

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a analizat stadiul de realizare a unor noi mașini agricole

În cadrul unui nou și fructuos dialog de lucru cu cadre de conducere și cu specialiști din domeniile mecanizării agriculturii și al construcțiilor de mașini, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a analizat la sfîrșitul săptămîinii trecute stadiul îndeplinirii sarcinilor privind realizarea unor mașini agricole moderne, de mare randament, care să asigure aplicarea celor mai eficiente tehnologii de cultură, în vederea obținerii unor producții agricole ridicate, în conformitate cu obiectivele noii revoluții agrare în țara noastră, cu sarcinile stabilite de

Congresul al XIII-lea al partidului. Dialogul a avut loc la Institutul de Cercetare Științifică și Inginerie Tehnologică pentru Mașini și Utilaje Agricole, unde a fost organizată o expoziție, cuprinzînd mașini agricole perfecționate în spiritul indicațiilor date de secretarul general al partidului.

Examinînd mașinile prezentate, soluțiile propuse, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea de a se acționa pentru îmbunătățirea continuă a întregii sisteme de mașini agricole, astfel ca la fiecare lucrare și cultură să se poată aplica tehnologii eficiente, de

mare randament. S-a arătat, că e necesar să fie adoptate variante constructive cît mai puțin costisitoare, cu consumuri reduse de metal, combustibil și energie. Secretarul general al partidului a cerut ca noile mașini să fie astfel concepute încît să asigure densitatea optimă pentru fiecare cultură, executarea lucrărilor din campaniile agricole în cel mai scurt timp și la un înalt nivel calitativ. S-a cerut să fie luate în toate unitățile agricole măsuri în vederea încheierii în cel mai scurt timp a pregătirilor pentru campania agricolă de primăvară, pentru desfășurarea corespunzătoare a acesteia.

Reportaj de pe șantierul primei centrale nucleare-electrice

La est de Cernavodă

Deocamdată, cît timpul rămîne încă nefavorabil, grosul forțelor constructive este dispus în interiorul obiectivelor, acolo unde temperatura, cu toate că nu trece de zero grade Celsius, e totuși acceptabilă, permițînd lucrul de finete și precizie. Efectiv, punctele cele mai fierbinți ale șantierului aflat dincolo de marginea orașului, la îngemănarea Dunării cu prima Magistrală albastră, poartă denumirea convențională a reactorilor nucleari — R1...R2...R3...R4...R5... Impreună cu așazisele anvelope de protecție și cu dotările aferente, se constituie în tot atîtea unități energetice, relativ independente, în cadrul Centralei nucleare-electrice ce se ridică la est de Cernavodă.

Uriasele cilindre de fier-beton, care se impun încă de departe, privirilor învăluite la ceasurile după-amiezii de iarnă într-o piclă cenușie și deasă, nu sînt altceva decît corpuri de construcții aproape încheiate. La R1 și R2, care au prins deja contururi finale, se află în stadii avansate montajul principalelor echipamente din dotare. R3 și R4 au ajuns la

faza pregătirilor interioare, iar R5 se află la lucrările de fundație. Cu siluetele lor masive, zvicnind spre înălțimi, par să sfideze înseși dealurile din preajmă.

În rest, atmosferă specifică marilor șantiere. Cu oameni și mașini într-o aparentă devălmășeală, cu un vacarm de nedescris. Ceea ce-l frapează însă din capul locului, în cel mai înalt grad, pe noul venit pe șantier este mișcarea neostoiată a macaralelor-gigant și, deopotrivă, ritmul debordant al turnării betoanelor.

Se toarnă și zi și noapte, neîntrerupt. Se toarnă continuu, pe ploaie ca și pe ninsoare ori vînt, pe vreme bună sau rea, după grafice precise și retetare de fabricație întocmite și verificate cu rigoarea computerului electronic. În cititoria cetății atomului nu se

(Continuare în pag. 2)

MIHAI STĂNESCU ■

Opinii

Atenție la calculator

Ne aflăm într-un moment în care în învățămîntul nostru gimnazial urmează să se introducă elemente de informatică. În legătură cu această inițiativă, problemele pe care le discutăm în cele ce urmează ni se par deosebit de actuale. „Atenție la calculator! Limbajul său intoxică creierul!” Cu acest semnal de alarmă, suplimentul **Tutto libri** al ziarului italian **La Stampa** (nr. 443, din 2 martie 1985) se adresează cititorilor, prezentîndu-le punctul de vedere al lui Joseph Weizenbaum, considerat unul dintre pionierii informaticii. Aflat în Elveția cu prilejul apariției uneia dintre cărțile sale, Weizenbaum a răspuns la întrebările lui Claudio Pozzoli, în legătură cu impactul social al informaticii și, mai ales, în legătură cu educația informatică a copiilor. Emigrat la vîrsta de 13 ani în S.U.A. (venind din Berlin), Weizenbaum a fost foarte activ în răspîndirea informaticii în S.U.A. Într-o carte importantă (**Computer Power and Human Reason**, W. H. Freeman, San Francisco, 1976), Weizenbaum

s-a ridicat împotriva aceluia tip de programare în care partea tehnică ucide partea de cunoaștere. Tocmai în acest sens el a considerat necesar să intervină într-un moment în care educația informatică a copiilor este la ordinea zilei, preconizîndu-se cite un calculator pe pupitrul fiecărui școlar. Dar dotarea materială nu este suficientă; mai este nevoie de un sistem adecvat de învățămînt și de pregătire corespunzătoare a cadrelor de predare. În multe țări s-a optat pentru limbajul BASIC, în cadrul educației informatică a elevilor de gimnaziu. Alegearea a fost justificată de faptul că acest limbaj este mai simplu decît celelalte, fiind totuși destul de versatil.

Față de tendința tot mai pronunțată de a se face educația informatică a copiilor de la vîrsta preșcolară (a se vedea răspîndirea jucărilor informatice și a revistelor de

(Continuare în pag. 15)

SOLOMON MARCUS ■

În acest număr :

Ziua de miine se naște pe o planșetă ● Știri științifice românești pentru telexurile planetei ● „Stau veacurile unul lingă altul” ● Dialog sub o creangă de măr ● Satu Mare — vatră de cultură și spirit ● Varietăți critice ● Inscricții pe un străvechi blid de lut ● Din nou despre cătina albă ● Alte experiențe celebre ● O industrie care deschide inima ● Nume noi pentru atletism ● Universul în trei pagini ! ●

Dezvoltarea intensivă, calitativ superioară a economiei românești, presupune, așa cum a subliniat în repetate rânduri secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, drept criteriu obiectiv fundamental al aprecierii acestei activități, și în primul rând a celei de conducere, creșterea eficienței economico-sociale. Aceasta necesită o competitivitate sporită în toate domeniile de activitate.

Competitivitatea, acest concept care este formulat tot mai frecvent de factorii de decizie ca o cerință pentru toate activitățile, este asociat cu performanțe înalte pe plan național și internațional, în toate domeniile vieții social-economice și cultural științifice. Importanța cu totul deosebită a competitivității ca o condiție esențială a eficienței derivă din faptul că trăim într-o epocă de mare complexitate, în care accentuarea interdependențelor a devenit regulă, în care evoluțiile sînt adeseori contradictorii, iar succesul se obține în contextul unei susținute și adeseori foarte dure competiții.

Asigurarea unei competențe sporite, mereu în pas cu cerințele progresului economic și tehnico-științific, reclamă perfecționarea continuă ca o condiție esențială a succesului în prezent, datorită mai multor factori. Astfel, revoluția științifică, noul tip de progres tehnic ce se impune pe plan mondial se concretizează în produse și servicii noi, în accelerarea fără precedent a procesului de modernizare a producției, a ofertei de consum și a consumului ca atare. Concomitent, extinderea considerabilă a ariei dezvoltării și progresului economic, în pofida inegalităților anarhice care persistă în economia mondială, face ca oferta să depășească de regulă cererea, sau în orice caz cererea solvabilă de produse și servicii. În context, competiția pentru obținerea unei poziții durabile și eficiente pe piața mondială a devenit foarte dură, iar conținutul competitivității internaționale din ce în ce mai complex. Astfel, se remarcă faptul că pe prim plan se situează, ca atribute ale competitivității, calitatea produselor și serviciilor, performanțele acestora, nouțatea lor, gradul în care satisfac cel mai bine cerințele consumului, măsura în care contribuie la ridicarea calității vieții. Apare astfel în toată semnificația sa programul îndrăzneț al partidului nostru de ridicare fermă a calității produselor și serviciilor la nivelul celor mondiale, iar în anumite limite realizabile, peste acest nivel. De asemenea, costurile și, în general, prețurile rămîn în continuare cerințe de bază ale eficienței, ale competitivității. Omenirea nu este totuși prea bogată pentru a desfășura activități, a produce și a consuma produse și servicii care generează rispa. În ultimii peste zece ani, în contextul celor două explozii ale prețului petrolului, s-a produs, de pildă, un înalt grad de conștientizare în ceea ce privește necesitatea evitării risipei și energiei, a conservării acestora,

iar factorii politici și cei economici de decizie și-au sporit considerabil preocupările în acest sens. Astfel, dacă pînă la începutul anilor '70 pentru fiecare unitate în plus a Produsului Național Brut, era necesar un consum supraunitar de energie (1,20—1,40) în prezent acesta este subunitar (0,70—0,80). Asemenea realizări s-au obținut prin intensificarea preocupării pentru reproiectarea produselor și a serviciilor, precum și a unor ramuri economice și, putem să afirmăm, chiar a unor economii naționale în sensul restructurării acestora. Operativitatea acestor procese

Permis de liberă trecere: competitivitatea

care incumbă, evident, mari eforturi materiale și umane, în special de management și creativitate tehnico-economică, determină în mod hotărîtor competitivitatea economiilor naționale, pentru că într-adevăr competitivitatea nu trebuie redusă la individ, produs și serviciu, ea trebuie ridicată la nivelul de apreciere a unor colective microeconomice ca întreprinderile, sau macroeconomice: ramuri, economii naționale. Experiența demonstrează în mod convingător că, pe măsură ce structura unei economii naționale este mai complexă, mai modernă, mai bine dotată cu tehnici și tehnologii moderne, se manifestă o mai mare flexibilitate, sporește posibilitatea unei integrări tot mai eficiente la circuitul economic mondial, adaptarea rapidă la noile evoluții și cerințe ale piețelor externe și ale celei interne.

Problemele ridicării continue a calității produselor, ale valorificării superioare a resurselor materiale și umane, ale modernizării rapide a structurii economice, corespunzător exigențelor progresului științific-tehnic

contemporan, general valabile, sînt cu atît mai actuale și absolut necesare pentru țările care dispun de resurse naturale modeste, situație în care se află și țara noastră.

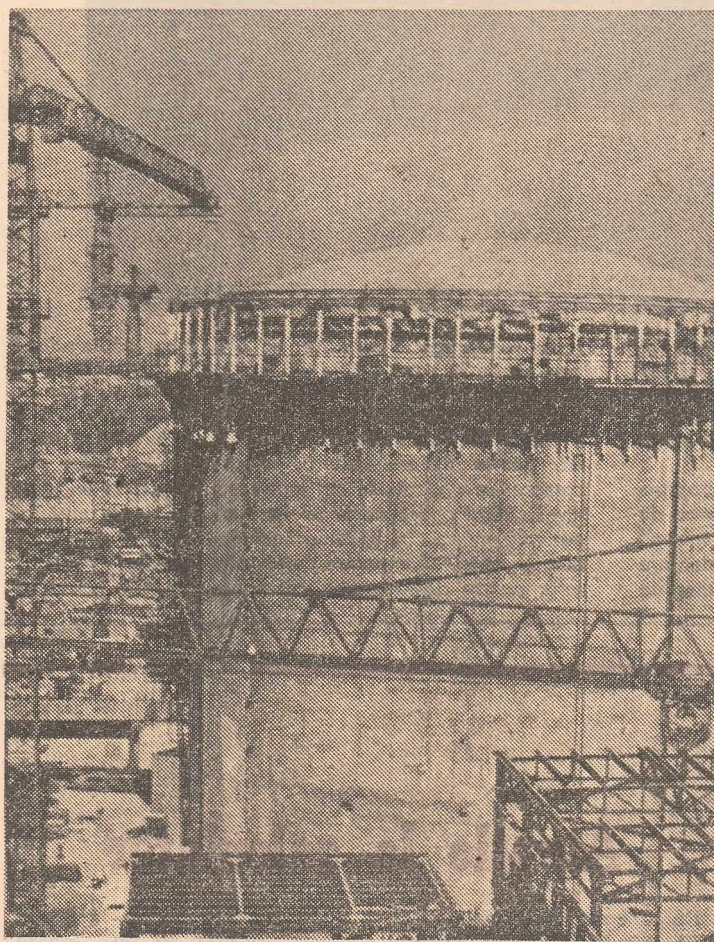
Parametrii competitivității contemporane sînt foarte înalți și ei pot să fie realizați numai printr-un efort imens, dar și inteligent, creator, de formare și perfecționare a unor buni specialiști și a unor oameni multilaterali dezvoltăți, capabili să se orienteze cu discernămint în lumea actuală complexă și contradictorie. Ca atare, au o semnificație deosebită orientările remarcabile date de partidul nostru, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în repetate rânduri, inclusiv la recenta plenară a C.C. al P.C.R., pentru formarea și perfecționarea cadrelor de specialiști, a lucrătorilor din toate domeniile vieții social-economice, pentru perfecționarea conducerii întregii activități la toate nivelele. Coordonarea unitară a științei și învățămîntului de către tovarășa academișiană doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de renume mondial, constituie o chezie a progresului continuu al acestor domenii prioritare, pentru progresul continuu al economiei românești, pentru o înaltă competitivitate.

Noi, oamenii din învățămîntul superior și cercetarea științifică, avem o înaltă răspundere în direcția sporirii contribuției la promovarea unei competitivități sporite, prin formarea de generații cit mai pregătite, prin alăturarea efortului nostru creator celui al tuturor oamenilor muncii, pentru ridicarea patriei noastre pe noi trepte ale civilizației contemporane.

Pornind de la orientările prețioase date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la cerințele mari care revin economiei contemporane, în Academia de Studii Economice depunem eforturi susținute pentru formarea și perfecționarea de cadre, de specialiști cu o înaltă pregătire politică și profesional-științifică, pentru sporirea contribuției noastre la cercetarea științifică și asistența economică în întreprinderile din Capitală și din țară. Considerăm ca o cerință și o datorie de onoare să valorificăm, mai hotărît decît am făcut-o pînă în prezent, toate posibilitățile pe care partidul le-a creat școlii economice, pentru a spori aportul nostru la creșterea mai rapidă a competitivității economiei românești. Sîntem conștienți că pe această bază se poate ridica bunăstarea și creșterea calității vieții poporului nostru, îndeplinirea programului partidului de construire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare spre comunism.

Prof. univ. dr. ALEXANDRU PUIU
Academia de Studii Economice

La est de Cernavodă

(Urmare din pag. 1)

admite nici cea mai mică abateră, nici o greșală, nici o risipă de materiale.

Douăzeci de semnături și vize de laborator aprobă turnarea unei singure șarje dintr-o anumită marcă de beton!... De pildă, în peretii de protecție contra iradiațiilor află ce se toarnă o marcă de beton cu alică de plumb. Pe mine, ca nespecialist, treaba asta nu numai că mă uimeste, dar mă și înfloară. Singurul care, cel puțin în acest moment, nu mai pare mirat de nimic și își tot îndeasă căciula pe urechi, ca să nu-i fie prea frig, este directorul întreprinderii antrepriză de construcții nucleare-electrice, inginerul Valeriu Timofei. Bărbat în plină putere, îmbrăcat în scurta-i pufoasă ce nu-l deosebeste aproape de nimic de ceilalți șantieristi, omul acesta, care conduce autoritar munca și destinul a nu mai puțin de sase mii de constructori, socoate că-i o dato-

rie a lui, primordială, să fie nelipsit nici-un moment din șantier. Împreună cu el, cu fierar-betonistii, sudorii și dulgherii lui, tot acum, pe viscol și ger, dau cele mai severe probe de muncă eroică, adevărate probe de foc alți peste cinci mii de lucrători aparținînd antreprizelor de montaj nuclear, construcții hidrotehnice, instalații și automatizări, precum și un apreciazabil număr de bravi ostași-constructori veniți din toată țara aci, pe marele șantier.

Și lupta se reia zi de zi, mereu și mereu, cu și mai multă înverșunare.

La est de Cernavodă, la acest început de an unsprezece mii de oameni dispută aprig o mare bătălie. E bătălia cea mai pașnică, e bătălia muncii. Vă mai amintiți, de bună seamă, de bătălii inginerului Nicolae Boștină, de tinărul sudor-cățător Constantin Olăeru, care a lucrat suspendat între cer și pămînt, la peste 40 de metri înălțime. Nu e drept, mai ales ca reporter

de șantier, să nu te infiori de vrednicia cu totul ieșită din comun a betonistilor conduși de Onofrei Costică, cei care au turnat, chiar în ziua prezenței mele pe șantier, masiva grindă din boxa generatorilor de la R2. Mă simt dator acum, la cea de-a doua însemnare, să dau impuls simțămîntelor de sinceră admirație și prețuire pentru munca tenace, plină de dăruire, a lăcătușilor și sudorilor-montatori Ion Vieru, Gheorghe Andrei, Mihai Cosma, Iatan Camil și Petre Zain din echipa lui Vasile Ungureanu. Neprecupețindu-și timpul, uitînd adesea de frig și chiar și de pauzele de masă, ei au asigurat montarea în grafic sau în devans a unui important volum de echipamente și repere din dotarea reactorilor 1 și 2. Și nu pot fi trecute cu vederea, ba dimpotrivă evidențiate la locul cel mai de cinste, eforturile șefului de echipă Victor Olaru, ale coechipierilor săi Costică Velciug și Andrei Cicerone pe care i-am găsit trudind din greu, în afara programului lor obișnuit de lucru, la montarea și fixarea prin sudură specială a unui reper la linia GO-91.

Ar mai fi de consemnat aici, măcar atît, încă foarte multe nume de fruntași în întrecere, între care și al tinărului subinginer Gheorghe Baciu, originar din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, sub a cărui direcție îndrumare 6 oameni de ispravă tocmai terminaseră, cu deplin succes, dificila operațiune de ridicare și montare, pe postamentele dinainte stabilite, la cota plus 17, a uriașelor generatoare de abur și schimbătoare de căldură, cîntărind zeci și sute de tone fiecare. O treabă pe care n-o poate face oricine. Pe lângă un macaragiu priceput, cum e, spre exemplu, Constantin Davidescu, despre care am mai amintit, este indispensabilă prezența unei echipe specializate și bine închegate de montatori, lăcătuși și sudori-acrobați, așa cum de altfel și sînt cei din echipa sus-menționată. Pentru că, mai ales aici, nu se admit abateri nici măcar de cîteva sutimi de milimetru. Un singur reactor atîrnă pînă la două sute de tone în greutate, iar în interiorul lui se află un sistem sofisticat de țevi diferite atîngînd în lungime cîteva kilometri. În timpul funcționării, pentru răcire, el are nevoie de aproape cincizeci de mii litri de apă recirculată pe secundă. Or, un oraș precum Craiova de pildă, cu peste 350 000 de locuitori, nu consumă mai mult de două mii de litri apă potabilă pe aceeași unitate de timp.

Iarna, pe șantier viața e aspră, chiar dură uneori. Cu toate acestea oamenii sînt mereu neclintii, la datorie. Întrebat fiind despre idealul ce îi animă și le dă nestăvilitul imbold, într-un moment de răgaz subingi-

nerul Gheorghe Baciu a răspuns fără ezitare: conștiința noastră de constructori. De oameni care știm și înțelegm că țara are neapărat nevoie de energie, de cit mai multă energie. Fiecare e convins că și de el depinde aici, la Cernavodă, îng-nunchearea pașnică a atomului, imblinzirea și punerea cit mai neîntîrziat la treabă, în folosul tuturor, a armatelor sale de nuclee, de protoni și neutroni, că urgentarea acestei construcții unice e nu numai o înaltă datorie de muncitor, ci și de cetățean român, de patriot. Asemenea sentimente și convingeri — mi-a destăinuit subinginerul, în continuare — ne-au fost insuflete de însuși conducătorul partidului și statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul repetatelor sale vizite de lucru pe șantier. Sprijinul direct, orientările și indicațiile de înaltă competență date și cu aceste ocazii au avut, și au și în continuare, darul să trezească și să dezlănțuie în noi ambiția de a ne intensifica eforturile, de a ne mobiliza exemplar în lupta pentru depășirea tuturor greutăților ivite inevitabil într-o construcție de tehnicitate și amploarea celei pe care o realizăm azi aici în vatra Dobrogei.

Dar, pentru a ne forma o imagine mai exactă asupra coordonatelor muncii desfășurate pe șantierul cetății atomului de la Cernavodă, inginerul Valeriu Timofei, directorul I.A.C.N.E.C., ne-a oferit cîteva date semnificative. Pe porțile șantierului intră și se descarcă zilnic două trenuri cu peste 1 000 tone diverse materiale: agregate de riu, fier-beton, ciment, utilaje și mașini, echipamente etc... Numai anul trecut au fost pregătite și turnate aproape 280 000 metri cubi de betoane speciale, au fost montate peste 60 000 t armături metalice. Au fost zile de vîrf cînd s-au turnat și 2 000 m.c. betoane în 24 de ore, țînînd seama că totul, și rețetarele și șarjele, se realizează numai pe baza parametrilor oferirii de calculatorul electronic.

Proiectele de execuție, ca și o bună parte din echipamentele de dotare ale centralei — intervine, spre completare, directorul adjunct tehnic, ing. Paul Bolma — sînt, după cum bine se știe, de proveniență canadiană. Pe șantier se simte asistența tehnică riguroasă asigurată de furnizorul străin. S-a optat pentru asemenea proiecte și echipamente, pentru o asemenea asistență de specialitate, pentru că ele reprezintă la ora actuală tot ce e mai avansat în tehnica mondială de profil și dau deplină siguranță în exploatare. Încă din concepție sînt prevăzute cu sisteme proprii de control automat, astfel încît pot fi prevenite și evitate cele mai mici avarii sau pericole de iradiere.

După spusele interlocutorilor anul acesta e hotărîtor în desfășurarea generală a lucrărilor, așa încît, în cel mai scurt timp, întiul reactor va intra în funcțiune. Primele generatoare de abur, de proveniență canadiană, au și fost montate; pe șantier sosesc alte și alte utilaje și componente de echipament de fabricație românească sau străină; R2 a intrat și el, nu de prea multă vreme, în febra montajului general.

Legat de participarea industriei noastre la înzestrarea primei centrale nucleare-electrice, am reținut că își dau concursul cele mai reprezentative firme constructoare de mașini din România. Lista lor ar fi prea lungă ca s-o putem însira aici. M-a amuzat însă un episod noster povestit de tovarășul Nicolae Butoi, primarul orașului, referitor la gradul ridicat de tehnicitate al unor instalații doar aparent mai puțin importante... Cică, deunăzi, punîndu-se problema confecționării unui reper minuscul, a... unui dop sau cep, ce intra în componența unei instalații nucleare, numeroși furnizori români și străini și-au prezentat oferta. Ce mare scofală să... faci un dop?! — și-au zis ei cu glas entuziast. Cînd au aflat însă că „dopul” acela trebuie să îndeplinească niște... mici condiții, anume să se înșurubeze și să se deșurubeze singur, deschizînd sau închizînd exact cit trebuie o flanșă în funcție de un număr n de parametri, că în fond era vorba de un adevărat microrobot dotat cu un calculator electronic de comandă, brusc lucrurile s-au schimbat. Dintr-o suită de ofertanți a rămas ferm pe poziție doar unul singur, un român. Nu era cel mai dotat. Era, în schimb, foarte curajoș.

Avînd garanția că Cernavodă nu va deveni niciodată victima vreunei avarii, asigurările fiind date atît de avangarda tehnică a proiectului și echipamentelor, cit și de temeinicia construcției, oamenii cu care am stat mai îndelung de vorbă mi-au mărturisit că, în final, prin dezintegramarea unei infime cantități de material fisionabil, prima centrală nucleare-electrică românească va pulsa în sistemul energetic național 3 500 MW! O putere care va echilibra rapid întreaga balanță energetică a țării.

...Așadar, nu peste prea mult timp, grație muncii avîntate, adesea eroice, a celor peste unsprezece mii de specialiști, constructori și montatori, Măria Sa Atomul va fi silit să-și strunească, la Cernavodă, forța-i de apocalips și să și-o dezlănțuie la comandă doar spre folosul și fericirea acestui popor...

Pentru că o asemenea investiție nu se face nicunde bătînd din palme, fără o enormă cheltuială de inteligență și mijloace materiale.

Un bun al tuturor în grija fiecăruia

ENERGIA

• S-o folosim potrivit normelor!

• S-o producem potrivit planului!

Marii consumatori pot face economii mari

Măsurile își arată roadele

La binecunoscuta uzină bucu-reșteană Laromet, preocupările pentru buna gospodărire a energiei sînt vechi și fructuoase. Începem discuția pe această temă cu Gheorghe Mălai, inginerul șef al uzinei și cu inginerul Sorin Dimofte, șeful biroului mecano-energetic plecînd de la două adevăruri cu care sîntem de acord cu toții. Energia este atîta cîtă poate fi, cît e posibil și economic pentru țară să producă într-o anumită conjunc-tură. Incadrarea în cotele alocate a devenit o obligativitate care iese în afara discuției, de la care nu există posibilitatea de sustragere. E limpede că nu se poate consuma mai multă energie decît se produce.

— Important este, ne spune inginerul Gheorghe Mălai, ca fiecare consumator de energie să înțeleagă și să acționeze convins că energia este o problemă generală, la rezolvarea căreia este obligat să participe. Nu se admit derogări, indulgențe în această privință. Trebuie să găsești soluții. Acestea, bineînțeles, există. Laromet se numără, zicem noi, printre întreprinderile care au reușit să se încadreze în cotele prevăzute prin aplicarea unor măsuri organizatorice și tehnologice corespunzătoare. Anul trecut, în condițiile în care produsele noi, cu grad înalt și multiplu de prelucrabilitate s-au mărit, ne-am încadrat în cotele de energie electrică și gaze naturale alocate. Alți cit experiența și posibilitățile noastre tehnologice ne-au permis, n-am ignorat nici o soluție menită să ducă la diminuarea consumului energetic. Uzina, avînd profil metalurgic, este mare consumator de energie. Ei bine, la o privire superficială, față de consumul nostru, ce-ar însemna o instalație solacă de încălzit apa menajeră? Mai nimic s-ar putea spune. Ea economisește însă 50 t.c.c. în perioada aprilie-octombrie. Cu ajutorul a două pompe de căldură, recuperăm energia conținută în apa caldă reziduală de la turnătorie și o folosim pentru atelierele Secției mecano-energetică. Să mai adăugăm 100 t.c.c. pe an. Deci, 150 t.c.c. de care uzina noastră a degrevat economia națională și asta doar din așa-zisele energii neconvenționale.

— Planuri și programe de măsuri sînt, completează inginerul Sorin Dimofte. Totul este ca ele să fie aplicate cu fermitate. Numai așa pot da rezultate. O perioadă mai grea din punct de vedere energetic trebuie să ne găsească pregăuți, să

putem interveni în perfectă cunoștință de cauză. Necesitatea încadrării în puterea medie orară, zilnică și pe paliere nu este o noutate. La Laromet, iluminatul local la prese, bancuri de tras, etc. este introdus în toate halele de fabricație. Limitatoarele de mers în gol sînt montate cu ani în urmă. Am întocmit bilanțuri energetice reactualizate periodic pentru fiecare utilaj în parte. Contorizarea atelierelor, secțiilor ne permite cunoașterea exactă a consumului pe utilaje, produse și locuri de muncă. Anul trecut am refăcut izolația tuturor conductelor de transport abur tehnologic și apă caldă.

— Mai delicată în cazul uzinei noastre este sincronizarea virfurilor de sarcină. Marii noștri consumatori sînt lăminoarele de tablă, presele hidraulice de extruziune și cuptoarele. Lăminoarele au fost oprite în palierul de seară, 17—23. În acest interval executăm munci auxiliare, neconsumatoare de energie, ajustaje și remanieri manuale. În acest interval lucrăm cu o singură presă. Lăminoarele și presele suportă oprirea. Cuptoarele sînt gîndite însă să meargă în flux continuu. Oprirea lor trebuie făcută după reguli bine determinate. Trebuie deci să avem în vedere ca măsurile operative să fie luate în funcție de cerințe și necesități, să nu periclitizeze materialele în flux și utilajele. Pentru asta trebuie să avem grijă să oprim noi curentul electric, să n-ajungem în situația să-l oprimă I.D.E.B. Deși ne încadrăm în puterea medie zilnică și pe paliere, încadrarea în puterea medie orară pentru o uzină cu profil metalurgic este o problemă delicată, nu intrutotul rezolvată. O altă problemă greu de rezolvat fără o cooperare corespunzătoare este sositerea neritimică a materilor prime. Această situație crează salturi interzise din punct de vedere energetic. Și aici facem eforturi pentru a îmbina realizarea planului cu încadrarea în cote.

— Ca inginer mecano-energetic, pot spune că problema energiei este corect înțeleasă la toate nivelurile în uzină. Secțiile de producție sînt mai aproape de noi în această privință. Se caută soluții organizatorice și tehnologice care să ducă la consumuri energetice mai mici. Am reușit să eliminăm din fluxul tehnologic de fabricație a unor repere de țevi de cupru pînă la 3—4 coaceri de recristalizare. Fîntr-o colaborare fructuoasă cu Electro-

putere Craiova am asimilat transformatoarele electrice pentru alimentarea cuptoarelor prin inducte, reducîndu-le puterea nominală de la 400 la 360 KVA. Avem 8 asemenea transformatoare care funcționează continuu. Îmbunătățirea factorului de putere-mărire gradului de utilizare a puterii active — a fost realizat prin montarea de baterii locale de condensatoare la utilaje puternic inductive și baterii generale pe alimentările celorlalți consumatori. Motua-

rele electrice defecte au fost înlocuite în cadrul reparațiilor generale cu altele exact dimensionate.

Încheiem discuția noastră cu remarcă: La Laromet fiecare ora al muncii are sarcini concrete pe linie de energie, ideile nu s-au terminat aici, sînt căutate altele, mai eficiente, reducerea consumului de energie este considerată o componentă obligatorie a noii calități a muncii.

OPREA GEORGESCU

Aliat prompt: cercetarea științifică

Soluțiile unei catedre

Economisirea energiei este nu numai o problemă de simț gospodăresc, de conduită civică responsabilă ci, deopotrivă, și în cea mai mare măsură, de investigație științifică. Cîteva din soluțiile cele mai noi, dobîndite prin mijlocirea instrumentului de laborator, aparțin cercetării universitare, un exemplu concludent în această privință oferindu-l Catedra de centrale și rețele din cadrul Facultății de electrotehnică și energetică a Institutului Politehnic București. Problemele abordate sînt de primă mărime, vizînd programul prioritar de energetică nucleară, noi surse de energie, tehnologii noi ca și implementarea lor, reducerea consumurilor de combustibil și energie pe lanțul ce duce de la sursă la consumator, perfecționarea tehnico-funcțională a echipamentelor energetice, fără a omite problema protecției mediului de poluanții termici, chimici sau electromagnetici. În actualele cercetări, sublinia profesorul dr. ing. Ioan G. Carabogdan, sînt cuprinși studenții anilor IV și V, majoritatea temelor proiectelor de stat vizînd probleme de larg interes, cuprinse în activitatea de cercetare a catedrei.

Recuperarea resurselor energetice refolosibile și perfecționarea din punct de vedere energetic a proceselor tehnologice constituie, de altfel, o preocupare de tradiție a catedrei, la acest capitol, meritînd a fi evidențiate cercetările ce au condus la optimizarea recuperatoarelor pentru producerea de apă caldă, folosind gaze de ardere din procese pirotehnologice, recuperarea resurselor energetice refolosibile de joasă temperatură prin utilizarea scrumbrerelor și a pompelor de căldură, stabilirea formei optime de energie primară în cuptoarele industriale, reducerea pierderilor la transportul energiei electrice și termice.

Efectul direct al cercetărilor a fost în anul ce s-a încheiat, ne informează inginerul Ion

Sotir Dumitrescu, șef de lucrări, realizarea și implementarea în întreprinderile Capitalei a o serie întreagă de aparate care, în funcționarea lor, au condus la economii de 160 000 tone combustibil convențional și 2 300 000 kilowați/oră. De asemenea, utilizînd aditivi polimerici de producție românească, au adus o substanțială reducere de circa 15—20% din pierderile energetice la curgerea unor fluide. Cercetările pentru introducerea liniei de transport de energie de 750 kilovolți — prima de acest tip la noi — s-au făcut tot în cadrul catedrei politehnice bucureștene. La îndrăzneala tineretii, bazată însă pe îndeplunul studiului, s-a adăugat, de fiecare dată, experiența dascălului. În munea de cercetare, ei au avut curajul unor încercări ce nu se mai făcuseră în țară. Un exemplu: proiectele unor utilaje asimilate la noi și destinate centralelor nucleare, trebuiau verificate. Îndeplinirea dificilei sarcini duce la importanța economiei valutare. Metoda elementelor finite i-a condus pe profesori și studenți la îndeplinirea scopului propus. Ar mai fi de amintit și o serie de cercetări solicitate de parteneri străini, cum ar fi certificate de calitate pentru diverse repere ale liniilor de înaltă tensiune exportate de România.

Realizările menționate în rîndurile de mai sus, sînt doar cîteva urmări ale cercetării din ultimul timp, constituind o singură latură a activității acestui compartiment universitar. Ca primă îndatorire, rămîne pentru dascăli pregătirea cadrelor și nu este vorba aici doar de viitori absolvenți. Pentru a nu fi depășit, un specialist trebuie să se pregătească, să învețe permanent. Cursurile de energetică nucleară și proiectare automată asistată de calculator, ca și cele legate de tehnologiile de montaj a echipamentelor nucleare sînt axate, toate, pe problematici moderne, de ultimă oră în domeniul energetic. Pregătirea specialiștilor

se dorește a fi la cele mai înalte cote ale exigenței ca o condiție de bază a sporirii avutului nostru de energie electrică. Simulatorul realizat în cadrul unui colectiv mixt, cuprinzînd specialiști de la I.P.B. și I.S.P.E., va asigura specializarea personalului operator al blocurilor energetice echipate de 330 MW și 50 MW care funcționează pe lignit și șisturi bituminoase. Construirea acestui prim simulator a creat condițiile necesare pentru ca într-un timp relativ scurt să fie demaratele cercetările în vederea realizării unui alt simulator, necesar pregătirii personalului din centralele nucleare.

Cercetările lor de perspectivă, cu colaborări internaționale ai căror inițiatori sînt, vizează punerea în evidență pe cale experimentală a gravitației — particula elementară care i se datorează apariția cimpului gravitațional. Profesorul universitar Ioan Carabogdan mai amintește și de activitatea de analiză numerică cu elemente finite asupra cimpului de tensiune mecanică, cimpuri de temperaturi în regim static și dinamic a unor echipamente cu destinație specială. Sînt cercetări care vor cere, desigur, încă multe clipe de neodihnă și ale căror rezultate se văd, deocamdată, situate în viitor. Oameni practici concreți, preferă să vorbească de planuri cu scadență imediată. De altfel, chiar începutul de an a marcat un eveniment pentru cercetătorii din domeniul luat în discuție, eveniment ce nu va întîrzi să-și arate însemnătatea. Cu data de 1 ianuarie 1987, în cadrul Facultății de Electrotehnică și Energetică a Politehnicii bucureștene funcționează un colectiv mixt de cercetare-proiectare, alcătuit din reprezentanții catedrei de centrale și rețele și specialiștii ai Institutului de Studii și Proiectări Energetice, filială menită să asigure scutirea perioadei de cercetare și implementare a rezultatelor obținute.

Obiectivele finale prezentate de conducătorul noului colectiv, conf. dr. ing. Adrian Badea ar fi: îmbunătățirea funcționării sistemului termocentralelor, probleme legate de transportul căldurii la mare distanță, funcționarea în regimuri nominale și nenominale a centralelor nucleare-electrice, optimizarea repartiției sarcinilor între grupurile și centralele sistemului energetic național, reducerea consumului specific de combustibil, în centralele electrice, reducerea pierderilor în transportul și distribuția energiei electrice și termice.

S-a creat, așadar, un teren fertil al colaborării, al comuniunii de idei, din care va avea de cîștigat, fără îndoială, zestrea energetică a țării.

LIANA MOLNAR

Orice bloc, mai vechi sau mai nou, cu patru, șase sau mai multe etaje este prevăzut cu lumină pe scară. O lumină care funcționează un timp limitat, atît cît să ajungă în fața ușii, s-o deschizi și să intri, totul grație unui dispozitiv numit „automat de scară” și a unui „buton cu revenire”, care se află la fiecare etaj. Utilitatea sistemului nu mai intră în discuție, fiind evidentă: în loc să ardă ore întregi sau toată noaptea becurile se sting singure la cîteva zeci de secunde de la apăsarea butonului. În fiecare bloc dat în folosință, aceste butoane sînt montate de către constructor, automatul de scară fiind ulterior cumpărat de către asociația de locatari. Între beznă și risipă, automatul cu butoanele respective găsește drumul cel mai bun, asigurînd un consum minim de energie electrică. Relatarea ușor școlărească a unui lucru banal — lumina pe scări — veți vedea, are importanța ei.

Să presupunem că unul din cele două elemente, automatul sau butonul, s-a defectat. Primul este lesne de găsit, se află în toate magazinele cu profil electrotehnic, iar I.C.R.M.,

ul are cantități suficiente în depozite. Dacă s-au stricat butonii, însă, nu mai e nimic de făcut. Orice alergătură nu duce decît la îmbogățirea experienței: mai cunoști lumea. La „1001 de articole”, la marelui magazin „Unirea”, la o sumedenie de magazine din centrul Bucureștiului sau din oricare alt cartier, răspunsul este, a-

scară ST” (neapărat ST, adică „sub tencuială”, pentru că mai sînt și butoni ce se aplică direct pe tencuială, dar aceștia, deși se găsesc, nu folosesc nimănui, deoarece toate blocurile sînt prevăzute din construcție cu celălalt sistem, ST), știm deci că butonii de care ne ocupăm, asemenea automatului de scară, se fabrică la între-

— Cu 1 ianuarie 1987.

— Dar aveți o restanță importantă din decembrie. O preia Focșaniul sau o lichidați dumneavoastră?

— Lipsa pregătirii producției, datorată transferului la Focșani, ne-a împiedicat să ne respectăm obligațiile. Dar pînă la 15 martie predăm totul, pînă la ultima pică.

N-avea rost să continuăm așa, nici la Titu, nici la Focșani. Telefonul costă și el. E limpede însă statutul de bagatelă, de cenușăreasă al butonilor pe care-i tot pomenim. Nimeni nu se omoară cu firea, îndeplinirea ritmică a planului fizic și la fiecare sortiment în parte devine aproape facultativă iar care sortiment în parte onorarea contractelor se face în consecință. Transferînd produsul, I.A.E.I. Titu i-a pierdut urma, în luna decembrie; preluîndu-l, I.A.E.I. Focșani nu l-a găsit și, potrivit promisiunilor, nu-l va găsi pînă în martie!

Adică într-o perioadă în care cu toții ne străduim să economisim pe orice cale energia electrică și acționăm pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului pe acest an. În fine, o propunere: dacă întreprinderile amintite nu sînt în stare să se organizeze astfel încît să-și achite în întregime sarcinile asumate, ni se pare firescă intervenția centralei sau a ministerului de care aparțin, tocmai pentru a-i face să înțeleagă că nici un sortiment din plan nu poate fi considerat mărunț.

RAZVAN BĂRBULESCU

Statul „mărunțului”

Automate sînt, butonul lipsește

proape invariabil, nu. Unii vinzători sau șefi de raioane n-au văzut asemenea buton de mai bine de cel puțin o lună, alții, mai norocoși, de cîteva săptămîni. Butonii cu pricina au statutul „nimicului” care-ți mîncă sufletul. Este mic, costă doar doi poli, dar e foarte util. Aflăm de la I.C.R.M. că restanța pe anul trecut e în jur de cîteva mii. Repet, pe anul trecut, fiindcă pe anul în curs nu s-a primit mai nimic.

Știm că „butonul lumină

prinderea de aparatul electric de instalații Titu. Dăm telefon la Titu și vorbim cu inginerul șef Grigore Custrin.

— Tovarășe inginer șef, cese întimplă cu butonii lumină scară ST, care sînt de negăsit în magazine?

— Butonul acestuia nu-l mai fabricăm noi. Reperul a fost transferat la întreprinderea de aparatul electric de instalații Focșani. Noi am rămas cu automatele de scară.

— Începînd de cînd?

— Continuăm cu telefonul și la Focșani, la I.A.E.I., îl găsim pe inginerul șef Nicolae Constantin.

— Tovarășe inginer șef, am aflat că produsul „buton lumină scară ST” a fost transferat la dumneavoastră. Așa este?

— Așa este. Îi livrăm din martie.

— A fost transferat însă cu începere de la 1 ianuarie.

— Am realizat alte piese. Am să mă uit în contract să văd ce avem de dat la I.C.R.M. și în martie îi trimitem.

Să-ți faci zi de zi DATORIA, adică PLANUL!

În marele cartier orădean care poartă numele cronicarului Rogerius, dacă întrebi pe vreun puștan care abia a catadicsit să-și pună ghiozdanul pe spate să se gindească la un cuvânt care începe cu prima literă a alfabetului, el îți va răspunde negreșit: ALUMINA. Din pricina faimei și popularității, alumina aproape că se confundă cu Oradea care furnizează prețioasa materie primă pentru aluminiul românesc. Directorul întreprinderii, ing. Constantin Ștefănoiu lucrează aici încă de când s-a înfipt primul țarșu al obiectivului de pe malul drept al Crișului Repede.

„La acea dată puține erau țările care se încumetau să producă alumina și, implicit, aluminiul pe scară industrială. Conducerea superioară de partid și de stat a hotărât însă ridicarea primei uzine de alumina la Oradea. Amplasarea noului obiectiv își găsea justificarea prin apropierea de bază de materii prime (bauxita) din Munții Apuseni cu stații de spălare la Chis-tag și Dobrești, aflate la 60 km de municipiu. Orice început este greu, dar misiunea de a produce pentru prima dată în țară alumina ne tulbura și entuziasma în egală măsură. Am început, cu răbdare, să învățăm cu toții „alfabetul” fabricării acestui produs care până atunci era numai în scheme și planșe, fără o existență materială. Ca să ajungi la mult râvnita ALUMINA, trebuie să pornești de la BAUXITA, zice el și se ridică de la birou, trece într-un coridor de unde își ia o cască de protecție pe cap, îmbracă o pufoaică și mă cheamă să-l urmez. Mă duce, hăt departe, tocmai în spațiile întreprinderii unde se desface materia primă. Iarna, bauxita vine înghețată boacă, cu bolovanii strînși unul în altul ca și cum ar vrea să se încălzească. Furtunile cu abur fierbinte îi smulg însă din îmbrățișare și din vagoane curge gâlgând un lichid roșu, bolovanii plîng de parcă ar ști ce chinuri și „ordalii de Oradea” îi așteaptă. Primele ordalii ale bauxitei încep cu CONCASAREA, îmi spune directorul.

Totul în jur e roșu: bolovanii și pietricelele de bauxită, pulberea parcă de praf de cărmidă arsă care acoperă pământul ca un uriaș lîntoiu de purpură și împărtășesc însoțitorului impresia mea.

„Asta e secția întâi, dar oamenii îi spun „imperiu roșu” și drumul până la secția a doua, „imperiu alb”, unde mijesc țimizi, primii dinți de lapte ai

aluminei, este lung, dar mai ales, foarte greu.

Pentru că bauxita e inversunată, nu se lasă cu una cu două: deși sfărâmată în miliarde de pietricele la concasare, nu este încă înfrîntă în structura sa intimă, moleculară. De aceea o supunem la alte „ordalii”: o înecăm în var, o zdrobim cu bile de oțel și o ardem cu leșie de sodă caustică. Urcăm mai multe rînduri de trepte de fier și ajungem pe o platformă de

năclăită de sudoare, altul intră cu un bec portabil și ceilalți se reped, rînd pe rînd, să înlocuiască blîndajele de oțel care protejează peretele circular al morii. La măcinare, îmi spune directorul, se înregistrează, din cauza leșiei și bilelor de oțel de 80-120 mm, cea mai mare coroziune a pieselor”.

„Ce literă urmează?” mă întreabă brusc, directorul, iar eu, conștiincios ca un școlar îmi scot carnetul și răspund: D.

arată clădirea unde se adăpostesc instalațiile de EVAPORARE care concentrează soluția mămă pină la parametri necesari reintroducerii ei în faza de măcinare în vederea reducerii substanțiale a cheltuielilor de producție. Coborim cu același lift rapid, caut zadarnic foaia răcită din turma fiilor carnetului de reporter.

„N-o mai căutați, îmi spune directorul, vreau să vă conduc la locul unde acum 21 de ani s-a

„Cînd a început să cadă hidratul de pe filtrele tambur în 29 aprilie 1965 a fost un adevărat delir de entuziasm: oamenii fugeau după cutii goale de chibrituri unde să pună o bucățică de hidrat, spre amintire. De atunci și pînă acum colectivul nostru de aproape 1000 de oameni din care 220 de „veterani” care au văzut minunea din aprilie 1965 a dat țării 4,1 milioane de tone de alumina din care 80 000 tone peste plan”.

Hulea Traian îmi atrage atenția să stau mai departe de filtre să nu-mi sară vreun strop răcit de soluție în ochi și eu mă supun. Apoi apasă pe un întrerupător de la un telespeaker și întreabă preocupat: „Alo, evaporarea?” „Da, i se răspunde. Dați-ne nivelul 601, vă rog!” „3 metri”, vine după cîteva clipe răspunsul. Mulțumesc, zice el și închide.

„Vă e frig, nu-i așa?” mă întreabă însoțitorul.

„Da”, recunosc eu.

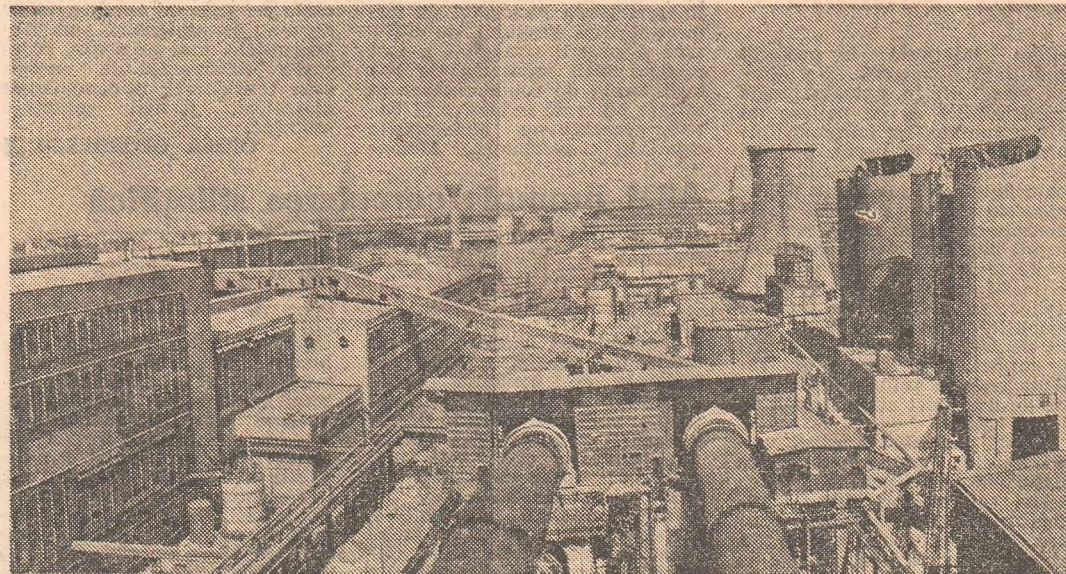
„Să mergem la cuptoarele de ardere (calcinare) să ne încălzim, zice el și o iau pe urmele lui.

Paradoxal, în jurul cuptorului înfierbîntat văd un praf alb și dacă n-aș ști că-i alumina calcinată, aș putea jura că-i o zăpadă fermecată, susstrasă legilor firești care, prin nu știu ce miracol, nu se topește. Dacă la „Alumina” trebuie să fii cu ochii în patru, atunci la calcinare trebuie să fii cu ei în patruzeci: citeodată cuptorul duduie ca o sobă buclucașă care a înghițit prea mult și se scutură. Lîngă gura unui cuptor, maestrul Lungu Petrică veghează. Îl rog să deschidă gura cuptorului: în dantura strălucitoare de flăcări văd alumina rostogolindu-se ca un dumișcat nesfîrșit.

Îeșim. Pe drum directorul îmi spune că cel mai important lucru este că aluminiștii orădeni au realizat un important „cap de pod” la Dunăre pentru victoria deplină a aluminiului românesc: întreprinderea de alumina din Tulcea, unde directorul Urcan Aurel și contabilul șef Balog Eremia, ca și mulți alții, provin din pepiniera vinjoasă a „Aluminei” orădene. La ieșirea din întreprindere văd însemnele Ordinului Muncii clasa întâi, doi și trei.

Îndemn: permanent la mai bine pentru toți cei care au pășit pe porțile întreprinderii în noul an cu hotărîrea de a ridica tot mai mult prestigiul aluminei de Oradea.

PASCU BALACI ■

Înainte aluminiului e ALUMINA!

unde pot privi asurzitoarele mori care au fiecare în pintecele circular cite 35 de tone de bile care să „ușureze digestia”. Deasupra, un pod rulant condus (în chip uimitor!) de o femeie, Bali Ana, planează asupra morilor făcîndu-le asigurarea de luptă cu „ghiuiele”, iar artileria grea a morilor trage moare, pînă face zob bauxita. Aron Gheorghe, Patcaș Gavril, Szabo Lajos, Conea Ioan, Popa Vasile, Zachari Matei se agită ca niște furnici pe lîngă uriașul cetaceu care e moara numărul șase. Unul iese dinlăuntru cu fața

„Cu această literă începe „imperiu alb” al uzinei, îmi spune el și intrăm într-un lift care ne catapultează deasupra unor uriașe vase, înalte de 30 m cu o capacitate cam de 1100 m³ fiecare.

Aici la secția DESCOMPUNERE este aplicată cu succes invenția inginerului Constantin Ștefănoiu — modificarea instalației de descompunere a aluminaului de sodiu. Prin răcire treptată și agitare continuă are loc formarea hidratului de aluminiu.

Notez următoarea literă E pe fila următoare și directorul îmi

născut pentru prima oară în România prima șarjă de hidrat de aluminiu și astfel ajungem la „ultima” literă a alfabetului muncii noastre: FILTRAREA albă. Pe atunci eram cu toții emoționați ca niște tați înainte de nașterea primului copil”.

Intrăm într-o hală unde se învîrt filtrele tambur. După atîta caznă a sute de utilaje și oameni începe să se vadă pentru prima dată produsul muncii: de pe filtrele de vid cade crusta albă a multirivnitului hidrat de aluminiu sau alumina hidratată (Al (OH)₃).

Dacă faci ceasuri și elicoptere nu înseamnă că nu te poți împiedica de o clianță. Lucrurile mici și neînsemnate sînt proba de foc pentru cei mari, care strîmbă din nas cînd e vorba de un mărunțiș. Și, la urma urmei nici nu-i mare lucru o clianță sau o broască. N-ar muri lumea fără ele. Atîta doar că toate ușile ne-ar rămîne deschise și pînă la urmă ar trebui să aflăm cit de cinstiți sîntem cu toții. Cu atît mai mult calitatea unei clianțe sau a unei broaște nu pot însemna mare lucru. Cel puțin așa pare la prima vedere. Dar dacă te trezești că nu mai poți deschide ușa și pentru a pătrunde în propria-ți casă trebuie fie să o spargi, fie să intri în apartamentul vecinului și apoi, prin dormitorul său să sari în balconul tău, stîrnind deliciale copiilor care te aplaudă pentru curaj, atunci și problema unei broaște, fie ea cit de simplă ridică aceleași probleme legate de calitate, de fiabilitate și de meserie. Cum Urbis, cunoscută mai mult sub denumirea de I.R.E.M.O.A.S. este principala producătoare de armături metalice, am încercat să aflăm ce înseamnă calitatea la o clianță și la o broască (metalică, evident). Și exact cînd mă așteptam mai puțin am descoperit că îndărătul banalei broaște pe care oricine o poate cumpăra dintr-un magazin pentru nici o sută de lei se ascund o sumedenie de probleme, că îndărătul clianței e o lume cu multe bucurii și necazuri. Inginerul Ștefan Cerchez, șeful secției de echipamente metalice are 24 de ani trăiți numai în această secție și ar avea toate motivele să spună că s-a săturat de feroneerie. Și dacă nu o face e pentru că are resurse și o energie interioară pe care alții n-ar mai avea-o nici după un sfert din atîta timp. „Cel mai adesea ne confruntăm cu probleme care nu ne aparțin, spunea el, cauzate de calitatea materiale-

lor pe care le primim. Și cu toate acestea încercăm să nu facem nici un rabat de la calitate. Mereu ne confruntăm cu eforturile de reproiectarea produselor în vederea reducerii consumului de materiale, în special la cele deficitare. Prin autoutilitare încercăm să creștem productivitatea muncii și să ne organizăm secția în vederea îmbunătățirii climatului, a condițiilor de muncă”. În zilele în care am ajuns la Urbis, mai multă lume vorbea de reproiectarea cremoanelor, multă vreme subdimensionate și de proastă calitate, fapt care a adus întreprinderii atîtea nemulțumiri din partea cumpără-

prin atîtea filtre de control un robinet defect. Răspunsul a fost „nu se poate”. Nici din greșală? Nici! O grupă de controlori de calitate este repartizată pe tot fluxul producției, în toate punctele mai importante. Cum controlorii sînt dintre muncitorii cei mai buni care au lucrat pe respectivul flux, e greu de crezut că ei ar putea să nu observe deficiențele. Neatențiile ar fi singura explicație. La funcționarea robinetelor există un control de 100%, prin probarea pe stand a fiecărei bucați. Produsele de export sînt supuse chiar unor probe suplimentare, solicitate de beneficiar, conform normelor din

lucrează la controlul produselor finite, fiind penultimul pe linie, înaintea celui care mai face un control la magazie prin redeschiderea ambalajelor. „Nu e deloc simplu să faci broaște, clianțe, băi, radiatoare și robinete de calitate. La cele nichelate trebuie să cauți pînă și o pată, la altele trebuie să descoperi pînă și ultimul por”. Valentin Murgan, inginerul șef de la fabrica de armături metalice, spunea că în cele cinci luni de cînd a venit în această întreprindere a fost frapat de intensitatea și constanța preocupărilor pentru calitatea produselor, atît la cele pentru export, cit și la cele pentru piața

dotare. În plus, inginerul Cezar Gruiă, șeful atelierului de proiectare, ne-a vorbit de extinderea de armături cu înlocuitori, de căzi de baie reproiectate, de reproiectarea unor echipamente metalice pentru înlocuirea aluminiului și zamacului cu oțel. Mai mult, am aflat că la această oră se fac cercetări pentru realizarea unei baterii de baie monobloc (robinet cu o singură pîrghie de acționare atît pentru apa rece cit și pentru apa caldă), după cum există încercări pentru realizarea unei căzi de plastic prin ambutisarea unei folii din material sintetic. Cit privește alte produse pentru export, Urbis-ul a realizat o serie de produse cu care a eliminat de pe alte piețe firme cu prestigiu și tradiție. În ciuda faptului că produsele pentru export nu se încadrează în standardele folosite în țara noastră și pentru realizarea lor sînt necesare scule, dispozitive și tehnologii diferite, meseriașii întreprinderii s-au adaptat cu rapiditate și au onorat comenzile cu cea mai mare promptitudine. Drept pentru care în acest an întreprinderea are prevăzută o serioasă dezvoltare pentru a face față comenzilor externe. Anul trecut a însemnat pentru I.R.E.M.O.A.S. un an al pătrunderilor pe marile piețe ale lumii iar anul acesta trebuie să însemne încă un pas înainte pentru a convinge că Urbis înseamnă ceva, adică pricepere, seriozitate și inteligență.

Și pentru că în ciuda faptului că nu e deloc simplu să fabrici o broască de ușa și în slujba calității se fac atîtea eforturi, încît din 2-300.000 numai una sau două pot fi defecte, mă tot întreb ce ghinion am putut avea cînd am cumpărat o broască simplă care n-a vrut să se mai deschidă.

CORNEL NISTORESCU ■

Despre calitate la IREMOAS

EXCEPȚIILE ÎNCALCĂ REGULA!

torilor. La Urbis se produc peste 214.000 de broaște într-o singură lună. Cîte din ele pot ridica probleme de calitate? Cel mult trei sau patru bucați, spunea șeful de secție. „Cînd e vorba de export toți sînt foarte atenți. Cînd e vorba de consumul intern, unii zic, merge și așa. Împotriva unei asemenea mentalități trebuie să facem ceva. Încercăm să le spunem oamenilor că de felul cum muncesc depinde chiar felul în care trăiesc ei. Dar sînt 1100 de oameni, fiecare cu pregătirea și mentalitatea sa mai mult sau mai puțin industrială, cei mai mulți tineri, cu un sentiment al răspunderii nu prea bine dezvoltat”. La o altă secție, cea de armături metalice, am încercat să aflăm cum poate trece

țara respectivă. De la turnătorie pînă la magazia de produse finite, fluxul tehnologic este urmărit cu atenție de controlorii de calitate. Și acolo, la ambalare, are loc încă o operațiune de control pentru a rămîne cu sufletul împăcat. Maistrul Petru Dumanschi, din cadrul grupei de control a secției, spunea că, în fiecare dimineață, comisia de calitate analizează rebuturile descoperite de oamenii controlului în ultimele 24 de ore. Sînt analizate cauzele, stabilite defectele și frecvența și se stabilesc modalitățile de recuperare prin reintroducerea în flux. Pentru cele nerecuperate se stabilesc vinovații și se întocmesc note de imputație a manoperelor și a materialelor. Constantin Dobre

internă. Are loc un control sever pe flux, la toate operațiile, un control interfazic și o probă hidrolică la stand, imediat după uzinarea reperelor. „Indicatorul calității e urmărit cu strictețe la nivelul fiecărei secții și nu l-am depășit niciodată, reușind să ne încadrăm în el cu constanță. Așa am ajuns ca unii parteneri externi să ne mulțumească în scris pentru calitatea produselor oferite. Drept pentru care, unii dintre partenerii externi cîștigați și-au și majorat comenzile pentru anul 1987”.

La Urbis au fost introduse în funcțiune o serie de modernizări, de mașini de turnat sub presiune, standuri hidrolice de probă, mașini de șlefuit și alte utilaje realizate prin auto-

PĂMÎNTUL ÎȚI DĂ, DACĂ ÎI DAI

Lucruri pe care știința le demonstrează...

Convorbire cu dr. ing. Cornel Răuț, membru corespondent al Academiei de Științe Agricole și Silvicultură, directorul Institutului de cercetări pentru pedologie și agrochimie despre ;

Sănătatea pământului

— Deși e te un adevăr recunoscut, să pornim de la el : Fără pământ nu se poate face agricultură. Pământul oferă deci fundamentul pentru realizarea producțiilor pe care le programăm. Spuneți că institutul pe care-l conduceți s-ar fi putut numi foarte bine Institutul Pământului, un adevărat institut de prospecțiuni al Ministerului Agriculturii. Toate problemele pământului sau mai corect spus ale solului sînt și ale cercetătorilor din institut.

Care sînt deci acestea ?

— Sîntem o țară cu o suprafață relativ redusă de teren agricol și arabil pe locuitor. Țări mai bogate din acest punct de vedere cum ar fi S.U.A. și U.R.S.S., au în jur de un hectar de teren arabil pe locuitor. Din acest potențial, folosesc circa 60 la sută. Noi dispunem la un locuitor de 0,67 hectare teren agricol, din care doar 0,42 hectare teren arabil. Din acest potențial folosim aproximativ 98 la sută. Rezerva de creștere este deci foarte mică. În aceste condiții, noi programăm creșterea producției globale agricole ceea ce este, să subliniem de la început, intrutotul posibil. Pentru actualul cincinal, avem în plan creșterea suprafeței agricole cu 700 mii hectare. Realizarea creșterii producției globale agricole se poate realiza în principal prin creșterea randamentului, prin valorificarea rațională, integrată și unitară a tuturor resurselor de sol de care dispune țara noastră, în condițiile creșterii continue a capacității de producție a solului, a fertilității acestuia.

— În paralel cu preocuparea de îmbunătățire a calității pământului, pentru realizarea unor recolte bogate și stabile se depun eforturi și în alte direcții. Ele se leagă în cele din urmă tot de pământ, de calitatea lui. Care este dependența dintre ele ?

— S-a intervenit în crearea unor noi soiuri de plante și hibridi cu potențial biologic ridicat, care să valorifice resursele energetice de climă, potențial de producție al solului, resursele alocate irigațiilor, de secarea, combaterea eroziunii, chimizarea, mecanizarea, resursele umane în cadrul unui sistem de conducere și organizare a producției agricole corespunzător și aplicarea unui mecanism economico-financiar valabil atât în industrie cât și în agricultură. La ultima plenară a Consiliului Național al Agriculturii, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, s-a subliniat că în unele unități s-au obținut la hectar 6-8 tone griu, 10-12 tone porumb boabe, 30-40 tone cartofi, 40-50 tone sfeclă, în timp ce cu aceleași soiuri sau hibridi numeroase unități au avut producții de două ori mai mici. La aceste diferențe au contribuit competența profesională, modul de organizare, resursele alocate, clima etc., însă capacitatea de producție a solului a avut un rol hotărâtor. La Congresul al XIII-lea al partidului s-a subliniat în mod deosebit importanța acțiunii de reconstrucție sau optimizare a solurilor de care dispunem. Am putea să comparăm pământul cu combustibilul unei rachete. Oricît ar fi racheta de perfecționată, va rămîne pe rampă dacă n-are rezervoarele pline cu combustibilul pentru care a fost construită. Pământul oferă plantelor elementele nutritive, apa, oxigenul, condițiile de viață. Dacă planta nu le găsește în pământ, nu are de unde să le ia.

Astăzi se știe cu precizie, pînă la gram, ce cantități din

diverse substanțe are nevoie o plantă pentru a da randamentul scontat. Fără să-i oferim plantei condițiile necesare, cantitățile de azot, fosfor, calciu, apă, oxigen, etc. nu se poate muncim în goi sau cu randamente necorespunzătoare, ne-economice.

— Schimbă cu ceva concepția generației despre pământ și așeză rolul lui fundamental în agricultură, noua etapă, cea a agriculturii intensive, pe care o parcurgem ?

— Desigur. Agricultură intensivă presupune în mod obligatoriu necesitatea reproducerii iargite a fertilității solului. Să începem prin a reveni la o problemă lansată în urmă cu ani și care n-a fost înșușită în totalitatea ei de unele organe de decizie și planificare. Agricultură intensivă trebuie să se bazeze pe calcule de bilanțuri energetice. Trebuie să compensăm elemente nutritive pe care recolta le îndepărtează din sol, adăugînd un plus care să asigure reproducția largită a fertilității. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus la plenară, atrăgînd atenția asupra acestei probleme importante, că fertilitatea nu crește peste noapte. Pământului, dacă-i ceri, trebuie să-i dai tot ce are nevoie. Să luăm un tractor. Pentru a funcționa în condiții optime, trebuie să-i asigurăm cauciucuri, ulei de schimb, motorină, reparații curente și capitale. La fel și pământului trebuie să-i asigurăm cele necesare, cu deosebire că în cazul lui în nici un caz nu trebuie să se ajungă la reparația capitală. În industrie, cînd evaluez capacitatea unei fabrici în seamă de legile fizicii, ale termodinamicii. Recunosc valabilitatea unor legi. De ce să n-o fac și în agricultură ?

— În actuala etapă, a agriculturii intensive, nu mai este suficientă o cifră de plan, un plan de producție, ci proiecte de inginerie tehnologică în care să se prevadă măsurile necesare și alocarea resurselor capabile să realizeze recoltele programate în funcție de condițiile de teren. Nu întotdeauna planificarea ține seama de sistemele de agricultură pe care trebuie să le practicăm pentru a obține randamentele optime. Trebuie să facem o agricultură de tip industrial. Să aplicăm aceleași legi pe care le aplicăm în industrie.

— Diagnosticați în permanență starea de sănătate a pământului. Dați și remedii de vindecare a solurilor bolnave. Cum se pot aplica ele din mers, în procesul de producție ?

— Urmărim peste 60 de parametri cu implicații directe în producția agricolă, în creșterea fertilității solului. Institutul este serios angajat în lucrarea de zonare a producțiilor agricole, de optimizare a utilizării îngrășămintelor animale și minerale, de amendare a solurilor acide și alcaline de scarificare a solurilor compacte, de prevenire și combatere a poluării, de readucerea în circuitul agricol a terenurilor degradate de diverse activități social-economice. Acum trebuie să reevaluăm de pe poziții noi parametrii stabiliți în trecut, venind astfel în întâmpinarea solurilor noi, să ne racordăm astfel dezvoltării echilibrate, unitare a diverselor sectoare ale cercetării. Trebuie să subliniem necesitatea unor modificări calitative atât în cercetare cât și în activitatea productivă.

— Care sînt după părerea dumneavoastră prioritățile în această privință ?

— Randamentele pe care le programăm se pot realiza respectînd cu strictețe zonarea optimă. Să se repartizeze culturile, funcțiile de sol și de climă, pe județe, C.U.A.S.C., pînă la unități. Cantonînd culturile în zonele de maximă favorabilitate (climă, sol, resurse) obținem randa-

mente maxime, dînd astfel șanse de afirmare tuturor lucrătorilor din agricultură. Aceasta este calea cea mai sigură de mărire a producției globale.

— Vorbeați mai înainte de șansa pe care o oferim lucrătorilor și specialiștilor din agricultură de a obține recolte mari în anumite zone și pentru anumite culturi. Să detaliăm, vă rog, acest aspect.

— Evident că buna gospodărire a terenului, a mijloacelor și a fondului uman are importanța ei. Imensa majoritate a specialiștilor este foarte bine pregătită, are experiența necesară, însă nu putem compara echitabil rezultatele obținute la o cultură oarecare fără să ținem seama de potențialul solului, de condițiile de climă. Condițiile de climă și mai ales de sol ale țării noastre sînt atât de variate încît trebuie să ținem seama de ele. Toate unitățile sau imensa lor majoritate au astăzi specialiști cu studii superioare care cunosc condițiile unității lor mai bine decît cei care-i dirijează dintr-un birou oarecare. A le spune mereu cum și cînd trebuie să execute lucrările înseamnă să le anulăm dreptul la inițiativă, la competență și în cele din urmă la răspundere. Funcție de condițiile locale din teritoriu, mergînd pînă la parcelă, ei trebuie să gîndească și să acționeze. Într-un viitor nu îndepărtat, se va introduce informatica și în acest domeniu. Vom avea aici un centru de calcul ale cărui terminale vor ajunge pe masa șefului de

fermă, ale președintelui C.A.P. Noi sîntem o bancă de date. Ei vor întreba și li se va răspunde despre calitatea solului, ce îngrășăminte și în ce cantitate să administreze, ce culturi sînt indicate, mă rog, toate datele necesare. Trebuie să acordăm mai mare credit omului competent. Agricultură să fie planificată și condusă, ca și industria, prin pirghii economice mai mult decît prin pirghii administrative.

— Care sînt căile de creștere a producției agricole astăzi, ce datele pe care le avem la îndemînă ?

— Producția globală crește prin creșterea producției medii pe țară. Evident este nevoie de virfuri, de așa-ziișii piloți de încercare, care aplică primii rezultatele științei, sînt mai talentați, mai bine organizați și care au obținut deja rezultate la nivelul cerințelor noii revoluții agrare. Spre aceasta trebuie să tindă toți lucrătorii din agricultură. Din păcate, însă mai sînt cazuri în care se manifestă rutina și delăsarea. De exemplu, analiza agrochimică costă 4 lei pe hectar. Unii spun că n-au bani și nu comandă astfel de analize fără să se gîndească ce repercusiuni are asta asupra viitoarei recolte. Anul agricol, ca și în industrie, ar trebui să se termine cu un bilanț al activității economice, în care să se pună în discuție bilanțul cu care s-a încheiat acțiunea de realizare a producției largite a fertilității solului. Acum, pe mai bine de jumătate din suprafața arabilă se lucrează pe baza rezervelor din sol. Pământul ne creditează. Pământul este ca o bancă. Care este situația băncii ? A venit momentul să rambursăm creditul. Noi de ce să nu spunem: Ai luat și n-ai dat în schimb ceea ce trebuia, datoria

către pământ. Îți închid contul. De la unitate, fermă și pînă la forurile de planificare trebuie să ținem seama de această datorie. Din suprafața arabilă, solurile foarte bune și bine aprovizionate cu substanțe nutritive sînt în proporție de numai 10 la sută azot, 25 la sută fosfor și 71 la sută potasiu. Suprafața totală afectată reprezintă 50-55 la sută din total. Sînt unități în care se practică o agricultură asemănătoare cu minierul. Este un lucru extrem de reprobabil, cu repercusiuni nebanuite pentru viitor. Să remarcăm că cei care au obținut recolte foarte bune în ultimii ani, unitățile de virf ale agriculturii noastre, Eroii ai Noii revoluții agrare, s-au ocupat îndeaproape de reproducția largită a fertilității, au dat pământului mai mult decît i-au luat. Cu siguranță vor obține recolte bogate și în anii viitori.

— Cu ce concluzii încheiem discuția noastră ?

— Pentru agricultură s-au făcut foarte multe lucruri bune: investiții, mijloace materiale moderne, crearea unei sisteme de mașini adecvate, s-a realizat o agricultură științifică, institut de cercetare și proiectare de cel mai înalt nivel, însă etapa superioară, a agriculturii intensive pe care o parcurgem, ne obligă la măsuri corespunzătoare, la responsabilități care să cuprindă pe toți lucrătorii din agricultură. E nevoie de o înțelegere superioară, revoluționară, de o reevaluare a metodelor și mijloacelor pe toată filiera : producție, cercetare, proiectare, planificare și decizie. Agricultură intensivă este în primul rînd o agricultură în cel mai înalt grad științific. Știm ce avem de făcut și va trebui să facem.

OPREA GEORGEȘCU ■

...iar pasiunea le dă viață

Peste așezarea Năenilor se așternuse o noapte de iarnă, geroasă, cu un cer înalt și senin, luminat de un ciob de lună gata să se prăvălească dincolo de dealuri. De jur-impjur, o liniște moale, de catifea albastră. Deasupra, stelele, neînchipuit de mari și frumoase, ca niște gutui pe care, dacă ne-am fi întins, le-am fi putut culege. I-am arătat, în puzderia de stele, constelația Orionului, cu adevărat măiestruoasă, tulburată de limpede și clar în fantasmatica ei geometrie. A privit-o îndelung, cu luare aminte și mi-a mărturisit că a zărit și s-a minunat de multe ori de acea stranie formă geometrică, dar, pînă în seara aceea, n-a știut că privea constelația Orion. S-a bucurat de parca ar fi intrat în posesia unei taine străvechi. Sus, în biroul primarului Lucei Zecheru, la lumina unei lămpi, încă mai trăia bucuria descoperirii Orionului. „Om în toată firea, inginer agronom și, pe deasupra, și președinte de C.A.P., și să nu știu eu că stelele alea, poate cele mai frumoase de pe cer, fac parte din constelația Orionului !? În fond ce știam eu despre cer ? Carul mare, Carul mic, Steaua polară și Cloșca cu pui. Cam atât. În rest, stele. Mii și mii de stele. Dar constelația asta, a Orionului, despre care înteleg că nu se ridică pe cerul nostru decît iarna, este cu adevărat nemaipomenit de frumoasă”. Cred că, în sine, sa, după această săgalnică auto-critică, Nicolae Paraschiv, inginerul și președintele C.A.P. Năeni, zimbea. În ceea ce mă privește, mă și gîndeam la titlul acestui reportaj al cărui erou nu putea fi altul decît el, inginerul Nicolae Paraschiv. Spun asta pentru că, pe un drum înghețat, acoperit parcă de sticlă, cu o mașină care mai mult tușea decît mergea, dar care, pînă la urmă, și-a făcut datoria, grație, poate, mai ales, soferului ei, am bătut un drum lung, de la Buzău pînă la Năeni, pentru a-l cunoaște îndeaproape pe un om care s-a ambiționat să aducă la viață o suprafață de aproape 200 hectare peste care se așternuse, pînă mai ieri, alaltăieri, dezolarea. „Era vor-

ba, precizează inginerul Nicolae Paraschiv, de o suprafață de numai 170 de hectare, pămînturi pe care, lăsate de izbeliște, nu mai creștea nimic. Ploile și vînturile le măcinau vîndu-mă ochii. Din golașe, cum erau, se făceau și mai golașe. Lut galben, argilă curată. Ni se rupea inima, mie și oamenilor din Năeni, cînd vedeam că dealurile astea, cu o expoziție solară extraordinară, așa cum sînt mai toate dealurile ce alcătuiesc vestita podgorie Dealul Mare, au secătuit. Dintr-o mină de aur, cele 170 hectare deveniseră o grea povară. Nu se poate, am spus, dealurile astea trebuie din nou să producă. E-adevărat, ne-au ajutat enorm și specialiștii în combaterea eroziunii solului de la Stațiunea de cercetare Perieni, dar munca cea mare, încăpătînată, inversunată, a fost a noastră. Peste cîțiva ani, cu aceste dealuri, terasate și înierbate, apoi plantate cu viță de vie, am obținut Meritul Agricol. Dar eu spun că sîntem abia la început. Adevăratele producții de-abia de-acum încolo vor veni. Pămînturile au prins din nou vlagă”. „Ați putea crede, a intervenit în discuție primarul Lucei Zecheru, că inginerul Paraschiv este de-aici, din Năeni. Adevărul este că a venit doar ca să plece. Asta acum 10 ani. N-a venit de departe. Din satul lui, Fulga, și pînă la Mizil, sînt numai 12 kilometri. De la Mizil și pînă la noi, alți 14 kilometri. Se gîndea că, după ce-și face stagiatura, va pleca la Fulga, la cîmpie. Dar n-a mai plecat. S-a apucat de dealurile astea și pînă nu le-a pus, cum zice, pe picioare, nu s-a lăsat. Mai mult decît atât, acum patru ani s-a hotărît să se însoare, aici, în Năeni. Soția sa este profesoară de biologie. Au și doi copii, pe Dănuț și Florin, de patru și, respectiv, doi ani. Acuma, nu că vreau să-l flatez, dar e de-al nostru, nașteană din cap pînă-n picioare. Mai ales că-n seara asta a descoperit, tot aici, la Năeni, și Orionul de pe cer...” „În fond, avea să adauge inginerul Paraschiv, Năenii nu sînt o comună oarecare, fără istorie, fără trecut. Pe-aici,

prin hotarul Năenilor, a avut loc o luptă a lui Mihai Viteazul cu turcii. Mai aproape de noi, în drumul lui spre București, unde avea să fie ales, ca și la Iași, domn al Principatelor Unite, Alexandru Ioan Cuza a trecut prin Năeni, de la Manafu, că pe-atunci drumul spre București pe aici trecea, nu prin Săhăteni, cum este acum. Dar putem cobori în istorie și mai mult. Recent, grație unor săpături arheologice, a fost găsită la Năeni, o statueta reprezentînd-o pe zeita Anahis iar acum pe culmea Greabănelului, unde ne ținem noi oile, au fost scoase la iveală numeroase elemente ale culturii Monteoru, ceea ce ne duce mult înainte de neolitic. După cum vedeți, îmi place mult istoria, mai cu seamă istoria acestor pămînturi care au devenit nu numai ale năenienilor, ci și ale mele, ale copiilor mei. Doar cu astronomia nu m-am pus încă la punct, dar trag nădejde să găsesc ceva timp și pentru ea. Încolo, spre vară, cînd e vremea cireselor și-a vișinilor, cînd terasele noastre vor geme de rod, vă veți convinge, dacă veți reveni, că m-am pus la punct și cu astronomia. În fond, preocupat cu pământul, cu dealurile Năenilor, n-am prea mai avut timp să privesc și cerul. Altfel, lumea o să creadă cine știe ce”. În fond, ca să reiasă spusa interlocutorului meu, lumea, ceea ce vrea să însemne cititorii acestui reportaj, va fi înțeles că Nicolae Paraschiv n-are nici un motiv să fie trist pentru puținătatea cunoștințelor sale astronomice. Important este că din dragostea sa pentru pământ, pentru meseria aleasă, dealurile Năenilor au revenit la viață, au redevenit ceea ce au fost dintotdeauna, o mină de aur. „Hrănit cu sudoare, iubit cu pasiune, pământul avea să adauge inginerul Nicolae Paraschiv, te răsplătește din plin, te umple de bucurie, dă sens vieții, un sens mareț, pe măsura măreției lui, a veșnicirii lui. Noi, oamenii, prin pământ sîntem veșnici, veșnici, dacă vrei, ca stelele”.

VICTOR NIȚA ■

Nu sînt puține locurile în care activitatea unei întreprinderi sau instituții și se prezintă într-o sală întințată de proiectie. În câteva minute sau zeci de minute parcurgi, cu ajutorul imaginii de pe ecran, săli, laboratoare, hale industriale. Află un istoric, cunoști oameni, descoperi realizări. Filmul documentar este un mijloc modern, eficace, sugestiv, de a pătrunde în viața unei colectivități. La „Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru electrotehnica” nu și se poate prezenta un astfel de documentar. „Pînă s-ar scrie scenariul, s-ar face filmările și s-ar monta pelicula, filmul ar fi depășit, tocmai bun de pus în arhivă. Am încercat o dată și așa s-a și întâmplat. Filmul acela e o vechitură care nu ne mai reprezintă încă înainte de prima lui proiectie” — îmi explica zilele trecute dr. ing. Cristian Traian Bircă, directorul institutului. Este un fel de a sugera rapiditatea transformărilor de la I.C.P.E., cum bine e cunoscut de citeva zeci de ani institutul bucureștean, căci el este, cum remarcă nu de mult un beneficiar „leagănul performanțelor industriei electrotehnice românești, prezent în realizări care se întind de la gigantul ca Platforma de foraj marin, pînă la peria celui mai mic motor electric”.

Puțini sînt cei care pot preținde că știu bine ce se întâmplă la I.C.P.E., iar o absență de citeva luni îi face și pe aceștia să constate că timpul are parcă altă măsură pentru specialiștii institutului. De aceea, ori de cite ori revii, ești silit la selecție riguroasă, noutățile care-ți pot fi prezentate fiind de necuprins într-o singură zi și, mai ales, în coloanele unui simplu articol.

— Viteza de înnoire în domeniu este cerută de necesitățile unei economii naționale în plină dezvoltare — am reținut argumentul esențial oferit de Ana Maria Moisin, doctor în fizică, secretar științific al I.C.P.E. Harta sinoptică e mereu alta în doar citeva luni. Elementul de noutate este un punct esențial al activității noastre, mișcarea de invenții mereu alertă, iar portofoliul pe care-l deținem, extrem de bogat. Multe dintre invențiile și inovațiile noastre sînt brevete în numeroase țări, țări în care există tradiție tehnică. Am ajuns aici îndeplinind două condiții, pe care le socotim de bază: înaltul profesionalism și participarea unor specialități diverse în cercetarea interdisciplinară. Este o muncă în colectiv, fără ore fixe de program, căci unde există pasiune și dăruire nu mai încap privirile aruncate pe ceas. Fără a putea spune că am construit în întregime niște echipamente de interes național, sîntem realizatorii unor elemente esențiale, fără de care echipamentele respective nu s-ar fi născut. Institutul nostru este orientat prioritar spre cercetarea aplicativă. Preocuparea pentru cercetarea fundamentală se menține atît acolo unde sînt abordate probleme de mare complexitate și cu caracter interdisciplinar, cît și în cazul unor domenii de perspectivă. Specific institutului este faptul că există colective care se opresc la probleme de cercetare fundamentală cu realizări concrete de mare utilitate practică. Pentru fiecare domeniu din gama extraordinar de largă a preocupărilor noastre există compartimente de cercetare, de realizare a prototipurilor și a unei microproducții care ajunge deseori la o adevărată producție industrială. La orice domeniu s-ar opri spre exemplificare alegerea, ideile sînt mereu originale, mereu îndrăznețe, depășind frevent nivelul curent al cercetării specifice.

Mirifica lume a magneților

Aplicînd tehnici de vîrf în toate domeniile de cercetare, I.C.P.E. este pregătit să proiecteze și să realizeze orice tip de mașină electrică, de la cele mai mici, pînă la echipamente speciale destinate centralelor nucleoelectrice. Ca ilustrare, ne-am propus o scurtă trecere în revistă a doar citorva preocupări, de ultimă oră la I.C.P.E. ca și pe plan național și internațional, cu speranța că bogăția informației va anihila în parte riscul unei prezentări prea succinte.

Dintre diferitele clase de materiale electrotehnice care se utilizează, una de mare însemnătate o reprezintă magneții.

La Secția de materiale electrotehnice anorganice, află tulburătoare amănunte, az iz de

poveste despre mirifica lume a magneților. Fizicianul Wilhelm Kappel de la colectivul de magneți metalici permanenți, își face o scurtă incursiune în istoric, pe care, neșpecialist fiind, o simți necesară ca pe un soi de instructaj.

Magneții este cunoscută încă din antichitate, iar vechea Chină a folosit-o la busolele sale. Mai tîrziu, cu mult mai tîrziu, omenirea a căutat să obțină tot felul de oțeluri cu proprietăți magnetice permanente, folosind aliaje de wolfram și cobalt. Prin 1933 magneții s-au obținut din aluminiu, nichel și fier, la care s-a adăugat mai tîrziu cobaltul. Anii '70 au marcat apariția primilor magneți cu samariu și cobalt. În 1983 au demarat cercetările pornite de la materiale amorfice (sticle metalice). Cobaltul, material defi-

lor utilizați. Tehnica modernă cere din zi în zi mai puternic miniaturizarea și reducerea prețului de cost, prin consumuri materiale mici. Ridicarea cifrei de calitate oferă posibilitatea de realizare a noi dispozitive care utilizează magneți permanenți, sau miniaturizarea celor vechi.

La ce folosesc magneții? Practic, aproape că nu există domeniu în care să nu-și găsească utilizări. Microdifuzoarele folosesc magneți, micromotoarele pentru ceasuri electrice, deasemenea. Cele mai interesante — și importante fără îndoială — sînt aplicațiile în domeniul electrotehnic, la mașinile electrice utilizate în acționarea roboților industriali și mișcării de avans a mașinilor unelte cu comandă numerică. Pe plan mondial au cîștigat teren în ul-

țura despre magneți a determinat următorul pas în I.C.P.E., la „Mașini electrice speciale de curent alternativ”. Dialogul cu șeful colectivului, dr. ing. Vasile Nicolae s-a legat exact din punctul unde fusese întrerupt de realizatorii magneților. Era o continuare, dar și o altă viziune asupra acestui important component al mașinilor electrice. Ideea, dezvoltată și presărată cu numeroase exemple, se poate sintetiza: nu este suficient să ai la dispoziție niște materiale, oricît de bune, spre a realiza ceva. Disponibilitatea acestora — iar magnetul, privit astfel e un exemplu concludent — poate influența foarte mult performanțele produsului.

Pentru neșpecialist, o mașină electrică constituie o finalitate, interpretată ca generator de electricitate, sau convertor

de ridicare — și pe acelea le deservim.

Tot la I.C.P.E. sînt proiectate și realizate acele mașini care, după cum afirma dr. ing. Nicolae Comănescu „înglobează multă inteligență și consumă extrem de puțin material, căci nu-s mai mari decît o ceașcă, dar valoarea lor e mai mare decît greutatea în aur”. E vorba de micromașinile electrice speciale cunoscute sub numele de giromotoare, utilizate în aparatele giroscopice. Particularități: turație și moment de inerție foarte mare în raport cu gabaritul. Sînt folosite în sistemele de stabilizare și de orientare, cum ar fi aparatele de bord din industria aeronautică sau geodezie. Turațiile atînge de aceste micromașini electrice speciale sînt de 300 000 rotații pe minut putîndu-se vorbi, fără nici un fel de rezervă, de un pionierat al institutului în domeniu. Pentru realizarea acestor micromotoare se utilizează tehnologii de vîrf, iar ele duc, la rîndul lor, la implementarea unor tehnici de vîrf în economia națională. Prototipurile sînt omologate, există o microproducție, succesele cercetărilor de la I.C.P.E. în domeniu situîndu-se la cel mai înalt nivel la care s-a ajuns pe plan mondial „într-o lume în care nu sînt multe țări care fac așa ceva” — concluzionează oamenii de la I.C.P.E.

Concepții de milioane

Dacă se poate vorbi despre un punct cheie al institutului, atunci acela este, fără îndoială, laboratorul „Acționări automatizate de mare putere”. În orice caz, este un loc în care trebuie neapărat să ajungi, căci îți dă un fel de viziune de ansamblu a uriașei însemnătăți pe care o are I.C.P.E., for suprem al domeniului electrotehnic în coordonarea și elaborarea de noi soluții tehnice pentru probleme importante ridicate de industria noastră. Din punct de vedere al acționărilor electrice, I.C.P.E. a fost mereu în avangardă. Domeniile de pionierat sînt multe. Institutul bucureștean a fost acela care a introdus schemele presupunînd excitația statică în realizarea echipamentelor de reglaj de pe Valea Bistriței. S-a făcut reechiparea hidrocentralei „Stejarul” și s-au realizat echipamentele pentru una dintre noile hidrocentrale de pe Valea Oltului. În ultimii ani, aplicațiile s-au extins, ajungînd la platforma de foraj marin din Marea Neagră. Șeful de laborator dr. Dan Micu, au ajuns să i se pară „lucruri banale, pe care le-au făcut cînd a cerut viața”. Astăzi, sferele cu realizări de vîrf s-au extins. Au dezvoltat o activitate în domeniul tracțiunii. Pentru Uzinele „23 August”, spre exemplu, a fost conceput un echipament de încălzire electrică a trenului pentru locomotiva LDH-2400 CP, destinată exportului. La ora aceasta, echipamentele respective constituie un record în ceea ce privește comutația forțată realizată cu un invertor de tensiune și în ce privește performanțele de putere și tensiune de ieșire, invenție născută la I.C.P.E. și brevetată în șapte țări.

În pas cu noile cerințe, laboratorul dezvoltă echipamente pentru prima centrală electrică românească, necesitînd condiții de fiabilitate și securitate extreme. S-au implicat, tot pentru a răspunde nevoilor zilei, în dezvoltarea și realizarea unor echipamente de conversie la rețeaua de parametri standard a energiei neconvenționale. Multe întreprinderi au trecut la fructificarea cercetărilor dezvoltate aici, iar echipamentele ce se regăsesc în industrie, create după concepția I.C.P.E., însumează multe milioane.

Spre a se ajunge la creșterea performanțelor echipamentelor de acționare electrică, e evidențiat pentru oricine interdependența disciplinelor care concură la realizarea lor: electronica de putere, electronica de comandă, electrotehnica, mecanica, informatica. Succesul presupune imbinarea fericită a celor mai bune soluții pentru fiecare subsamblu în discuție.

Nu se poate ajunge aici decît printr-o perfectă colaborare. Este, de fapt, modul însuși de a gîndi și acționa al cercetătorilor de la I.C.P.E. În concepția lor, creșterea nu reprezintă numai creație — individuală sau colectivă — ci, cu mult mai mult, adică aplicație, eficiență, competiție.

LIANA MOLNAR ■
Fotografii de
SORIN POSTOLACHE

I.C.P.E. — o redută a noului

Ziua de mîine se naște pe o planșetă

citar, a fost înlocuit de banalul fier, iar samariul, extrem de rar, cu neodim. Este a patra generație de magneți, mai ieftini și, incontestabil, mai buni, cifra lor de calitate ajungînd la 320 kJ/m³.

Colectivul de magneți de la I.C.P.E. a pornit prin 1980 de la aliaje magnetice care se caracterizau printr-o energie magnetostatică de maximum 72 kJ/m³. O tehnologie nouă stabilită în domeniul magneților permanenți este cea bazată pe procedeele metalurgiei pulberilor. Este vorba de presarea amestecului de pulberi la compoziția chimică impusă, urmată de tratamente termice de sinterizare la temperaturi înalte, prin care se obține structura impusă materialului magnetic. Noile cercetări de la I.C.P.E. se referă la magneți permanenți realizați din compuși intermetalici, dintre metalele seriei „pămînturilor rare”, cu cobalt sau fier, prin care cifra de calitate este ridicată de la 160 pînă la 300 kJ/m³. Atingerea acestei a doua cifre constituie obiectivul cercetărilor din ultimul timp, fiind legate de obținerea aliajelor monocristaline și amorfice, ceea ce a dus la reducerea spectaculoasă a dimensiunilor magneți-

timul timp mașinile electrice cu magneți permanenți, pentru că oferă cîmp deschis miniaturizării, prin creșterea performanțelor magnetice.

Chiar și sistemul de închidere al dulapurilor dumneavoastră de bucătărie folosește astăzi magneți. Apoi, medicina veterinară, îi utilizează din ce în ce mai des pentru extragerea obiectelor metalice mici, pe care, deseori, animalele mari le înghit odată cu hrana... Pentru anecdotică, fizicianul Wilhelm Kappel destăinuie și faptul că multe dintre secretele prestidigitatorilor ce ne uimesc în arena ciroului, își au originea în magneții de la I.C.P.E.

Din multe alte detalii tehnice, mai dificile pentru neșpecialiști se poate trage o simplă și sigură concluzie: magneții buni duc la motoare bune.

Oamenii și mașinile

lor minunate

Nu doar popularitatea de necontestat a motoarelor electrice ci și orientarea luată de dis-

al energiei electrice în energie mecanică. Specialistul își pune, însă, permanente întrebări în legătură cu parametrii mașinii, cu posibilitățile ei de integrare într-un flux cu finalitate tehnologică predeterminată.

— Tendința mondială este aceea a miniaturizării. Creșterea performanțelor legate de gabarit e limitată, însă, de niște legi fizice. Astfel, se nasc produsele clasice, urmînd să se facă saltul pe alt nivel, pe altă concepție de produs. Căutările noastre merg acum pe varianta motoarelor sincrone cu magneți permanenți, așezați pe rotor și înfășurarea pe stator, cu gabarit redus și fiabilitate ridicată. Aceste tipuri de mașini se pretează la miniaturizări spectaculoase. Spre exemplu, am dezvoltat o serie de servomotoare sincrone cu magneți permanenți ce se utilizează în domeniile care necesită un număr extrem de mare de turații și presupun condiții de exploatare mai dificile. Așa sînt, de pildă, frezele dentare, pompe de vid, sau acționări electroboșe. Turațiile pot ajunge și pînă la 200 000 rotații pe minut. Sînt domenii industriale cu performanțe extrem

Știri pentru telexurile planetei

Imunologia, domeniu extrem de actual al cercetării științifice medicale, înregistrează permanent realizări datorate de speranță. În ultimul deceniu, imunotoxinele sunt obiect de studiu și experimentare de importanță cu totul specială pentru perspectivele terapiei unor maladii în faza cărora ridicăm din umeri neuitincioși. Amintim numai maladia canceroasă. Pe parcursul articolului vom prezenta detaliat aceste perspective. Rezolvarea completă, a tuturor problemelor (numeroase, de altfel) pe care încă le ridică imunotoxinele, ar însemna pentru omenire o extraordinară victorie asupra suferinței și morții, căci ele reprezintă, în strategia antitumorală, agenți capabili să recunoască și să ucidă selectiv celulele bolnave.

O victorie la a cărei pregătire oamenii de știință români au adăugat de curând realizarea a două noi imunotoxine, ale căror calități le singularizează pe plan mondial. Autori — medici, biologi și chimiști ce își desfășoară activitatea în Laboratorul de imunochimie al Institutului dr. Victor Babes din București, colectiv de cercetare condus de prof. dr. Ioan Moraru.

Recunoscut pentru studiile sale anatomo-patologice asupra cancerului, cu implicații directe în diagnosticarea acestei maladii, institutul, odată cu înființarea Laboratorului de imunologie, la începutul deceniului opt, își lărgeste posibilitățile de abordare a problemei pe care o reprezintă boala canceroasă. E suficient să amintim studiile efectuate asupra posibilităților de modulare a NK implicată în supravegherea imunologică anticanceră, efectuate de colectivul doctorului Andrei Sulica și cele privind interferonul, și el implicat în apărarea anticanceră a organismului, studii aparținând colectivului coordonat de dr. Grigore Ghyka.

Din 1984, sub conducerea prof. dr. Ioan Moraru, valorosul colectiv al Institutului abordează, printre primii în lume, imunotoxinele.

Un agent ce recunoaște și distruge celula tumorală

O privire de ansamblu asupra problematicii, va permite înțelegerea exactă a importanței noilor realizări românești în contextul preocupărilor mondiale privind imunotoxinele. Ghid competent în universul necunoscut, pentru cei

mai mulți dintre noi, al imunotoxinelor este dr. Alexandru Bancu, coordonatorul activității Laboratorului de imunochimie al Institutului.

Ideea transportului tintit nu e nouă. Încă de la începutul secolului, Ehrlich, initiatorul chimioterapiei, a avut ideea de a trimite în organism agentul medicamentos însoțit de o substanță care să se combine specific cu microorganismele patogene, lăsând nealterate celulele sănătoase. În cazul nostru, agentul antitumoral este un toxic capabil să recunoască și să ucidă celulele bolnave, dintr-o majoritate de celule sănătoase. Au fost realizate numeroase substanțe ce pot omori mai mult sau mai puțin selectiv. Solutia cea mai valoroasă în acest moment, deschizând perspective deosebite pentru viitor, senu-meste imunotoxină.

Ce este, de fapt, o imunotoxină? Există diferite importante

lulă. S-a reușit aceasta prin agenți chimici, în final realizându-se o legare care există natural în organism, o punte disulfică ce poate fi redusă ușor.

Ca anticorpi (anticorpii fiind o substanță proteică de tip globulină) sint folosite preparate extrase din organismul imunizat împotriva unui antigen, soluție abordată și de cercetătorii români, sau așa-numiții anticorpi monoclonali, obținuți prin procedee biotehnologice.

Toxinele folosite sint proteine bacteriene sau extrase din semintele anumitor plante superioare (toxina difterică, toxina de ricin, abrina etc.), care au capacitatea de a ucide, chiar atunci cind sint prezente în concentrații infime, celulele animale. Practic, o imunotoxină e realizată prin legarea unei singure molecule de toxină de un anticorp, această unică mo-

auriu (Sp A). Extrem de valoroasă, această realizare a însemnat, practic, aplicarea în imunoterapie a tehnologiei de obținere a anticorpilor hibridi, pusă la punct în prealabil de dr. Gabriela Mota.

Cea de a două imunotoxină a cărei obținere a fost, pregătită, de astă dată, de studii asupra Sp A este preparată deosebit pe baza toxinei de ricin integrală. Aceasta este legată de SpA care are capacitate de legare specifică de imunoglobuline G, indiferent de specificitatea lor față de celula țintă. S-a obținut astfel o imunotoxină universală ce poate fi folosită în orice combinație, având o toxicitate foarte bună, practic identică cu cea a toxinei inițiale, un preparat extrem de robust, aproape perfect.

Dezavantajul pe care îl prezintă aceste două noi imunotoxine este cel al toxinelor în

tele obținute în tratamentele in vitro extraordinare posibilități pentru aplicatii clinice viitoare. Îndepărtate încă, aceste aplicații depind, în primul rind, de eliminarea citofiliilor, dar și de numeroși alți factori ce acționează atunci cind e vorba de intervenție asupra celulei umane in vivo.

Transplantul de măduvă în leucemie, realizat prin două căi — autotransplant și purificare de celule canceroase și transplant alogenice (de la o persoană străină sănătoasă) — asigură o supraviețuire semnificativă a receptorului. Trebuie menționat că deocamdată sint aplicații numai pe modele animale experimentale.

De asemenea, se prevede realizarea unor procedee eficiente de imunomodulare. În cazul în care o subpopulație de limfocite dintr-un motiv oarecare capătă o dezvoltare deosebită, organismul poate prezenta semne de boală. Tratamentul în acest caz constă în aducerea la un nivel normal a populației respective.

O altă aplicație potențială poate fi tratarea bolilor autoimune (organismul dezvoltă un răspuns imun aberant împotriva propriilor constituenți: imunotoxinele vor fi dirijate strict împotriva acestor autoanticorpi).

Poate cea mai îndepărtată, deocamdată, este tratarea tumorilor solide. Pe de o parte, datorită toxicității nespecifice destul de ridicate încă a toxinelor, pe de altă parte, datorită faptului că fiecare tumoră prezintă (dacă prezintă) antigene specifice, astfel încât este foarte greu să obținem anticorpi dirijați strict împotriva celulei tumorale. Și acestea nu sint singurele probleme ce se cer soluționate în drumul către aplicații clinice atât de așteptate.

În pregătirea acestora, eforturile colectivului bucurestean se concentrează pe două direcții principale: către reducerea citofiliilor imunotoxinelor (dr. Radu Marches) și către mărirea eficienței de ucidere a celulelor tumorale (dr. Gabriela Mota). Tot în sensul mării capacități de ucidere a celulelor tumorale se întreprind studii asupra comportării imunotoxinelor pe suprafața celulelor în vederea mării capacității de interiorizare a toxinei (dr. Mariana Laky). Aparent contradictorii, aceste două direcții sint în realitate strins legate, deoarece încercarea de reducere a citofiliilor se soldează, de regulă, cu o reducere a capacității de ucidere.

ROXANA PAICU ■

Imunotoxina românească, o mare promisiune în terapia antitumorală

între celula canceroasă și cea sănătoasă; suprafața celulei canceroase are o structură specifică (ce o diferențiază de celula sănătoasă), structura pe care imunoglobulinele produse de organism o recunosc și o atacă. Totuși, boala canceroasă se declanșează atunci cind posibilitatea de apărare a organismului e depășită. În acest moment putem ajuta organismul prin iradiere sau imunotoxine. Imunotoxinele sint create prin legarea unei toxine de o imunoglobulină ce va oferi toxinei selectivitatea pe care aceasta nu o are; la rindul său, toxina transmite imunoglobulinei o putere de ucidere extraordinară. În această combinație, toxina acționează direct asupra celulei bolnave.

Prima problemă ce se ridică aici, subliniază doctorul Bancu, este faptul că legătura trebuie să fie stabilă, fără ca nici unul din cele două elemente să nu-și piardă proprietățile: în același timp, suficient de laxă pentru a putea fi cu ușurință ruptă în momentul în care imunotoxina pătrunde în ce-

lulă aiunsă în celulă ucigind-o.

Cu câteva excepții, în lume, în imunotoxinele preparate, molecula de toxină pierde o mare parte din capacitatea sa de distrugere. Printre aceste rare excepții, Laboratorul de imunochimie al Institutului dr. Victor Babes, care a realizat două imunotoxine ce conservă intactă capacitatea distrugătoare a toxinei.

Prima dintre ele — ne spune doctorul Bancu, — este o dezvoltată reușită de virtuozitate imunologică: obținerea sa este deosebit de dificilă, deocamdată neputind fi vorba de utilizarea imunotoxinei în practică. Procedul constă în legarea toxinei printr-un alt anticorp de anticorpi împotriva celulei ce trebuie distrusă. S-au realizat astfel anticorpi hibridi cu specificitate dublă — anticelule tumorale și anticiric — anticorpi hibridi ce asigură legătura între celula respectivă și toxina de ricin, legătura dintre cei doi anticorpi hibridi realizându-se printr-o moleculă de proteină A din stafilococul

general — citofilia (capacitatea de a acționa și asupra celulelor sănătoase pe care le distruge) fapt ce impune încă folosirea sa numai in vitro în prezenta lactozei ce elimină toxicitatea nespecifică (citofilia) a imunotoxinei, ea acționând numai asupra celulelor bolnave. Eforturile cercetătorilor se concentrează în prezent către înlăturarea citofiliilor prin procedee chimice prin intermediul cărora să se distruză zona din molecula de toxină aflată în situsurile de legare. Există și o altă cale, abordată în lume în prezent: aceea a ingineriei genetice prin care se încearcă realizarea în aceeași moleculă a unei toxine universale, capabile și de uciderea celulei bolnave și de legarea de imunoglobulină, moleculă ce are în plus și calitatea de a nu fi citofilă.

Viitoare aplicații clinice

Sugestiv numite anticorpi înarmati, imunotoxinele reprezintă astăzi, prin rezulta-

O serie de maladii care au pus serioase probleme medicilor veterinari, producând în același timp numeroase pagube zootehnice, se înscriu în categoria așa numitelor metalopatii.

Odată cu furajul ingerat, vasele inghit o serie de corpuri metalice cuie, sirme etc. Acestea pătrund într-unul din compartimentele gastrice („rețea”) împreună cu hrana. De acolo, bucata de metal este antrenată înspre diferite organe interne. Cind corpul străin lezează „rețeaua”, apare reticulita traumatică, atingerea ficatului declanșează hepatită traumatică, după cum se poate produce și o peritonită traumatică.

Soluția de evitare a apariției bolilor cauzate de metalopatii este introducerea unor magneți metalici permanenți, profilaxie pe care revista „Flacăra” s-a grăbit s-o consemneze la data cind reprezentă o noutate. În toate cazurile de boli cauzate de metale, boli amintite mai sus, se procedează la operarea animalului bolnav, la extragerea corpului străin și la introducerea unui magnet, cu rolul de a fixa metalele, făcându-le pe viitor inofensive pentru sănătatea animalului. La sacrificare, magnetul introdus se poate recupera.

Revenind la metalopatii, precizăm că am omis — cu bună știință — pe cea mai gravă dintre ele, boala ce, pină de curind nu mai dădea nici o șansă de existență animalului: pericardita traumatică. În unele situații, cuiul sau sirma înghițite de vacă străbate peretele rețelei după care străpunge diafragma și se orientează spre cord; perforază cămașa exterioară a inimii (pericardul) aducind o dată cu corpul străin și o serie de microbi. În scurt timp se instalează pericardita traumatică. Evoluția bolii este rapidă. În-

tr-un interval de două săptămâni animalul slăbește, nu mai mănincă și nu mai dă lapte. Pieptul începe să se umfle, iar vasele de singe care fac legătura între cap și inimă se îngroașă, ajungând de dimensiunile unui braț de copil. Ajuns în această fază a bolii, animalul moare. O serie de încercări chirurgicale întreprinse în ultimii ani au dat greș. Și iată, s-a răspândit vestea că la dispensarul veterinar din Crevedia, județul Dimbovița, un medic veterinar a reușit extrem de

rie urmează a fi publicată pentru specialiști, cu îmbunătățirile intervenite în urma diverselor intervenții pe care am avut ocazia să le efectuez.

În îndelungata convorbire care a urmat, cu doctorul Victor Drăguliță, ca și cu gospodării în curțile cărora se află fostii săi „pacienți”, am avut bucuria de a descoperi, nu doar specialistul ajuns la un înalt grad de profesionalism, ci mai ales omul care este, o extraordinară simbioză a unei gândiri strălucite, ce l-a dus la cerce-

de doi metri pe doi, la colțul grajdului. Și-a spus însă, de la bun început, că și un medic de la țară poate să facă cercetări la fel de bine ca și cel care are toate condițiile. În cercetările sale a fost preocupat de cunoașterea mecanismului de absorbție a metaloizilor din rumen. Acești melaloizii rezultă în urma acțiunii pe care o au asupra furajelor consumate, microfauna și microflora din rumen, care au rolul de „bucătari ai organismului”, cum îi place a glumi doctorului Drăguliță.

reușită a fost o durere, dar și o nouă acumulare de experiență.

Cea mai mare bucurie a avut-o cind a plecat vaca „pe picioare” și oual a dus-o acasă prin mijlocul ulitei, să vadă lumea că vaca s-a făcut bine. „Am început să mă caut diverse comisi, au asistat la operații și mi-au spus: Bravo doctore!”

În urma rezultatelor obținute și a aprecierilor Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, a Comitetului județean de partid Dimbovița și a Direcției generale agricole, s-a luat hotărârea ca la Crevedia să se construiască o modernă clinică veterinară, unde să se asigure intervenții chirurgicale de calitate și cercetări pentru recuperarea și reproducerea animalelor.

Pină atunci — clinica este în fază de proiect — doctorul Drăguliță continuă să facă, ori de câte ori este solicitat — intervenții chirurgicale pe cord la vaci, mesterind, în clipele de răgaz, la patul de operație. Este un pat „însălat” de el, prins în scinduri și sudat după puterile sale. Acum, îndeamnă omul să pună umărul, împinge și el și îndreaptă patul după necesități, cu animal cu tot. Un mecanism cu roți dințate n-ar fi mare lucru pentru un mester inventiv. Doctorul Victor Drăguliță recunoaște că la așa ceva nu se pricepe. Minile lui de aur știu altceva. Au izbutit să aducă viață unor inimi ce stăteau să se oprească. Și e minunată credința cu care face totul, credința într-o nouă calitate a medicului veterinar. Conștiința sa i-a spus dintotdeauna că oamenii, în orice colț de țară ar fi, au datoria să aducă lumii ceva mai mult decit înaintașii, să lase ceva celor ce vor veni după ei. Doctorul Victor Drăguliță își ascultă conștiința.

LIANA MOLNAR ■

Performanțe într-un dispensar comunal

dificila intervenție chirurgicală — pericardo-tomia transpleurală. Cu alte cuvinte, s-a realizat operația pe cord la vaci, intervenție ce face inofensivă temuta pericardită traumatică și înlătură adevărata dramă ce înseamnă pentru orice gospodărie țărănească pierderea unei vite gestante — căci, în cele mai multe cazuri, boala se declanșează în preajma momentului apariției pe lume a unui vițel, ceea ce, de bună seamă, face cu atât mai dificilă intervenția medicului veterinar.

L-am găsit pe doctorul Victor Drăguliță, de la Dispensarul veterinar Crevedia, în cabinetul său și m-am strădui să notez cu rigurozitate explicațiile oferite.

În linia mari, operația constă în deschiderea cavității toracice, descoperirea cordului și extragerea bucăților metalice, cit și a fibrinei depozitate pe cord, care jenează circulația singelui, după care se reface peretele prin sutură etajată. Tehnica operator-

tări științifice de mare rafinament, cu sufletul țaranului adevărat, în care dragostea pentru animale a rămas intactă.

Încă din anul 1968, — proaspăt ieșit de pe băncile facultății — a pornit la drum cu credință că „nevindecabil” este doar o noțiune relativă, nu una absolută. Cazurile nevindecabile neexistind pentru medicină în calitatea ei de știință în continuă dezvoltare, decit în raport cu un anumit moment, ce va fi depășit.

Drumul nu i-a fost mereu presărat cu flori, căci nici el nu s-a dovedit a fi un om comod. Extraordinara dragoste pentru animale l-a dus chiar în foc, în haosul unui incendiu izbucnit la un complex de porci, sub jetul de apă al pompierilor, printre grinzi ce se prăbuseau și scintei ce scăpărau, pentru a salva 90 de vieri. Această dragoste l-a făcut de multe ori să nu fie de acord cu cei nepăsători cu soarta animalelor.

Au fost destui ani în care „cabinetul” său era o cămăruță

Dincolo de glumă însă, doctorul Drăguliță a elaborat prima lucrare din cadrul cercetărilor fundamentale de acest gen din țară și din străinătate, ce poate duce, după părerea specialiștilor, la explicații noi asupra fiziologiei și absorbției ruminale.

Totul e posibil, își spune, inclusiv imposibilul, căci în știința vremii noastre usi zăvoirte mult timp nu mai pot exista. Pericardita traumatică era o asemenea usă, ce se începătinase a rămâne închisă la toate eforturile medicinei veterinare. Doctorul Drăguliță a încercat și el. Începuturile au fost făcute în anul 1985. Singurul ajutor i-a fost tovarăsa de viață, Ecaterina Drăguliță, deseori apucată asupra unor savante și migăloase plănșe în laboratorul tehnic așezat în propria lor locuință și gata mereu să țină piept unui animal imens, în sala de operație. Primele încercări s-au soldat cu eșecuri, dar doctorul era decis să lupte pentru salvarea animalelor. Fiecare ne-

Cărți și documente

„Stau veacurile unul lângă altul“

Deși abordat cu insistență de istoriografie, subiectul unității românilor este departe de a fi epuizat. Fenomen explicabil de altfel, ținând cont de contorsionata noastră istorie națională care a făcut ca din zorii epocii feudale și până în pragul erei contemporane unitatea statală să fie o preocupare majoră și un deziderat împlinit cu mari sacrificii și jertfe. De aceea o carte precum **„Istoria unirii românilor“**, editată sub egida C.C. al U.T.C., poate fi privită ca un eveniment.

Date fiind proporțiile lucrării, istoricul Stelian Neagoe și-a asumat, de la început, o sarcină ambicioasă. Să menționăm că ea apare în ciclul „Istoria românilor în izvoare și mărturie“, pentru a ne face o idee precisă asupra intențiilor autorului. Practic, el a urmărit o sinteză cvasixhaustivă a documentelor scrise care au prefigurat și înfăptuit Unirea de la 1859. Acestui prim volum, după cum ne avertizează pagina de gardă — „de la începuturi la Cuza Vodă“ — îi va urma, înțelegem, partea care se va ocupa de epoca până la desăvârșirea Unirii de la 1918.

Este luat în discuție puternicul stat geto-dac al lui Burebista, evoluția lui până la Decebal și cucerirea romană. Romanii, consideră istoricul, nu ar fi contribuit la noua etnogeneză decât prin limbă și administrație, substratul biologic dac rămânând, în esență, nealterat. „Așa se face că retragerea legiunilor și administrației romane din Dacia la sud de Dunăre și valorile succesive ale năvălirilor populațiilor migratoare îi află pe daci trăind nedespărțiți de Carpați (...) umind lumea cu rezistența lor în fața atitur vicisitudinilor ale istoriei“ (p. 25). Pe teritoriul locuit neîntrerupt de daci apar în epoca medievală primele formațiuni statale ale românilor. Însă împrejurarea formării celor trei state feudale românești nu înseamnă întreruperea legăturilor dintre români. Dimpotrivă, pe granițele fluctuante, legăturile se intensifică. Voievozii devin conștienți de moștenirea dacică și se străduiesc să o apere. Timp de câteva secole, domnitorii din dinastiile Basarabilor, Mușatinilor și Corvinștilor, preiau succesiv conducerea luptei împotriva invadatorilor, adunând sub același stindard românii de pretutindeni. Istoricul și-a întemeiat aceste afirmații pe mărturie incontestabile, acte oficiale, scrisori, documente, memorii ale contemporanilor români și străini. Observații pertinente privind organizarea politică, militară, administrativă, juridică, religioasă confirmă structurile

aproape identice ale celor trei țări române. O apoteoză a acestor idei se împlinește prin lucrarea glorioasă a lui Mihai Vițeazul. „Punct cardinal în istoria românilor, Unirea Transilvaniei, Moldovei și Munteniei sub sceptrul lui Mihai Vodă Vițeazul s-a transformat după monstruoasa crimă de pe Cimpia Turzii, într-o adevărată poruncă testamentară pentru generațiile viitoare“ (p. 57). Izbînda, chiar vremelnică, a marelui voievod va deveni obsesia succesorilor săi. Secolul deschis de Mihai se caracterizează prin stringerea legăturilor, alianțele și încercările ample domni spre o unitate românească a cărei forță ar fi adus și independen-

ța. Tot în acest secol, în apărarea unității românilor, se ridică și scrierile cronicarilor.

Epoca următoare este socotită „secolul de decădere fanariot“. Firește, această decădere trebuie înțeleasă în accepțiunea ei dialectică, prin înălțurarea domniilor pămînteni, prin instabilitatea politică, prin dese ocupări ale armatelor străine și spolierea necruțătoare a țării. Decădere este și faptul că porțiuni din trupul patriei sînt anexate de imperiile vecine. Dar societatea evoluează inexorabil și poate tocmai aceste crîncene încercări îi unesc și mai strîns pe români. Așa cum observă Stelian Neagoe „Epoca fanariotă, cu toate marile ei neajunsuri pentru poporul român, a reprezentat un pas înainte pe calea unificării politice a Țărilor române“ (p. 76). Martiriul lui Horea n-a fost astfel în zadar. Istoricul consideră revendicările țărănilor români o etapă a gândirii europene înainte de Marea Revoluție franceză. Aceste idei sînt ridicate pe o treaptă supe-

rioară de corifeii Școlii Ardele-

ne. O nouă epocă se deschide începînd cu revoluția lui Tudor Vladimirescu. Ceea ce încearcă Tudor în plan politic, va face Gheorghe Lazăr în plan spiritual, amîndoi fiind socotii precursori. Sînt descrise apoi marile furtuni prin care trece „corabia neamului“. Este dezvoltat contextul european, războaiele ruso-turce, intervenția și interesele marilor puteri. Evenimentele internaționale, ocuparea succesivă a țărilor române, reorganizările, acordarea aceluiași statut administrativ și legislativ principatelor pun în fața Europei embrionul unui nou stat. Așa cum afirmă autorul, „Regulamentul organic — paradoxal sau nu — aduce în prim-plan ideea Unirii Principatelor Române“ (p. 117). Paralel se agită și românii din Transilvania. Acum își încep cariera politică tribunii Timotei Cipariu, Simion Bărnuțiu, Al. Papiu Ilarian, George Barițiu. Gîndurile și faptele românilor sînt ridicate pe o nouă treaptă de generația lui Bălcescu și Kogălniceanu.

Revoluția de la 1848 este tratată în mod unitar, urmărindu-se contactele dintre români, unitatea programelor, ideile majore și împrejurările care au dus la înfrîngerea ei. Un loc central este acordat lui Bălcescu, despre care istoricul spune: „A văzut ca nimeni altul, clar, departe; a militat pînă în ultima clipă a vieții pentru Unirea românilor, lăsînd drept testament cartea sa despre întiul Unificator al Țărilor române“ (p. 237).

Ultimele capitole ale lucrării sînt consacrate perioadei care a premers înfăptuirii Unirii de la 1859. Sînt descrise, cu lux de amănunte, problema orientală, ocupațiile străine, rivalitățile și interesele internaționale, resurrecția culturală și politică a românilor, activitatea partidelor, atitudinea consilierilor străini, ridicările maselor. Nu întîmplător, capitolul ce descrie vizita lui Cuza la Constantinopol, moment ce înseamnă recunoașterea europeană a Unirii, este plasat la începutul lucrării, ca un feroc avertisment.

La capătul unui efort laborios, Stelian Neagoe a reușit să adune cele mai importante mărturii scrise privind lupta românilor pentru unitate națională și sistematică, cu comentarii pertinente ele se constituie într-o lucrare importantă a istoriografiei noastre privind ideala românilor.

IULIAN COSTANDACHE

Idee și ideal

Rîndurile acestea puteau fi un interviu. L-am evitat, ca fiind prea declarativ pentru a înțelege, cituși de puțin, cei 75 de ani de viață, aș zice de „viață istorică“, a lui Vasile Netea. E mai bine, e mai fericit lucru să scrii despre Vasile Netea, și să sorii ceea ce el a spus, în interviul pe care i l-a luat lui Mihail Sadoveanu, deținîndu-și, poate, propriul sens al vieții, anume, ca „om care a crezut întotdeauna cu tărie în sentimentele și ideile sale“. Entuziasmul care cobora din Deda, de pe plaiurile Mureșului și ale Blajului la București, era ardeleanul încrezător și ireductibil în ale lui, care toate la un loc erau istorie și viață, viață și istorie, pînă dincolo de credibil. Avea, parcă o chemare, o „misie“, cum spunea cei vechi, care nu era de găsit în cărțile scrise, ci în truda și-n neodihna veciilor ardelene, mistuite de apăsarea trufășă a străinului nou sosit, de iobăgia intrată în toate oasele românilor iobagi, de nelegiuirea nedreptăte a celui ce-ți călca pragul și-ți lua apoi casa. N-a fost să fie așa istoria aceluia „sfînt Ardeal“ al strămoșilor noștri. A fost „făcută“ și „pre-făcută“ însă, țesută și întretesută istoria aceluia Ardeal, „sfînt“ pentru noi.

De la asemenea gînduri încerc câteva rînduri pentru Vasile Netea, căci ele-s gîndurile moș-

tenite, sînt zestrea dinții a oricărui ardelean, a oricărui ardelean care coboară aici în plaiul muntean.

În aceste rînduri ar vrea să se strîngă toată ofranda de cinstire și recunoștință în crez a celor care pot bate și străbate drumurile începute de Vasile Netea. Ce poate fi mai înălțător și mai împlinit? Ca să facă istoria vie, a zidit-o în ființa celor neabătuți și neincovolați a oamenilor acestui pămînt, relevînd complexa trudă a nenumărate personalități de la Constantin Roman-Vivu, prefectul Legiunii a XII-a în anul 1848—1849, la Visarion Roman, la George Barițiu și Iosif Hodos, și iar de la Petru Maior la Octavian Goga sau Nicolae Iorga, de la C.A. Rosetti la Take Ionescu și Nicolae Titulescu. I-a așezat pe toți în pagini de neuitat, ca să se înțeleagă sensul jertfei pentru idee și ideal, dincolo de cele scrise.

Ca o mîngiere sînt în sufletul lui Vasile Netea marginile de pămînt românesc, acolo unde, nici nu se poate ști de cite ori sau, mai bine zis, de cite ori a fost nevoie, s-a auzit verbul său întremător și neclintit în ale lui. Căci verbul acesta recuza orgoliile stăpînitore, ivite peste noapte, care dezmarginău granițe etnice, sufletești, prin granițe politice, de moment, desfigurînd viața locului, apoi viața omului, apoi viața așezărilor românești milenare. În verbul acesta s-a rînduit, nețemătoare, coloana de foc a nord-vestului românesc, statornică de istoria Maramureșului, a Sătmăruului, Sălajului și Bihorului, acolo unde eram noi mai la noi acasă prin istoria din începuturi, adică de cînd ne știm, și unde s-au îndărătnicit, mai tare ca oriunde, să ne deznationalizeze, cei care abia își începeau astfel istoria. Iar Istoria Memorandumului românilor din Transilvania și Banat a grîit peste timp și grăiește încă în rînduri lui Vasile Netea, ca și pentru cei care o caută și o înțeleg.

VASILE VETÎȘANU

Interesant și semnificativ

Primul număr pe acest an al **Revistei de Istorie**, publicație ce apare sub egida Academiei de Științe Sociale și Politice, este dedicat aproape în întregime celor două mari evenimente istorice ale poporului nostru, Unirea Principatelor Române și Marea Unire. Dintr-un sumar bogat și competent alcătuit, transcriem câteva titluri semnificative și, credem, cu largă audiență la cititori: A. Ubicini și cauza Unirii Principatelor, de Nicolae Isar, Parlamentul Român și pregătirea Marii Uniri, de Constantin Paraschiv, Din lupta pentru unitatea românilor, de Alexandru F. Dinu, Un proiect englez de organizare a Principatelor din timpul conferinței de la Paris (1856), de Valeriu Stan, Aspecte ale luptei juridico-politice. (II) Jurămintele de înscăunare ale domnitorului Alexandru Ioan Cuza, de Barbu B. Berceanu.

Iarna asta cu geruri aspre și cu zăpezi viscolite a dat peste cap și aici, în livezile Gorjului, tot ce oamenii hotărîseră, plănuseră, rînduseră, pregătiseră. Calendarul astral, zice inginerul șef de fermă Nicolae Dobrescu, a cam luat-o anapoda, drept care o seamă de lucrări din livadă au întîrziat, s-au aglomerat, s-au încălecat, greu să le mai dai de capăt.

Nicolae Dobrescu lucrează de vreo 28 de ani la Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Tg. Jiu. Stațiune care, deși nu foarte întinsă, neavînd ea nici 1700 de hectare, și-a cîștigat o faimă deloc lesnicioasă și greu de crezut a fi repede trecătoare. Dovadă, numeroasele medalii, trofee și premii, cucerite prin ani, care-i laudă virurile și fructele. Sub veghea reputatului specialist care e dr. Ion Tomescu, vechi director al stațiunii, au crescut și cresc aici fructe de soi și, firește, oameni de soi, fără de care nu s-ar obține nimic de soi. „Soiul“ lui Nicolae Dobrescu este acela al unui băiat de țară ce s-a visat meșter de pomi, făcînd el pentru asta un liceu agricol, o școală tehnică horticolă și o facultate, ultimele două la „f.f.“, răsîmp în care nu s-a sfiit să trudească în plantațiile stațiunii ca simplu pămăș. După care s-a visat conducînd o fermă și, de vreo șapte ani, o conduce. Păstorește 300 de hectare de livezi intensive și superintensive, avînd ca pondere mărul. Are 90.000 de meri în subordine, pomi serioși și disciplinați, zice el, pomi cu desăvîrșită încredere în păstor și în ajutoarele lui. Încrederea pomilor se vedește prin aceea că se dau fără murmur pe mina oamenilor, îngăduindu-le să le facă tot ce vor. Iar în anul asta, și mai cu seamă în iarna asta, li s-au făcut destule.

Ieri a nins, azi cerul e de sticlă rece și străvezie. Un cer totuși opac, căci nu se vede nimic prin el, nici o rază de soare, nici o speranță de primăvară. Sub cer, printre pomii negri și goi, aliniați într-o noblețe severă, de gravură, se mișcă oameni. Se mișcă în lanțuri ritmice de luptători în asalt, cu respirația măsurată de bătaia crudă a tobelor vîntului. Nu sînt prea mulți, doar 16 muncitori permanenți și cîteva zeci de sezonieri, dar imaginea

o toamnă cu secetă de Sahară. Alți oameni, cei mai dibaci, sînt însărcinați cu tăierile, tăieri de un soi anume, „tăieri speciale“, așa-numitele „incizii inelare în ramuri“, menite să stimuleze pornirea în vegetație a mugurilor loviți de ger. De cîteva săptămîni, muncitorii specialiști ai fermei s-au transformat, așadar, în chirurși, făcînd cu cuțitele-bisturie minuțiu cu o extremă migală, cite trei-patru incizii în fiecare din cei 90.000 de meri. Tot ei să-

Sigur că nu, vine răspunsul, sînt dese cazurile în care la ceasurile două sau trei din noapte o să-i vedeți pe oamenii mei în plantație, la treburi ce nu pot să aștepte zorii. O să-i vedeți aprinzînd focuri mari, ca să alunge brumele din epoca infloritului, ori, ca în iarna asta, gerurile pe care le pentru gingășia pomilor tineri. Bolile merilor, pecinginea albicioasă a „făinarei“ ori bubele „rapănului“, sînt, ca orice boli, nesimțitoare la zi sau la noapte, veghea la stîrpirea lor e permanentă.

E tînră plantația de pomi a lui Nicolae Dobrescu, n-are decît zece ani. Și via e tînră (căci are în fermă și viță de vie, așa cum are și pruni, mii de pruni, și ruguri de mure, de afine și de smeură), pe locul umbrît de ea erau niște tranșee, rămase din primul război mondial. Înainte de a îngropa butuci, inginerul și meșterii lui au trebuit să dezgroape hirci cu căști de oțel. Tranșeele nu produceau, firește, nimic, doar flori umile de cîmp și fiori trecătorilor, iar locul unde acum sînt pomii era socotit, și el, „pămînt rău“, abia acceptat de vegetația semisălbatică a izlazurilor. Azi, un hectar de pomi din fermă dă, la o producție medie de 10 tone de fructe, peste 30.000 de lei. Dă și valută.

Va da și la toamnă, după iarna asta atît de crîncenă? Încă un efort, ne spune interlocutorul, și ne inseriem în legile anotimpului, prîndem din urmă zilele care ne-au scăpat din mîini, punem piciorul pe acel prag din care zarea se limpezeste, putîndu-i citi livezii destinul pînă la capăt.

Nicolae Dobrescu îl citește de pe acum. Și-l găsește rotund ca un fruct.

ILIE PURCARU

Dialog sub o creangă de măr

asaltului se justifică. E o imagine militară, imaginea unei bătălii înverșunate, nu însă și disperată, căci, zice Nicolae Dobrescu, o bătălie disperată nu e o fericire, dimpotrivă. În calitate de comandant, el preferă, firec, una organizată, cu lecția de strategie și de tactică în mină. Fiecare din cei 16, împreună cu ajutoarele lui, a fost îndrumat unde trebuie, știe care îi este rostul și ce se așteaptă de la el. O parte din oameni, călări pe tractoare și pe capra căruțelor, sînt ocupați cu fertilizările, alții cu desfundatul terenului și cu săparea de gropi pentru plantațiile primăverii. Se trudește, deci, în numele primăverii, cu ochii spre primăvară, căci primăvara, spune inginerul Dobrescu, poate pica, nu-i așa?, dintr-o clipă intr-alta, la fel de neprevăzut și de tumultuos cum a picat și iarna asta de Groenlandă, după

virșesc, în aceste zile, o altă operație dificilă și delicată, extirparea crengilor degerate, aceste plăgi ce pot imbolnăvi întregul pom. Într-o imagine și mai expresivă decît cea militară, plantația își apare ca un pacient întretînut în stare de preinfarct, printr-un efort medical extrem. Un efort drastic, un efort de zi și noapte, un efort al cărui purtători se numesc Elena Chircu (care muncește aici de cînd avea 28 de ani, acum are 38), Maria Mornea (care are 64 de ani și care toată iarna, zilnic, a înnotat prin nămeți cite 10 km, ca să ajungă de-acasă la stațiune), Ion Tătaru (care nu e gorjean, ci mehedintean, și care abia odată la două luni ajunge prin Mehedintii lui).

Ziceați, îl întrerupem pe inginer, că trudiți în livada dv. zi și noapte, povestea asta cu noaptea nu-i o poveste, nu?

Cele trei grații

„A-nceput de ieri să cadă Cite-un fulg. Acum a stat.“

Fotografii de PAUL AGARICI

Bucuria unei duminici de februarie, la Bixad

Fotografii de PAUL AGARICI

POEME PENTRU PATRIE

Din tine înălțat

Vegheat de griu și stele luminoase
Și miinile ca niște flori imi sint
Pe lemn de plug crescute și pe coase.

Am umerii aici cît cumpenele zilei
A cărei oră bate-n univers
Și ca un rug în singe-mi ard
Strămoși-n-coronați cu cite-un vers.

Am inima cît zările carpate
Și cît istoria acestui neam
Izvoritor din tine luminate
Pămînt și cînt și patrie și hram.

Mă simt aici din tine arbore-pămînt
Vegheat de sori și holde mlădioase,
Păriații mei din veci aicea sint
Matricea pietrelor din temelii de case

Demni crescători de piine, buni păstori,
Imblinzitori de riuri vălurite
Și chiar de mor rămin nemuritori
Născînd aici părinte din părinte.

ION BALA

Izvoare

În catedrala consoanelor latine
clopoțele pămîntului dac
pe osuare de cremene înălțîndu-se
în neseecat izvor se pefac

Bronzul eroilor nimeni nu-l frînge
doar flacăra iubirilor pure
il schimbă în ccou de lumină
și în foșnet nestîns de pădure.

Doar bronzul eroilor trece nedureros
prin holdele ca niște orînduite cazanii
sub care în definitiv echilibru respiră
pămîntul acestei vii Transilvanii.

IOAN NISTON

Satu Mare – vatră de cultură și spirit

I-a fost dat poporului român să nască în toate timpurile oameni care să contribuie, prin fapte de seamă, la înflorirea patriei române. Dintre aceștia, mulți se află angajați, cu toată ființa în slujirea cu devotament a culturii: cărturari însetați să descopere înțelesurile din tomurile bibliotecilor, scriitori ale căror opere descriu în imagini tulburătoare lumea unde trăim, filozofi dornici să ne dezvăluie date despre cine sintem, artiști plastici care adaugă forme inedite și frumuseți răscolitoare realului, actori de teatru și film care ne relevă adevăruri neștiute despre exis-

tența noastră, muzicienți capabili să ne înfrumusească prin arta lor.

În orice domeniu s-ar ilustra, toți au în vedere Omul, în beneficiul căruia trudesc cu hărnicie pentru a-i oferi soluții de existență cît mai cuprinzătoare și a-l proteja de vicisitudini. A trece cît mai demn prin istorie, a încerca să-ți descifrezi cît mai exact destinul ca să-l poți stăpîni, a fi de un cît mai mare folos țării tale – iată tulburătoare lecții de viață pe care de veacuri le țin oamenii de cultură români. Împlinirea lor în tumultul cetății nu e vorbă goală, ci o

realitate cît se poate de evidentă, cuvîntul lor fiind rostit răsplat și responsabil în repetate rînduri în legătură cu treburile obștei.

Este în practica revistei noastre să prezinte în mod constant viața culturală a tuturor județelor, ca o strălucită demonstrație a omniprezenței și vitalității ei. În acest număr vă prezentăm cîteva din roadele unui popas în județul Satu Mare, o adevărată vatră de cultură și spirit.

Ce mai păstrează orașul Satu-Mare din această veche denumire medievală desemnînd un tirg ai vitelor la margine de cîmpie reflectat în firul de plumb al unei ape capricioase? S-a risipit pînă și praful imenselor cirezi hălăduind prin cîmpie cu tot ceea ce a făcut din el, pînă mai ieri, un oraș patriarhal. Turnuri zvelte, semețe își oglindesc fațadele îndrăznețe logodind elementele (sticlă, beton, țiglă roșietică) într-o vastă armonie de culori în apele pe care nici nu ni le putem imagina involburate astfel cum sint cetluite de briuri înalte de piatră. Dacă un oraș capătă personalitate prin riul care-l străbate sectionîndu-l asemenea unui bisturiu, fluid, riul însuși își trădează identitatea prin podurile sale. Aici – o structură solidă, bine ancorată pe fiecare mal, dincolo – o siluetă bizară pîrînd a fi surprinsă într-un salt ase-

mănător cu al balerinelor pictate de Degas, iar în vecinătate – o arhitectură sofisticată, dar și funcțională te cuprinde în mrejele ei făcîndu-te să visezi la un spațiu ambianțial imaginat de un Le Corbusier. Vi-sind la un oraș, un arhitect s-a

Borgum centarium

lăsat visat de el. Și astfel profesorul Porumbescu, care a proiectat în spațiile sufletului noul centru civic sătmărean, s-a mutat efectiv în orașul crescut sub privirile lui. Minurat destin al unui cetățean dintr-o patrie liberă de a-și vedea visul cu ochii în vreme ce în multe părți ale planetei, oame-

nilor le este hărăzit a-și vedea doar coșmarurile apocalipsei atomice. Am amintit acest caz fiindcă un oraș nu poate fi conceput decît în relație directă cu cel care viețuiește în el. Asupra lor se răsfrînge sigla inconfundabilă a orașului ca o pecete de neșters. El sint fărurarii acelor bunuri care duc faima urbei lor pînă dincolo de hotarele țării. Utilajele lor scormonesc adîncurile minelor din zeci de țări, mașinile lor de gătit aduc bucuria bucătelor alese în mii de cămine, țesăturile lor, îmbracă trupurile tinere de pe întreg mapamondul. Toate acestea le citesc în privirile lor așa cum citesc bucuria cu care-și plîmbă landourile cu bebeluși prin parcurile orașului ori cînd udă florile aleilor centrale sau ale zonelor de agrement. Ei sint rațiunea de a fi a orașului.

ALEXANDRU PINTESCU

Cîntarea României

Datini și obiceiuri

Într-un ținut cum este Oașul, păstrător al tradițiilor în cel mai înalt grad și făcînd din autenticitate forma sa firească de manifestare, folclorul înseamnă și azi un mod de a înțelni trecutul, un raport necesar cu tot ce are acesta mai spectaculos și mai apropiat de ritualuri. În contextul în care se manifestă o îngrijorătoare alterare a spectacolului etnografic prin supralicitarea „efectelor” scenice, desprinse și instrăinate de fenomenul spiritual care le-a generat, prin greșirea, pe scenă, a unor elemente ce țin de stradă și de strategia obținerii unui succes facil, în acest context, deci, păstrătorii tradiției, devo-

tații actelor de cultură populară autentică au datoria de a descoperi, înregistra și conserva tradiția folclorică în toate manifestările ei. Cu toate că orice desprindere din mediul generator falsifică, într-o oarecare măsură, obiceiurile rituale, putem considera că aducerea pe scenă a acestora nu le prejudiciază într-un mod fundamental, nu știrbește coerența internă a faptului folcloric. Asta în măsura în care cei răspunzători nu plusează valoarea autentică a faptului folcloric prin artificii de-

(Continuare în pagina 14)

CEZAR ILIESCU

Muzică

Trei personalități

Consecvență ideii de promovare și popularizare a muzicii românești, direcția muzicală a Radioteleviziunii Române a programat în Studioul său de Concerte — care a cunoscut o deosebită afliuență de public, împotriva unei vremi potrivnice — piesa pentru orchestră intitulată „Măguri”, de Liviu Comes; de ce, „piesă”, nu știm; acest termen este adecvat — mai curând — teatrului; poate că subtitlul „poem simfonic”, gândit într-o formă mai liberă, era mai aproape de conținutul lucrării. Căci „Măgurile”, transcendent muzical o imagistică plină de culoare și neprevăzută a peisajului românesc și a confluenței dintre „lumini și umbre”, cura spune autorul, constituind un adevărat comentariu liric al marginilor de zare ale locurilor de veche așezare.

Liviu Comes va împlini, în curând, 70 de ani. La 6 ani era socotit un copil foarte înzestrat, la 14 ani cânta „Eroica” în orchestra Conservatorului din Tirgu Mures, iar examenul de admitere l-a susținut, spre stupefacția urbei sale, la Facultatea de Medicină din Cluj-Napoca, intrând cu brio aici, absolvind-o și devenind chiar cadru universitar la catedra de boli infecțioase. Din plecare deci, compozitorul Liviu Comes avea o cultură solidă care i-a prilejuit — concomitent cu practicarea medicinei — să reliefeze marelui său talent muzical oglindit în opuri lucrate cu multă migală: Sonata pentru pian (1951), Divertismentul pentru orchestră de coarde (1961), Sonata pentru vioară și pian (1962), Suita haiducească pentru orchestră (1963), apoi oratoriul „Cintec de piatră”, trio-ul pentru suflători, madrigale, lieduri, o mulțime de miniatură corale și cintece pentru voci mici etc., acestea fiind, bineînțeles, doar o parte din creațiile compozitorului. Valențele sale pedagogice l-au propulsat nu numai în rândurile medicinștilor clujeni, dar și la Conservatorul din același municipiu, ajungând aici, în 1970, rectorul instituției. Liviu Comes a renunțat la medicină (fapt rar în zilele noastre!) și a urmat, inevitabil, drumul portativilor. În București, la Conservatorul „Ciprian Porumbescu” a deținut, pe rând, mai multe funcții, ajungând la aceea de profesor și șef de catedră, astăzi fiind conducătorul secției didactice și pentru copii, din cadrul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor. Iată pe scurt, deci, drumul ascendent al acestui om modest, ultra politicos, rafinat și rezervat, asemenea marilor oameni de știință, care și-a prezentat spre „judecata” publicului, în primă audiere absolută, „Măgurile”, scrise în 1966. Iar acest public i-a aplaudat cu toată sinceritatea creația datorită mai multor motive: accentele cimpenești, înălțările tematice — în care corzile desfășoară melodii scurte care încearcă să-și ia zborul — până la desfășurări dramatice, alternând cu perioade meditative întrerupte de accente grave și dure; pentru ca acel crescendo tematic, grandios — conform marelui aparat instrumental întrebuintat — întrerupt brusc de pauze cu caracter cameral (față o adevărată știință a orchestrației) să se termine ușor, ușor, ca la început, în sunetele grave ale violoncelor și contrabașilor, contrastând coloristic cu cristallul glocken-

spichului și a misterelor maracasurilor.

Solistul serii a fost Grigori Sokolov, la ora actuală — probabil — unul dintre marii pianisti sovietici, figură care va intra cert în galeria personalităților muzicale de seamă din U.R.S.S. Înzestrat cu o forță fizică mai rară, în vîrstă de aproape 40 de ani, el a făcut ca pianul să aibă o sonoritate ce a epatat — în multe locuri — chiar tutti-ul instrumental! Forța fizică amintită îl ajută, ce e drept, dar temeinicia interpretării date Concertului nr. 2, în si bemol major, de Johannes Brahms, s-a bazat pe mai multe calități: o tehnică impecabilă, care a obținut din pian o adevărată orchestră, uneori un fascinant joc de ape (partea a IV-a); firea sa, plină de energie interioară, înclinată sigur spre romantism, care s-a integrat perfect atît în dăruirea cit și în gândirea brahmsiană (de pildă, rărirea de tempo din Allegro molto); forța de atac, ori — în contrast — gingășia tuseului, ce au fost sprijinite de tehnica teribilă a brațelor; tenacitatea, dusă pînă la ostentație, în urmărirea nuanțelor și a penetrabilității sunetelor, care au făcut posibilă o mai bună reliefare a temelilor principale și secundare, ca și a dialogului solist — orchestră, lată, succint, calitățile acestui artist, care ne-a dăruit un Brahms foarte calitativ, pe măsura marilor personalități interpretative.

Este reconfortant să ascuți Simfonia a III-a „Eroica”, de Ludwig van Beethoven și să te gîndești, de cite sute de ori a fost ea ascultată, de fiecare auditor, această capodoperă pîrînd tuturor mereu mai proaspătă și mai frumoasă! Cîteva din „secretele” ei au fost puse în lumină și de această dată, dramatismul, lirismul, contrastele sonore și de tempi, vivacitatea și bucuria vieții, în interpretarea dată de dirijorul Ludovic Baci, care a condus întreaga manifestare. Muzician complet și deosebit de valoros, în pofida modestiei sale și a unei activități duse cam în umbră, destui ani Ludovic Baci vadește un zel remarcabil — care trebuie subliniat — în slujirea muzicii românești, precum și într-o adîncă cunoaștere a partiturilor abordate. Astfel, conținutul de idei al opurilor iese, pregnant în evidență, așa cum s-a observat pe parcursul întregului concert, orchestra secundîndu-l și răspunzîndu-i prompt, omogen și nuanțat, la fiecare intenție a baghetei; ceea ce, pînă la urmă, este faptul cel mai important. (Știîndu-l pe Baci un bun orchestrator, ne-a mirat, totuși, dublarea celor trei corni din partitura „Eroicii”; știm, se pot invoca numeroase motive, supradimensionarea corzilor, sala mare de concert etc., dar să nu uităm, cînd Karajan făcea acest lucru, dubla și pachetul de lemne în tutti; aliminteri, raportul de etaje timbrale începe să se modifice, față de intențiile beethoveniene). Să semnalăm, deasemeni, pe violonceliștii Teodor Pașol și Robert Dumitrescu, ca și pe oboistul Lazăr Betea Augustin, pentru prestațiile lor deosebite din Brahms (Andante) și, respectiv, Beethoven (cantilena din Final); toți, laolaltă, solist, compozitor, dirijor, ceilalți instrumentiști ne-au dăruit cîteva ceasuri de autentică muzică.

CLAUDIU NEGULESCU

Zilele trecute un prieten a văzut cororii lopsînd cu mari aripi albastre deasupra Bucureștilor. Ce privilegiu! Eu nu l-am avut... Dar ai putea să nu-l crezi pe Fănuș Neagu? Dacă scrie el cum că pasărea ibycus i s-a arătat făcîndu-și cuib chiar pe stația de benzină de-o are în fața casei, cred. Așa va fi fost.

Cum altfel? Deci vine primăvara. ...Vine fără Grigore Hagiu dar iată, și cu o subțire carte ce-i strînge între coperti „cele mai frumoase poezii” și, brusc, simt preajma lui, mă umplu de acel farmec răcoros produs de prezența gladiatorului tandru de care ne-am rupt. Și-mi vine primăvara fără Nichita, dar nu era și el (nu mai e?) cororul planînd peste fumegarea încetată a viselor noastre, nu vocea lui ne îndulcea nopțile atunci cînd pretindea că uritul lumii, cit e, ar putea fi retezat cu o simplă

chemare la telefon? O primăvară ce nu mai e și a lui Velea dar și ea, primăvara ce urmează a ne auri pașii, aceeași ce l-a ivit pe lume, într-alt an, într-o zi de

Desene pe asfalt

Cocorii, deci

13 april e tot mai mult a lui și mai puțin a noastră. El ne rămîne. Ei ne rămîn. Ei prietenii, prinți ai pierderii, ai preadevremelui, ai cheltuirii rapide, ai irrosirii de sudoare, singe, credință și har. Cocorii, deci? Cocorii...

Intru într-o primăvară nouă ca într-o țară nouă. Cine n-are bătrîni, nu-i așa? n-are decît să-i cumpere. O, dulce vorbă cu filul știrb: bătrîni n-au preț. Dar... dar ce ne-am face dacă am începe atunci să nu mai avem tineri?

Cocorii, deci. Să ne legăm umbra de nenăscuții poeți ai amurgului de veac și de mileniu, să-i oeroti-m pe semenii noștri (și ne stă în putere s-o facem mai bine), să credem în perpetua tinerețe a obștii. În cumpăna dragostei. În viitor. În pace.

...Așa cum cred, fără să-i fi văzut că azi noapte sau azi zi cocorii au voronețit Bucureștii mei mult iubiți și (prin vicisitudinile seculare) dați risipirii și reinălțați cu fiecare primăvară din mortarul de totdeauna mirabil al Speranței.

Cocorii, deci...

GHEORGHE TOMOZEI

Teatru

Exuberanță și melancolie

Inceputul spectacolului de la „Nottara” cu O noapte furtunoasă — pe un fond muzical ritmat, simplu, cu sugestii comic-dramatice (realizat de Horia Murgu) — dă o idee despre lumea comediei caragialene gîndită de regizorul Dan Micu, o lume a manechinelor unde și șocul surprizei este resorbit repede. Spiridon, cu gesturi precise, lucrează de ochii „jupinului” pe șantierul casei. Phmbă molozol din găleată în găleată pînă afară unde nu reușește să scape de el. Fumează țigări recuperate și revalorificate conform vicului său, pedepsit de Jupin. Acesta intră în scenă cu Nae Ipatatul, ca o pereche de dansatori versați: dansul, ritualul seral are loc cu precizie deși e agitat de știrile de pe frontul „Junionului” unde bălăia cu „bagabontul” e-n toi. Sub tavanul camerei — pe care e zugrăvit un cer sintetic orientat — descifrarea „politicii” consumă efortul mental. Pe același sprinter ritm muzical își face apariția un alt dansator-manechin, Chiriac, fâlos, trufas, luînd temperatura relației conjugale: Veta bufnește tacimuri și veselă pe masă iar Jupin Titircă o mîncăcă din ochi. Ipatatul e retras, cuminte, își ia notițe despre „cazul” cu „bagabontul” (face rubrici într-un caiet) dar își însemnează și neologismele diforme din articolul R. Vent-ului. Modest, modest dar iar pierde ciorba, rechiziționată, după obicei, de Chiriac. Spiridon, un lungan

lovit de sensibilitate cînd Zița îi citește scrisoarea lui Rică, aspiră cu folos resturile ospățului. Zița e focoasă ca o ploieșteancă „electrică”: va da, în final, un asalt turbat asupra lui Rică. Acesta, calculat, profitor iese din situație hotărît și cu chibzuală.

Scena nu este luminată puternic. Într-o lumină încertă vedem, în stînga și în față camera conjugală, în spate, tot pe stînga, schelele, în centru-spate e camera lui Spiridon, în dreapta-spate, intrarea în casă iar în dreapta și în față e camera lui Chiriac. Cadrul scenografic (Sică Rusescu) e convingător prin evoluția acestei lumi cu impulsuri moderate. Schelele distonează, însă, — e un efort al perspectivei — prin proporționare cu restul decorului. Costumele (Anca Păslaru) imi par a avea o concepție indecisă prin nearmonizare. Unele (Ipatatul, Titircă) sînt impropii, altele denotă caracterologic marcat personajul (Veta, Chiriac).

Pentru regizorul Dan Micu problema de fond a fost, cred, aceeași ca pentru toți regizorii înzestrați care se apropie de Caragiale: punctul de vedere. Neadînd aici unul de o originalitate frapantă, de dragul ei, dar nici unul de reprezentare muzeistică și anostă. Dan Micu a construit un spectacol cu o „sonoritate” artistică perceptibilă, în linia moderat cantabile. Lumea lui Caragiale relevă, în spectacol, partea sa de imobilism, de absurd, de „onabilitate” trucată, peste toate stărînd, ca un parfum vechi, o melancolie perpetuă. Comicul aici este etajul unui edificiu care are ca temelie dramaticul. M-au surprins plăcut concepția și execuția rolului Chiriac. Ștefan Sileanu, actor de reală înzestrare artistică, impune

personajului său o notă cu totul originală: de la mersul legănat, fudul, pînă la vocea și gesturile studiate, expresivitatea sa e alentorii stăpînînd magistral posibile erupții. În Rică, Dragoș Păslaru aduce o suficiență neobișnuită pentru vîrsta personajului. Cu o atitudine „de sus”, cu o prestanță imprumutată, Rică stăpînește locul în ciuda halului în care îl aduce urmărirea pe schele.

Zița are o voce compatibilă cu starea ei. Diana Lupescu, cu un glas „lucrat”, conferă personajului o violeciune, chiar pasionalitate ofensivă și anume tonuri prin care personajul ei devine reper valoric al spectacolului. Jupin Dumitrache, groci, cu răbufniri strecurate printre dinți, își urmărește aprig consoarta. Victor Ștegaru construiește rolul — a cărui concepție pare să nu fi ridicat probleme regizorului — cu aplicație, uneori monotonă, alteori expresivă. În Veta, Margarela Pogonat relevă ceva din fiorul dramatic al comediei, pe care îl simțim, indefinibil, planînd în scenă. Interesantă e concepția rolului jucat de Petrică Popa — Nae Ipatatul. Polițistul, tacticos, cu simțul ierarhiei sociale înrădăcinat, pare atît de de-al casei incît „melodia” familiei chereștegiului e ca un narcotic. În fine, Mircea Jida nu cred că exploatează convingător oferta comică a rolului Spiridon. La valoarea reală pe care i-a prevăzută-o regizorul.

Q noapte furtunoasă, la „Nottara”, se vede cu interes și plăcere. Exuberanța comicului — care stăruie ca o prejudecată — își aliază aici melancolia dramaticului unei lumi a manechinelor, captive ale propriei lor condiții.

MARIAN POPESCU

Film

A fost odată un băiat

Povestea filmului lui Ioan Cărmăzan, Sania albastră (Scenariul Fănuș Neagu și Vintilă Ornaru) ar putea începe așa: a fost odată un băiat și o fată (cu licența îngăduită de poveste). Fata îl aștepta pe el în gară la Predeal, el n-a venit, ea, s-a consolată, greu, dar s-a consolată în cele din urmă, cu un băiat drăguț din stațiune, primul băiat a venit totuși, a

avut loc o explicație, în termeni ușor de presupus, apoi fata a rămas cu al doilea băiat și, în continuare, a fost o fată și un băiat și, poate o sanie albastră.

Așadar, o poveste de dragoste. Cu tineri frumoși — ea, Diana Gheorghian, el Ioan Georgescu, celălalt el, Bogdan Stanoevici — cu frumoase bluzoane de schi, cu zăpădi și brazi, cu „Serbările zăpezii”, cu elegante interioare de hoteluri. Din păcate însă, filmul lui Ioan Cărmăzan nu iese cu nimic din rezumatul de mai sus. Avînd toate calitățile unui reușit prospect turistic, Sania Albastră nu reușește totuși să fie un film. Deși metafora preluată ca titlul promitea mai mult — ca și tăcerile și intristările fotografice ale Dianei Gheorghian. Deși Bogdan Stanoevici reușește să com-

pună un personaj cu totul simpatic, din categoria celor ce-ți inmoaie inima. Deși operatorul Marian Stanciu caută cu sîrg cadre frumoase, ingenioase (mai puțin panoramările ametoare și în fond inexplicabile din discotecă). Deși scenariul poartă două semnături (două) tentante. Deși...

Sania albastră e o poveste de dragoste căreia îi lipsește tocmai povestea. Nici chiar muzica lui Dan Creimerman nu ne poate face să uităm. Și nici frumusețea îndelung exploatată în prim planuri a Dianei Gheorghian. Și nici chiar faptul că Bogdan Stanoevici a reușit acolo unde alții... Căci, pînă la urmă, a fost odată numai un băiat...

TANIA RADU

Teatrul Național „I.L. Caragiale” din Capitală a deschis nu demult o nouă sală de spectacole. Interesîndu-ne la secretariatul literar, asigurat de B. Elvin, despre destinația ei, s-a născut un scurt dialog din care iubitorii teatrului vor culege o seamă de informații utile.

— Cîte spectacole oferă săptămînal Teatrul Național bucureștenilor?

— Mari opere ale literaturii noastre dramatice, semnate de Caragiale, Alecsandri, Delavrancea, piese celebre din literatura universală, iscălte de Terențiu, Shakespeare, B. Shaw, alături de creații ale dramaturgiei noastre, contemporane datorate lui Păul Everac sau Platon Pardău, precum și texte reprezentative ale teatrului mondial de astăzi scrise de Dale Wasserman ori A. Ghelman sînt înfățișate publicului bucureștean în peste treizeci de reprezentații săptămînal.

— Care sînt propunerile teatrului pentru perioada imediat următoare?

— Se repetă asiduu viitoare-le premiere: Un anotîm fără nume de Sorana Coroamă, Campionul, de I. Gărmacea,

Dialog în cinci minute

Marea, de Ed. Bond, Torquato Tasso, de Goethe, și Actorul — un spectacol de pantomimă, cu un prolog de Mircea Dinescu, realizat de Mihai Mălaimare.

— Ce vom vedea în noua sală Studio?

— Am inaugurat de curînd o nouă sală, care se va numi Studio 99 (evident, după nu-

mărul de locuri). Teatrul Național a și prezentat aici, în colaborare cu Muzeul de artă al R.S.R., un ciclu de inițiere în lumea artelor vizuale susținut de critici și istorici de artă. În clipa de față, în sala Studio 99 pot fi vizionate medaloanele lirice pregătite de actorii noștri. Astfel, după un spectacol Eminescu, în interpretarea unor actori de prestigiu, vom prezenta un recital intitulat Iarna în poezia românească. Tot aici, publicul va avea surpriza să-l întînească pe cunoscutul balerin Ion Tușgaru în spectacolul Theatrum mundi, realizat împreună cu actorul Claudiu Bleonț. Radu Gheorghe va evolua și el la Studio 99 în postura de... dirijor, la pupitrul Filarmonei din Ploiești. Spectacolul se va numi Ucenicul vrăjitor.

— Pînă la vacanța de vară, ne declarăm mulțumiți.

T. MIHAI

Actorul Mihai Mălaimare în noul său recital de la sala Studio 99 a Teatrului Național

Vitrina cărților

Apariția cvasi-concomitentă a doi poeți într-un spațiu cultural nu poate fi ignorată mai ales atunci când ea vine după plachetele altor poeți aparținând aceluiași teritoriu. I-am numit pe Dorin Sălăjan, Radu Ulmeanu, Anamaria Pop, Ion Vădan, Vasile Tarța, Ion Ghiur, Emil Matei, Corneliu Bala (deocamdată traduceri). Chiar dacă circumstanțele apariției poezilor Ion Bala (v. **Firul cu plumb**, Litera, 1986) și, respectiv Grigore Scariat (**Cercuți de aur**, Facla, 1986) sunt diferite, ele vin să pledeze pentru un teritoriu liric care — fără a fi o **terra incognita** — este insuficient cunoscut, el fiind, pe de altă parte, departe de a-și fi epuizat resursele de vreme ce la porțile consacratei bat George Vulturescu, Ioan P. Nistor, Gheorghe Achim, Constantin Prunoiu, Florian Dincă și mulți alții încă. Există, cu alte cuvinte, o mișcare lirică relevabilă prin multitudinea dar și prin varietatea viziunilor poetice simptomatice pentru eferescența spirituală din această zonă vestită altădată doar prin frecvența bolilor de plămâni. Fiziologia dispărut, poezii au rămas...

Pentru I. Bala poezia este un act de sinceritate absolută în care „complicitatea” cu cititorul nu este doar posibilă, ci chiar presupusă. De aici nota modernă, „textualistă” a poeziei

melor de natură a crea impresia că poemul „se face” sub ochii noștri. Există deci o implicare a lectorului în ritualul poetic. Faptul că poezia este o continuă **facere**, un act de implicare totală, consangvină, rezidă și din identificarea ei cu Viața („și noi murim cu fiecare vers”).

Diptic sătmărean

Dacă I. Bala manifestă adesea tentația ludică, Grigore Scariat, în volumul său de debut, acordă preponderență tonalității elegiace, concentrându-se cu rară obstinație asupra propriului eu, serafic în fragilitatea sa, dar construindu-și o platoasă din reveriile iubirilor de altădată, ca și din resurecția amintirii unor locuri de care se simte atras. Fiind un citadin, ese se numesc Clujul, Biharia (ca spațiu-matrice) avind preeminență în formarea poeziei. Un lirism delicat prezidează materia lirică coagulată în tiparele unei poezii de album vespéral cu toate acele trăsături ce-i sunt proprii: finețea notației, tonalitatea me-

lopeică, numita tentă elegiacă dar și, nu în ultimul rând, ușoara ambiguitate (ca toți romanticii, poetul adoră „înșnearea”, misterul). Repudiind retorismul factice în folosul confesiunii, poezia lui G. Scariat nu exclude nuanța intimistă. Un aer blagian se insinuează în interstițiile poemelor: „Amiază leneșă de iulie. / Înținși pe nisipul fierbinte / Sintem, parcă, două arhipelaguri / Desprinsă dintr-o mare furioasă. / Acum, de am privi adinc / dincolo de centura aceasta foșnitoare, / Am zări cataragele-învecinate / încercând să se salveze / Din uraganul pornit / Să niveleze pînă la disperare / Umile și superbe încercări” în care antinomia iniște interiorară — tumult exterior este emblematică pentru registrul poeziei de față. Aceași melopee blândă și difuză o regăsim în **Iulie, Norii, Echilibrul, Maree** ș.a. În genere semnalăm aplicarea poetului spre expresia subtilă, încărcată de referințe culturale, ca și spre convertirea gestului cotidian la miraculosul poetic.

Două voci lirice distincte descind dintr-un Nord care pînă în prezent s-a dovedit a fi fast pentru poezie. Un motiv în plus să le urmărim evoluția cu încredere.

ALEXANDRU PINTESCU

Cărți de proză

tr-o cruciadă a împăcării cu lumea, adăugînd la capătul fiecărei experiențe bucla amară a unei repieri curajoase (**Destul nu-i destul, Numele, Cum încărunteste o blondă, Pompei** pe

simultan în aceste personaje. Timpul e o cochilie din care se sondează, tatonînd, viața, comparînd permanent rezultatele experienței cu datele deja deținute.

Un regim aparte are **Iulia în iulie**, proza titulară, construită cu minuție și cu vicleană răbdare, într-o atmosferă de București fără timp, undeva, cîndva, în acest secol, într-un birou de bancă. Patru-cinci bărbați, tabieturi, ticuri și frustrări și un caz de isterie în grup, pregătită îndelung, ca o ploaie în vreme de secetă mare. **Iulia**, drăcoița aurie, coborîtă printre funcționari parcă prin metamorfoza unui „băboi cu cirpe și zoaie” (femeia de serviciu) intră în galeria „bizarelor” prozei noastre, alături de Nona, de domnișoara Cristina, de femeia prozilor lui Laurențiu Fulga ș.a.m.d. **Iulia în iulie** este fără îndoială „hit”-ul volumului, după cum, în alt registru, **De parte-n zare, spre Azuga** e o mică perfecțiune.

Scrisul Adrianei Bittel are o grațioasă carnalitate, savoarea ușor astringentă a unui fruct de pădure aclimatizat în grădina din spatele casei și o privire tăioasă, rapidă, sintetică, în cele din urmă profund comprehensivă, asupra lumii.

Conul de sticlă

bancă). Copilăria, depozit viu, antic, e un leșt la care n-ar renunța pentru nimic în lume (ceva din caldă zburătăceală a mătusilor, mameilor și mamitelor lui Radu Cosasu palpită și aici). De altfel, virstele coexistă

inepuizabilă suită de modele în plastilină. Ea intrupează ipostazele necesare unei parabole a condiției artistului. Pictorul Octavian Belung străbate, în 350 de pagini, prin convulsii mai mult sau mai puțin spectaculoase, drumul de la banalul

Model și modelaj

zugrav de flori în gălețușe și peisaje cu cerbi și brazi, la individul ales în vederea unei opere de artă, portretul unui necunoscut, probabil descălecat al așezării Dorunei. Urmează „les affers de la creation”: îndoielile, întrebările, nesiguranta, sentimentul neputinței, tot tacumul travaliului psihologic care ar precede o împlinire de anvergură. Condiția artistului — pe care îl definește nu numai propria conștiință, ci și reflexul ei în conștiința obștei — este

Prozele Adrianei Bittel au stilul lor, ca să parafrazăm una din bucațile recentului volum **Iulia în iulie** (Editura Eminescu, 1986): „păr scurt, necoafat, rochii maro și bijuterii vechi de argint, lavandă făcută după o rețetă proprie și geantă vinătoarească de toval...” Pentru că, dacă stilul e omul, și reciproca poate fi la fel de adevărată: Ilaria, Pompei, Sara, Milia, persoana I ori persoana a II-a, povestind, sint, de fiecare dată, ochiul și lentila care regizează realitatea într-un spectacol foarte personal. Lumea e studiată de la adăpostul unei inferiorități bine conturate, securizate („Mă clatin ametiță, simt conul de sticlă cum coboară, încă puțin și voi fi acolo împreună cu ai mei”) „stăpînă pe o justă retorică a relației existentei într-un ton înfocdeana post-patetic, din pudoare, din oroarea de melodramă, din spaima de popasul periculos al indulosărilor.

Dacă în **Somnul după naster** (1984) mediul predilect era cel al „sertarelor” (amintiri, albumul de fotografii, fragmente din alt timp etc.), aici explorarea prezentului, a realului imediat înconjurător este decisă, de unde și aerul vajnic, timid-belicos și, în general defensiv din punctul de vedere al personajului-ogîndă. Eroinele Adrianei Bittel pornesc către viața ca in-

În 16 ani de proză „asiduă”, Platon Pardău a reușit să nu fie un autor previzibil. De la **Scara lui Climax** (1980) și pînă la **Portretul** (1986), Editura „Cartea Românească”, într-o carieră care n-a ratat mulți ani editoriali, prozatorul n-a obosit să caute, să încerce, să exerseze, să abandoneze spre a re-lua în altă direcție, cu o mobilitate și o lipsă de inhibiții remarcabile. Romanul-reportaj romanul psihologic, al conștiinței față în față cu sentimentul culpei, parabola barochizantă, fanteziile epice laborioase în care s-au topit mituri, exerciții de stil, obsesii și capricii ludice, romanul ironic și romanul fantastic s-au succedat și s-au împletit, uneori cu rezultate fericite (**Omul coborît din turn, Serisorile imperiale**), altele cu marcată valoare de experiment (**Limita de vîrstă**), citeodată chiar ca figurare a inerției unui impas (**Tentația**, volumele II și III). Ceea ce asigură coeziunea unui „edificiu” creator destul de hibrid, cum se vede, este preeminența în timp a unui tip original de imaginație epică (detectabil chiar și în poezia autorului), a unui fel de instinct al fabularii fabuloase, în spațiul unui model labirintic.

Portretul reînnoadă legătura cu una din zonele stilistice cele mai robuste, părăsită în ultimele romane. Dorna, spațiu utopic concretizat pe un spațiu real bine asimilat prin puterea observației realiste, își reface aici geografia incertă, metamorfotică, dinamitînd întregul prin agresivitatea detaliului. Umanitatea care populează noul roman e modelată din aceeași pastă a altor cărți, ca într-o

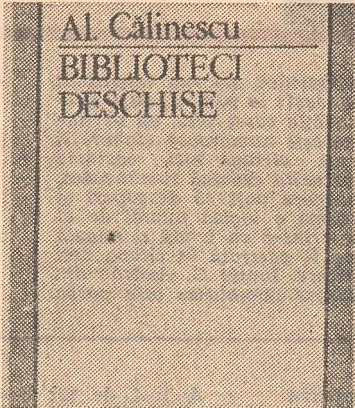
Cronica literară

de Al. Piru

Varietăți critice

Al. Călinescu, Florin Manolescu și Maria Vodă Căpușan sint cei mai buni exegeți din ultimii ani ai operei lui I. L. Caragiale și poate că singurii care au izbutit să mai spună ceva nou despre Caragiale de la Șerban Cioculescu încoace. Al. Călinescu s-a ocupat de asemenea de Anton Holban și a publicat în 1978 un volum de **Perspectivă critică. Bibliotecă deschisă** („Cartea românească”, 1987), despre care vom spune un cuvînt, este cea de-a patra carte a sa. Ea cuprinde în prima parte citeva scurte eseuri despre teme și structuri narative, iar în partea a doua un număr de lecturi (recenzii). Secțiunile sint aproape egale.

O temă mai des urmărită de Al. Călinescu la prozatori și poeți este aceea a privirii. Locurile cheie ale portretelor lui M. Kogălniceanu din începutul de roman **Tainele inimii** sint cele în care este vorba de ochi ca ogîndă a sufletului unde poți citi ca într-o carte deschisă. Modelul lui Kogălniceanu a fost neîndoișos aici, ca și în **Iuzii pierdute**, Balzac, de a cărui semiotică a portretului s-a ocupat Bernard Vannier în **L'inscription du corps** (1972). Prezența ochilor, a privirii care face memorabilă o siluetă abia întrezărită, frapează și la Mateiu Caragiale în **Craii de Curtea Veche**. Aici Pașadia are o privire tenebroasă și de o neliniștitoare imposibilitate. Pantazi una de o amețitoare limpezime infinit reverberată, în vreme ce la Pirgu privirea e un element al recitalului său burlesc modern, personajul fiind un cabotin, un „voyeur” exhibiționist care ține să fie văzut. Vizionarismul lui Hogaș e copleșit de retorică, în timp ce capacitatea de vizualizare e excepțională în textul palimpsest al lui Radu Petrescu **Ce se vede**: „Naratorul receptează, cu maximă, supraomenească sensibilitate, toate semnele și mesajele pe care i le trimite lumea înconjurătoare...” Barthes, își amintește Al. Călinescu, notează undeva că prin analogie cu sintagma ureche muzicală s-ar putea vorbi și de un ochi lizibil al criticului care-i conferă calitatea de cititor privilegiat. În același sens regizorului i se cere un ochi scenic prin intermediul căruia să restructureze cu elemente aflate sub privirea oricui întreaga organizare a unei piese. La un exeget al lui Ibrăileanu ca romancier, Mihai Dinu Gheorghiu, Al. Călinescu identifică o tehnologie a privirii, simț esențial al receptării și ontologie a actului creator, o adevărată natură genetică. **Adela** e socotită de Mihai Dinu Gheorghiu ca ilustrînd în plan simbolic această dialectică a privirii creatoare. La poeți, ni se spune, privirea transformă în poezie ceea ce ochiului nostru îi apărea ca fiind banal sau/și derizoriu. Astfel, o enumerare de lucruri anodine, heteroclitice, la Mircea Dinescu devine elocventă prin relevarea unor relații am zice previzibile dar încă nedezvăluite. Înșirarea „o lămie o sticlă un pantof o trompetă” devine printr-o privire a poetului

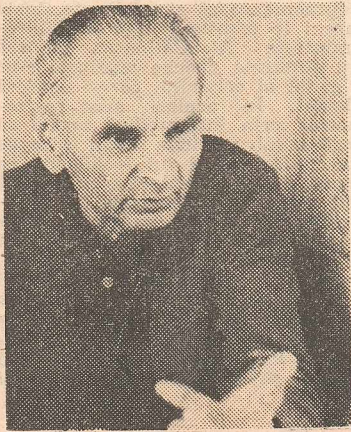
poezia „o trompetă îmbătrînind la gura canalului / un pantof cu vedere spre mare / o sticlă goliță de sens / o lămie isterică...”. În sfîrșit, Al. Călinescu este de părere că motivul (am putea spune principul) privirii care pătrunde dincolo de aparențe poate fi recunoscut în ultimele versuri din poemul lui Ștefan Aug. Doinaș **Dialog la portretul lui Rudolf II, pictat de messer Giuseppe Arcimboldo**: „— ce limbă subversivă! / — nu! iris hotărît / ce-ășează-n lucruri văzul ca dinamită pură”. Poetica văzului este, cum deducem și din invocarea celebrului pictor milanez din secolul al XVI-lea, specific manierismului ce înlocuiește naturalismul prin rebus, adevăratul prin neverosimil și firescul prin straniul excesiv.

Interesantă e și ideea de a identifica biblioteca unor eroi de ficțiune din romane de Filimon, Camil Petrescu, Ibrăileanu. Aflăm că Ștefan Gheorghidiu e la curent cu „notățile” editoriale străine pe care le comandă, prin librăria Alcalay, precum **Erkenntnis** (sic) **und Irrtum** de Ernst Mach. În perioada cînd se petrec faptele din roman, cartea fizicianului Ernst Mach (1838—1916), **Cunoaștere și eroare**, apărută în 1905, nu mai era chiar o noutate. O combătuse violent Lenin în 1909 în **Materialism și empiriocriticism**. Mă îndoiesc că Mach l-ar fi putut interesa pe Ștefan Gheorghidiu, în schimb nu e amintit un autor care-l interesa pe doctorul Emil Codrescu, citat în **Adela** indirect prin titlul principalei sale opere: „Aș fi vrut să stau pe patul ei, dar mi s-a părut că aș comite un abuz grosolan. (O, filozofule al „materiei și forței!”).” Este vorba de medicul filozof Ludwig Büchner, autorul cărții **Kraft und Stoff** (1855) din care Ibrăileanu traducea un fragment despre **Morală** prin intermediar francez (**Force et Matière**, Paris, 1884) în **Școala nouă** din 1889 (cartea lui Büchner a făcut nu mai puțin de 21 de ediții pînă în 1904). În micul său articol **Omul în univers** din **Școala nouă**, 1890, nr. 18 Ibrăileanu scrie: „Blaise Pascal a zis că universul e o sferă a cărei periferie e necăuirea și al cărei centru e pretutindenea.” Citim în **Pensées** de Blaise Pascal, cap. **De la disproportion de l'homme**: „Dieu est une sphère infinie dont le centre est partout, la circonference nulle part.” Această definiție este atribuită de Al. Călinescu lui Giordano Bruno. Ea a putut fi împrumutată de Pascal din cartea lui Giordano Bruno **De l'infinito universo e mondi** (Veneția, 1584). Într-adevăr, se pare că Ibrăileanu a scris în **Adela** că Epicur este „inspiratorul tuturor endemonologiilor amabil-pesimiste.” Credem că ar fi trebuit să scrie **eudemonologiilor**, căci cuvîntul vine din gr. **eudemonia** (cu u nu cu n) care înseamnă fericire, de unde filozofie **eudemonistă**, **eudemonologie**. La Al. Călinescu s-a cules greșit **endemonologii**. În legătură cu așa-numitul pact autobiografic formulat de Philippe Lejeune (**Le pacte autobiographique**, 1975) cred că nu poate fi aplicat mecanic cărților care nu sint intitulate autobiografic. Există la Ion Creangă un fragment autobiografic, intitulat așa de editori, numai de două pagini, pe cînd **Amintiri din copilărie** trebuie considerat un mic roman, materia sa fiind în mare parte de ficțiune. Scopul autorului nu a fost să spună neapărat adevărul, ci să facă haz. Măiorescu n-a vorbit fără rost de această scriere ca de un roman. La fel Pompiliu Constantinescu și G. Călinescu.

TANIA RADU

Priviți-i! Sint locuitori din Oaş sau daci săpați în marmura unui celebru

Țara Oaşului în cele 100 000 de documente realizate și păstrate cu emoționantă grijă, ca un testament pentru viitorime, de Ioniță G. Andron

COLUMNNA DE CELULOID

Există undeva, în Țara Oaşului, un om împătimit frumos de istorie. Nu scormonește în pământ, după vestigiile — deși, într-una din odăile casei sale, un veritabil muzeu în miniatură, găsești numeroase cioburi și unelte din străvechime; nu stringe nici costume populare sau obiecte din recuzita casnică românească, cu toate că în aceeași încăpere poți să descoperi și astfel de lucruri așezate după o logică numai de el știută. Comoara pe care a strins-o cu trudă și migală ocupă mai puțin loc, poate fi păstrată în câteva zeci de cataloage riguros clasificate. Ioniță G. Andron din Negrești-Oaş — fiindcă despre domnia-sa este vorba

— este un om care vede istoria — trecută sau prezentă — prin lentilele aparatului de fotografiat și-i consemnează cu perseverență însemnele, pentru a rămâne o mărturie imposibil de tăgăduit sau de falsificat despre cine am fost noi, despre cine sintem noi. În cataloagele sale sint strinse aproape 100 000 de clișee despre viața unui colț de pământ românesc — cel mai drag lui — Țara Oaşului. Găsești aici surprinși în diferite ipostaze și imortalizați pe pelicula de celuloid bătrâni care parcă au coborât de pe columna lui Traian, dar și oameni care au construit întreprinderi pentru a ridica această zonă pe trepte de civilizație

nouă; sint, desigur, înregistrate numeroase obiceiuri din aceste locuri, de un pitoresc aparte și reprezentând mesajele unui trecut pe care oamenii de aici s-au încăpăținat să și le transmită din generație în generație, dar mai aflu și istoria la zi, romantică și furtunoasă. Iar totul ne este înfățișat nu cu unelte arheologice, nu cu cele ale cronicarului sau ale etnografului sau sociologului. Ci, pur și simplu, cu ajutorul aparatului de fotografiat.

Ioniță G. Andron: un om care a transformat fotografia în pagină de istorie.

— Când v-ați întâlnit pentru prima oară cu fotografia, Ioniță G. Andron?

— Când aveam vreo opt ani locuiam în Rața. După școala urma dansul oșenesc. Au venit și doi profesori din Satu Mare cu un aparat de fotografiat cu plăci, cu trepid, ca să facă fotografii etnografice. M-au lăsat să mă uit și eu prin geamul mat. Atunci am exclamat: „Ioi, tătucă, danțu-i cu capu-n jos!“ De la acea primă imagine dintr-un aparat de fotografiat am început să visez să-l am eu însumi. Dar ani de zile a rămas numai un vis. Localnicii îi spuneau „mașină de fotografiat“.

— Dar cînd ați fotografiat pentru prima oară?

— Întimplarea face să știu. Într-o seară frumoasă, pe cînd aveam 15 ani, stăteam de vorbă cu tata. Din una, din alta, i-am spus că fotografia luase un avînt foarte mare și că era de-ajuns să dai la un atelier special filmul și îți-l dezvoltai. Tata m-a ascultat și n-a zis nimic. A doua zi era țîrg la Satu Mare. A plecat acolo și s-a întors tîrziu. Nu l-am mai așteptat și-am adormit. Dimineața em găsit pe masă un aparat de fotografiat.

— Ce fel de aparat?

— Era un aparat cu performanțe modeste. Un Voiglander, Jubiliar. Odată cu el tata a mai cumpărat și rolfilme, și hirtie fotografică și câteva seturi de chimicale — revelator și fixator. Mi-a explicat că filmul se dezvoltă la lumină roșie, se spală, se usucă și apoi se trece pe hirtie fotografică. Mai am și acum rama cu ajutorul căreia lucram.

— Bine, dar care a fost prima fotografie?

— N-am mai avut răbdare și, deși era o zi înnoată de vară, ne-am dus la via noastră. Acolo tata a făcut 8 fotografii.

— Cum au ieșit?

— A fost de tot hazul. N-a ieșit decît una singură. Ne-am infuriat, am deschis aparatul și l-am cercetat pînă cînd ne-am lămurit cum stă treaba cu timpului de expunere.

— Ce reprezenta fotografia care a reușit?

— Pe vierul și soția lui stînd drepti în mijlocul viei. Am dat de fotografie nu demult. Pe spațele ei scrie: „La via noastră — Nuțu și Maria — 13 iunie 1932“.

— Ați fost mulțumit de ea?

— Am cocotit-o ca pe un început promițător. Mai ales că, așa cum am spus, nu ne-a intristat eșecul ei, dimpotrivă, ne-a ambiționat să ne perfecționăm. În aceeași vară am făcut multe fotografii în timpul excursiilor.

— După ce-ați deprins, ca să zic așa, abecedarul fotografiatului, ce-a urmat?

— Cam prin 1937 am început să-i fotografiez pe oșeni în diferite ipostaze — la nuntă, la simbra oilor. Prin 1938—1939 mi-am dat seama că ar trebui să fac ordine în clișee, să le așez după anumite criterii astfel încît să-mi fie mai ușor să le regătesc ori de cîte ori am nevoie de vreunul. Am început să-mi întocmesc cataloage pe capitole — Port popular, Tipuri de oameni, Nuntă, Oierit, Marile sărbători, Datini și alte diferite aspecte din Țara Oaşului.

— De ce număidecît Țara Oaşului?

— Inițial am crezut că n-am să mă ocup decît de Rața. Dar văzînd marea asemănare între această localitate și celelalte din Țara Oaşului mi-am dat seama că ar fi o restrîngere păgubitoare.

— De unde sinteți de loc?

— Cine mă cunoaște jură că sint din moși-strămoși oșen.

— Și nu-i așa?

— Nici tata, nici mama n-au fost de-aici. Tata era din Pribilești, de la Valea Chicarului, iar mama din Meziad, din Bihor. În 1916 părinții mei au venit în

Rața. Eu m-am născut în aprilie 1917. Am crescut deci printre oșeni, chiar dacă traiul meu a fost puțin, cu foarte puțin mai îndestulat decît cel al colegilor mei de joacă. De pildă, aveam o cameră cu podea pe jos, dar în

Cocon

bucătărie era tot pămînt. Eram cu toții egali și atunci cînd ne mai întîlnim, care am mai rămas în viață, ne amintim cu drag de acele zile. Aici, la Rața s-a aprins scînteia pentru flacăra pasiunii mele care e Țara Oaşului. Tot ce-am făcut nu sint decît schițe pentru o monografie dedicată acestor locuri de basm și acestor oameni de suflet.

— Cam cîte fotografii ați realizat?

— Cam 100 000.

— Și ce v-a determinat totuși să alegeți cu atîta tenacitate subiectele din același univers?

— În primul rînd dragostea

față de oamenii de aici. Care a crescut cu fiecare an. Mai ales atunci cînd am priceput continuitatea și permanența noastră pe aceste meleaguri. Un lucru e sigur, orice ar zice istoricii care nu ne iubesc: acei care vorbesc aceeași limbă, care au aceleași datini și obiceiuri înseamnă că n-au fost parașutați aici, înseamnă că sint aici din colbul istoriei. Iar fotografiile mele sint documente care atestă adevărul continuității și permanenței noastre pe aceste meleaguri. Cînd ai venit la mine tocmai citeam din dicționarul lui Hasdeu. Știi ce mare bucurie am avut?

— Vă ascult.

— Am descoperit un cuvînt: „blem“, care vine de la conjunctivul latin „ambulemus“; înseamnă „să mergem“, „haide“. Ei bine, acest cuvînt l-am auzit în satul meu, la vinătoare. Acum poate că cuvîntul bate în retragere, e chiar sigur că-i așa, dar ce fericit sint că l-am auzit la timp, cînd era folosit în mod curent! Am întîlnit încă din copilărie o dovadă a originii latine a poporului nostru.

— Prin ce v-au impresionat oșenii de ați prins un asemenea drag de ei?

— În suflet mi-a rămas, în afară de grai și port, finuta lor demnă și conștiința acestei demnități. Oșeanul îți dă și cămașa de pe el, dar dacă vrei să-l calci în picioare e mai bine să te lași păgubas.

— Dar cum v-a venit ideea de a transforma hirtia fotografică în pagini de istorie vibrînd de patriotism?

— În 1939, într-o duminică, i-am găsit laolaltă pe bătrînii satului și i-am pozat. Mi-au dat lacrimile. Parcă aveam în față chipurile dacilor de pe columna. M-am simțit aureolat și-am avut convingerea că am scris o pagină de istorie, fiindcă i-am fixat pe peliculă. Atunci cînd am avut expoziție la Dalles, în 1971, am spus celor care m-au

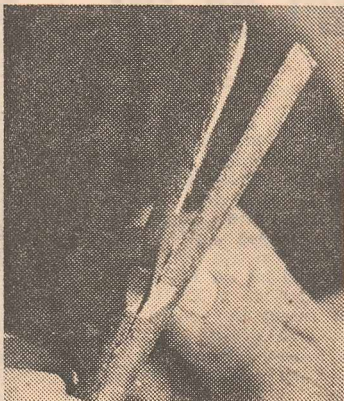
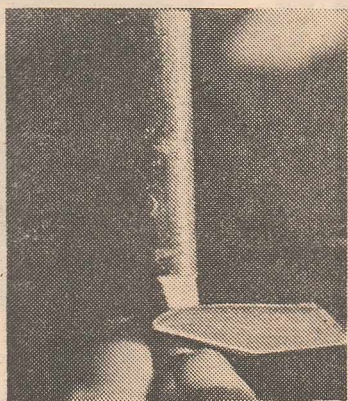
onorat cu prezenta lor: „Aveți aici în București copia fidelă a actului de naștere scris în piatră a poporului român, Columna Traiană. Eu, robul Țării Oaşului, am coborît astăzi din tînutul nordic ce cădea „extra muros“, din tînutul Dacilor Liberi, în fruntea unei solii peste veacuri, aici în cîmpia geto-dacă și v-am adus în cetatea lui Bucur cea mai splendidă verigă de legătură vie între ceea ce am fost odinioară și ceea ce sintem astăzi. Dacii mei s-au coborît de pe Columnă și stau azi în Capitala României socialiste cu aceeași demnitate caracteristică lor, de cetățeni liberi în țară liberă“.

— Ați adus aminte de actualitate. Foarte bine. Mai ales că vă știu însetat să înregistrați toate prefacerile din acest tînut drag dumnecavoastră. Am discutat în aceste locuri, printre alți oameni de suflet, cu doctorul Mihai Pop, directorul Spitalului din Negrești, care se află în acest oraș de 22 de ani și a fost un martor atent la toate transformările specifice unei orînduirii care-și propune să elibereze pe om de mizerie și ignoranță. Dezvoltarea aceasta s-a făcut, desigur, cu multă trudă și străduință. Au apărut cam 1000 de case noi, multe dintre ele foarte frumoase. Două licee, 4 școli de cultură generală, grădinițe, creșe, contribuie și ele la sporirea civilizației din această parte a Oaşului. A crescut nivelul de cultură — cînd vine o carte bună la librărie e coadă. Cum se reflectă toate aceste schimbări în fotografiile dumnecavoastră? Fiindcă nu pot să cred că sinteți interesat numai de emblemele trecutului.

— Nu mi-ă fost greu ca să-mi dau seama că și Țara Oaşului va fi cuprinsă de marile înnoiri care s-au petrecut în țara noastră după cel de-al doilea război mondial. Iată, am aici nu numai embleme ale trecutului ci

„Cu căciulile pe frunte
Stăm de veacuri ca un munte”
iar dinsul le confecționează

Un instrument de măsură tradițional sau o balanță a dreptății ?

și amintiri din prezentul nostru socialist, adevărate documente pentru cercetătorul de mai târziu: construirea întreprinderii „Integrata”, a întreprinderii de tricotație, a întreprinderii de in și cîneapă. Am fotografiat toată platforma industrială din Negrești-Oaș. Sint, și mă mîndresc cu asta, un cronicar al zilelor noastre, iar fotografiile mele sint pagini de letopiseț care pun mărturie despre trecerea noastră prin lume.

— Și totuși, n-ați făcut din fotografie o profesie.

— Ea a fost destinderea mea. Clipa mea de grație.

— Care e fotografia la care țineți cel mai mult ?

— Nu m-am gîndit. Poate panorama Cămirzanei. E un loc de unde dacă o contempli îți pari ție însuși un uriaș. În fața țineșesc din pămînt piscuri vulcanice care inconjoară asezarea ca pe o cetate inexpugnabilă. Cînd am realizat fotografia îmi venea să-mi întind mințile ca pe niște aripi de vultur și să străbat acest colț fermecat al Țării Oașului care din acca clipă mi-a rămas neșters în suflet. Îmi pare doar rău că panorama pe care am realizat-o nu spune atît de mult despre farmecul acelei „guri de rai”.

— Vă exprinați poetic.

— Sint un poet al fotografiei.

— Ce e pentru dumneavoastră fotografia ?

— Nici la asta nu m-am gîndit. Asta-i culmea !

— Vă dau un minut de gîndire.

— Stai puțin... Cred că este o frîntură de timp, un moment, care vine din trecut și-l fixează și merge în viitor fiind pentru acesta o treaptă de comparație.

— Fotografiile pe care le executați sint extrem de exacte.

— Eu sint pentru acea fotografie care e o oglindă fidelă a ceea ce a fost pînă atunci și un termen de comparație pentru viitor.

— Adică ?

— Să luăm, de pildă, un peisaj. Dacă revii peste ani, în același loc, și-l vei fotografia din nou, cu siguranță că va arăta altfel. La țel și cu o persoană. Eu mă mîndresc că am fotografiat cinci generații din aceeași familie din Racșa. Din lanțul neîntrerupt al dăinuirii noastre

am fixat și eu pe peliculă citeva verigi.

— Sintei extrem de sensibil la tot ce este istorie.

— Aceste trăiri ale mele, chiar dacă nu le-am putut împărtăși pe cit aș fi vrut și celorlalți, dacă s-ar răsfrînge asupra fotografiilor pe care le-am făcut și dacă ele ar fi vii ar tremura de emoțiile mele.

— Pentru o fotografie e nevoie de o stare specială de suflet ?

— Nu pot vorbi decît despre mine și de aceea spun nu. Eu am aparatul la mine și, de la caz la caz, emoția vine sau nu. Dar în citeva rînduri m-am și pregătit sufleteste.

— Dați-mi un exemplu.

— Atunci cînd l-am fotografiat pe moș Chirilă, cel mai

grăfiaz pentru Ioniță.

— Știi cui îi mai plăceau norii în fotografie ?

— Nu.

— Regretatului mare artist al fotografiei, A. Mihailopol.

— Într-adevăr, un mare artist.

— Aveți multe documente care atestă pasiunea dumneavoastră pentru istorie. Care e cel care vă tulbură cel mai mult ?

— Un document din 1852. El vorbește despre șapte familii de oșeni care au refuzat rangul nobiliar și astfel n-au mai fost scutite de dările impuse de austro-ungari, numai pentru a se solidariza cu frații lor obișduiți și să fie tratați cu toții la fel. Șapte familii de oșeni din Racșa au dat o lecție de solidaritate dintre cele mai mărețe, încă o dovadă în plus că pentru români, pentru oșeni, titlurile de noblete, blazoanele familiale nu ajută la nimic atunci cînd suferința fraților este mai mare. Fapta lor i-a înnobilit în virtute și i-a ridicat pe pedestale a căror înălțime o întrece pe cea a zgîrie-norilor.

— În fond, de ce fotografiați numai aspecte din Țara Oașului, Ioniță G. Andron ?

— Fiindcă am făcut un astfel de legămint încă din tinerețe. Cineva din aceste păci cutreierase Europa și avea o multime de poze de pe unde poposiser. Dar n-avea nici o fotografie din Țara Oașului. Atunci m-am încredințat în mine însumi și mi-am spus că nu voi precupeți nimic ca să fac știute locurile unde am văzut lumina zilei. De atunci am străbătut în lung și-n lat satele și orașele din Țara Oașului și tot ce mi s-a părut mai interesant am încercat să fac cunoscut și altora cu ajutorul fotografiilor mele. Cînd mă uit însă în urmă, mi se pare că n-am făcut mai nimic. Și-atunci iar îmi iau aparatul de fotografiat la gît și o pornesc la drum ca să văd ce mai lipsește din cataloagele mele, pe lîngă ce fapt de viață am trecut nepăsător, din oboseală, din neștiință, din grabă. Cînd mă vor ține puterile n-am să renunț la asta niciodată. E cel mai drag lucru pe care îl am din clipa în care am înțeles cine sint și care e rostul meu pe lume. Oricît de mic ar fi el, nu-l voi părăsi niciodată. Ar însemna să-mi uit legămintul. Iar oșenii nu și-l calcă niciodată.

GEORGE ARION ■

Sfatul tinerelor

bătin om din sat. Nu vroia să se lase pozat. A trebuit să recurg la stratagemă pentru a-i păstra chipul pe peliculă.

— Asta e o indiscreție.

— Uneori, fotografia poate să fie o indiscreție. Totul depinde de etica fotografului.

— Nu vă tentează să faceți fotografii mai „artistice” ?

— Nu. Totuși, uneori îmi place să prind pe cer cite un nor. Este singura licență pe care mi-o permit. Un cer cu nori înseamnă destrămarea monotoniei. Culmea e că în copilărie mă temeam de furtună. Iar azi, cînd încep să apară norii, cunoșcuiții mei spun : așa-i timp de foto-

Poeți din Nord

E liniște

E liniște în Nord, e liniște,
numai cei ce stau singuri în noapte aud
aud
galopul subpămîntean al cailor
de stepă
copacii se clatină
cuprinși de frisoane
medievale

E liniște în Nord, e liniște,
dar nu adormi : săbii oarbe se-nvîrt prin aer
în căutarea unui gît de pajură,
nu adormi : vei visa deșertul tătarilor
hoarde barbare cutreierînd de-a lungul
celor din urmă hotare,
nu adormi : vei visa capul fiului tău
fluturînd într-un vîrf de sulită

E liniște în Nord, e liniște.

DUMITRU PĂCURARU ■

Calul de fum

Iată-l venind
Calul năpraznic
Cu friul semănînd a pustiu
Iată-l ! Azvirle
Praf de stea din copite
Norii-i ingenunchează
Nechezînd
Și trece riul
Trece de noi
E numai albastru
E numai fum
Năvășul de el !

VASILE MIC ■

Tu

Tu îmi ridici un pansament de pe răni —
orașul incleiat pe trup

tu ești pasărea
vii și-mi spargi fereastra blindată și
acrușul poate răbufni

tu mă duci pe străzi ca pe niște plute
cu toate cobor spre mare

tu pleci de fiecare dată și te-ntorci
un fulger despîcînd piatra singurătății
mele

caii copilăriei mele tu-i aduci în galop
și-i alergii,
ei nu știu că eu mai sint încă în viață
uite, tu ești un ring unde ochii mei
se sfișie de amintirea ta

tu ai cel mai frumos genunchi de pe
pămînt cu care nici nu atingi pămîntul
într-atît ești înșurubată-n îmbrățișările
mele

Tu treci de la o piatră la alta
de la un copac la altul
din colibă-n colibă
de la o pasăre la altă pasăre
de la o vizuină la alta
din grotă-n grotă
pînă culegi versul meu

el mă ridică-n cîrjile lui pînă
pot traversa marcajul nopților

GEORGE VULTURESCU ■

Firea lucrurilor

Scriem poeme pe zăpada fragedă
piciorul porumbelului
tremură
ca o semnătură
fragilă
pe inserisul unei nopți cu muzică
toate se orînduiesc
în firea lucrurilor
pe riu sloiurile se izbesc
de pilonii puternici
frica se topește în ochii prietenului.

ION VADAN ■

Sonet

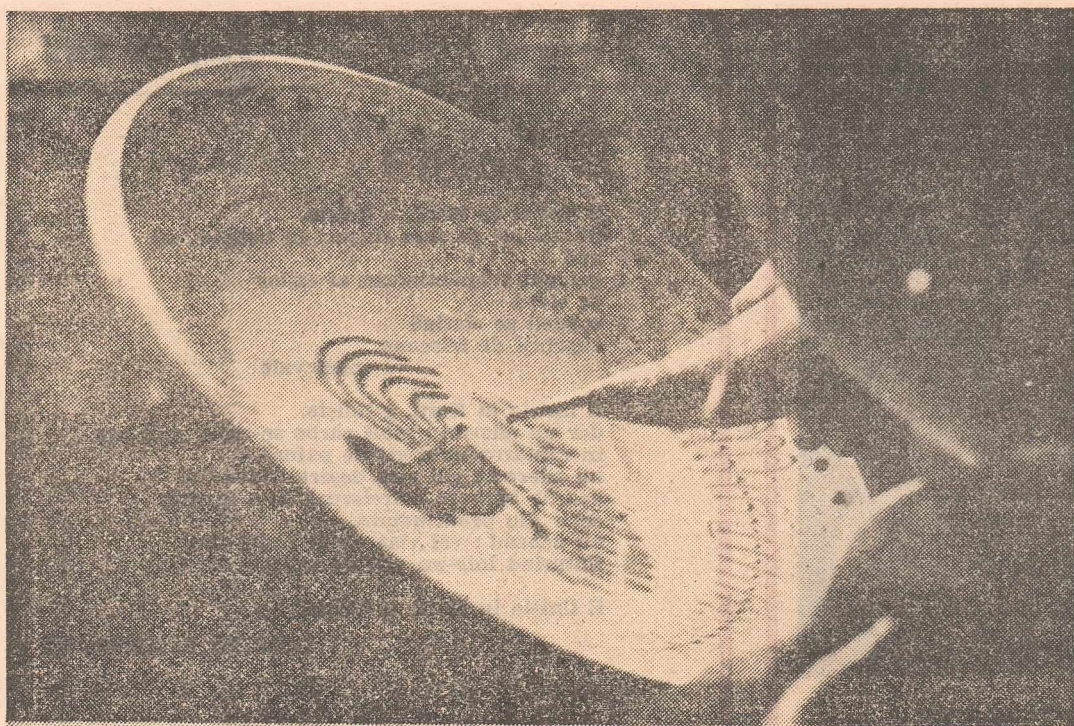
De părul tău iubito îmi este dor, mi-e dor
de ochii ce scînteie suav, de fruntea-naltă
ieșită pură, albă, de sub suprema daltă,
de trupul tău în lume pierdut, devastator.

Și nici un gînd nu-mi trece prin minte cum să pot
să te găsec, să te aduc la mine,
cînd nu exiști și nu te pot reține
cu un suris, cu luna, cu universul tot

Doar gerul surd ce arde în stele-l văd tăcut,
un puls solar al zilei abate noaptea castă
și face să răsără din noi un timp pierdut

Cu irizări și umbre ca o ninsoare-albastră
se lasă amintirea celor ce s-au trecut —
dar unde-i nebulia și fericirea noastră ?

RADU ULMEANU ■

Inscripții pe un străvechi blid de lut

Nu, ceramica populară nu dispăre! E fantastic cum a supraviețuit această artă, cea mai veche din câte ne-au însoțit, prin milenii, istoria. Nu dispăre, în timp ce altele (port popular, muzică populară, literatură populară) își subțiază izvoarele, rămânându-ne ades din ele, în arhive sau în muzee, doar câteva piese splendide, dar mute, ca și cele de arheologie pură. Artă olăritului rămâne însă, și astăzi, deopotrivă străveche și proaspătă, canonică până la limită, dar și spontană, arheologia ei confundându-se cu perpetua naștere, pină la incintarea sau deruta ceretătorului.

Sigur, cimpul acestui meșteșug s-a restrâns și se tot restringe, rostul lui, cindva atât de strins legat de viață, s-a perimat. N-o să mai asistăm niciodată și nicăieri la infiorarea artei olărilor, cel puțin nu în proporțiile consacrate istoric, căci satul, ca principal amator de ceramica, și-a deplasat de mult preferințele spre recipiente mai practice, făcute industrial. Lipsind stimulul cerinței, meșterii, firesc, s-au imputinat. Sînt mai puțini, dar mai „artiști”. Nu mai lucrează pentru clientul în cioareci, sau nu atât pentru el, cit pentru exigenții iubitorii ai acestei arte, pentru colecționari, pen-

tru muzee. Ei știu că ulciorul sau blidul de lut, scoase din uz și așezate pe o poliță, își vădesc azi, mai mult ca oricind, rostul decorativ, și procedează în consecință. E o clipă unică, fastă, clipa în care, eliberat de servituțiele uzualului, acest strămilener meșteșug se reîntemeiază sub semnul înalt și deplin al artei. Dar cit va dura această clipă?

În Horezul Vîkoei, cetate de scaun a ceramicii românești, înainte de război erau vreo 60-70 de olari. Au mai rămas vreo 15 (număr record, în comparație cu alte centre!), nume celebre, intrate de mult în manualul de artă, cu lauri la „Cintarea României” și la alte prestigioase competiții artistice, dar oameni în vîrstă, cu sarva vremii la tîmple. Ce-o să se întîmple cînd ei n-or să mai fie? Vom asista oare aici, la Horezu, ca și la Oboga, la Marginea sau la Vama, la un „gol al ceramicii”, identic celui de mult declarat, al picturii pe sticlă ori al feroneriei populare?

Imaginile cafe însoțesc textul nostru conștrazic puținta unei atari primejdii. La Horezu, copiii olărilor învață să facă oale. La Horezu, ca și în alte centre ceramice, ca și în vetrele altor arte etnografice, s-au deschis în anii din urmă ateliere-școli

(de regulă, în incintele unor cooperative artizanale) în care creatorii de talent predau unor ucenici de talent secretul tradițional al artei lor. Rezultatele sînt notabile, o serie de prețioase trofee ale „Cintării României” și ale tirgului-concurs „Cocoșul de Hurez”, ajuns anul acesta la a XVII-a ediție, au și intrat în niște fragede miini, răsplătind deopotrivă truda meșterilor-profesori și silința întru frumos a elevilor lor.

Cele mai eficiente ateliere-școli sînt chiar atelierele meșterilor, cei mai sirguincioși și mai dotați ucenici sînt propriii lor copii. Și sînt mulți, destul de mulți acești copii care, în plină epocă a roboților și a ciberneticii, a rigurilor suverane ale științei și tehnicii, pe care le stăpînesc de timpuriu și robust, ca viitori octăfeni ai veacului XXI, sînt totuși — le-o transmite însuși acest pămînt, le-o transmit generațiile de meșteri-artiști care i-au premers — și chemarea spre fantezie, spre joc și spre gratuit, deci spre artă. Ei învață deci de la părinții această artă, această miraculoasă artă a frămîntării, coacerii, modelării și decorării lutului, ei învață să urmărească și să conducă fantastică aventura a lutului ce devine artă. Fotetele din fotografiile noastre

sînt Nicoleta și Mihaela, una de 6, cealaltă de 16 ani, fiicele Ioanei și ale lui Dumitru Mischiu, meșteri pogoritori dintr-un lung crîng de meșteri, prea lung și prea teafăr ca să-și sece izvoarele lăstării. Profesora celor două fete e mama, a cărei știință în decorarea lutului e vestită. Cu instrumente arhaice, cu „cornul” (care-i chiar un corn, un corn de vită, cu o pană de gîscă fixată în vîrf), Nicoleta și Mihaela Mischiu învață, iață, să decoreze blide și talere, învață de la mama lor (așa cum și ea a învățat de la mama ei) să păstreze intacte canonul clasic al ornamentelor, al desenelor și motivelor, cum și codul cromatic sever, apărut aici ca și un lezaur sacru. Nu sînt singurii copii de olari, din Horezu care duc mai departe meșteșugul părinților. Vecinul lui Dumitru Mischiu e Victor Vișoreanu, cel mai cunoscut olar al Horezului, al cărui fiu, Ionel, încă elev de liceu, e de pe-acum căutat de colecționari pentru isprăvile de artă ce-i ies din miini. Și exemplele ar putea continua.

Ne aflăm, și Horezul o dovedește cu prisosință, pe un pămînt fericit, căci, așa cum spuneau cindva Lucian Blaga și Mircea Eliade, noi, românii, avem fenomenul artistic original aici, acasă. Noi n-am „găsit” o cultură sau o creație pe care ne-am însușit-o, ci am avut-o și o „avem, vie încă, păstrîndu-și în linii esențiale specificitatea și aptă să nască mai departe valori. Ea se numește creația sau cultura populară. Reconstituirea istoriei unei specii, taxinomia sau sistematizarea ei sînt infinit avantajate cînd, biologic, specia există, cînd, în afara documentului paleontologic, această specie durează și proliferază. În ce ne privește, ne aparține, iață, nu numai subsolul, memoria arheologică a faptului spiritual sau artistic, dar ne aparține și populația vie de pe sol. Ne aparțin acești meșteri-artiști și copiii lor, prin care creația populară trece din ieri în azi și din azi în miine.

Deci miinele artei românilor se află, precum se vede, în cele mai bune miini.

ILIE PURCARU ■

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

(Urmare din pagina 9)

corative, prin intruziuni teatrale neconforme cu spiritul arhaic.

Un adevărat act cultural, cu tot ce presupune el, l-a făcut în acest sens Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă a județului Satu Mare, de curînd, pe scena Teatrului de Nord din municipiu; o ingenioasă inițiativă a strîns, într-un spectacol consistent, cele mai prestigioase formații folclorice din județ, pe cei mai renumiți artiști populari, cu scopul de a oferi o probă de autenticitate. Acest spectacol de datini și obiceiuri a adus sub ochii publicului și ai specialiștilor trei mari linii folclorice ale zonei, distincte și totuși omogene datorită celor câteva nuclee care se regăsc în fiecare tradiție. E vorba de Oaș, teritoriul cel mai atent cu tradițiile sale și, în acest sens, și cel mai conservator, căci cu minime excepții, imaginea care ne-a parvenit azi despre folclor e aceeași pe care o putem reconstitui din străvechime. O a doua zonă reprezentată e a cîmpiei, cu un plus de accent pe spectaculosul scenic, fără inflexiunile metaforice din muzica oșonească, însă nu lipsită de melodicitate și ritmică. Exemplar pentru cîmpie e, mai cu seamă, Medieșul, cu o bună reprezentare corală, cu predispoziție pentru amplitudinea melodică și pentru polifonie. În fine, zona Codrului, bine reprezentată și ea, a întregit spectacolul prin teatru folcloric și colinzi laice, semn că instinctul artistic al codrenilor este educat, cu precădere, înspre spectaculosul ludic.

Artiști de diferite vîrste, tineri și vîrstnici, reprezentanți ai unor ansambluri consacrate

sau doar ai unor instituții, au configurat o imagine aproape completă a tradițiilor din Satu Mare, cu întreaga lor bogăție, ritualică, melodică și spectaculoasă. Din Negrești-Oaș, zonă reprezentînd mentalitatea cea mai ocrotitoare a tradiției, un grup de elevi de la Casa pionierilor a prezentat obiceiul „Capra”, amestec de fantezie etnografică și umor; din Satu Mare, ansamblul „Cununia” al Casei de cultură a înfățișat o suită de sărbători de iarnă, într-o formă sincretică, foarte bine conservată în acest tînut, și tot de aici formația de dansuri a cooperativei „Munca” a reădus în atenție „Dansul ursu-

Tot un amestec de genuri folclorice, ca și în „Sezătorile de iarnă” înfățișate de sătmăreni, au adus pe scenă membrii ansamblului folcloric al Căminului cultural din Turț, a cărui sezătoare a strîns, într-un spectacol încheiat și coerent, „ritmurile iuți ale dansului, melancolia astrală a cîntecului și colocalitatea obiceiurilor. Alternate cu aceasta, cîntecele interpretate de formația instrumentală a Căminului cultural din Bixad ori colinzile resuscitate de grupurile de colindători din Rața și Prilog, au dat spectacolului de la Teatrul de Nord pregnanță și consistență artistică. Dar n-a fost doar atât:

Datini și obiceiuri

lui”, un dans de sorginte ritualică. Muzică instrumentală, corală, dansuri au prezentat și grupul vocal al I.C.S.M. Alimentara, și acela de recitatori de la C.C.S.M.I., și grupul școlar „Unio”, și acela vocal-cameral al Școlii populare de artă, și taraful Casei municipale de cultură. Satu Mare a avut, de altfel, de nenumărate ori reprezentante în Festivalul național „Cintarea României” și, de-ar fi să amintim doar de I.C.S.M. Alimentara, care și la această ediție s-a calificat cu 27 de formații la faza municipală, ar fi suficient. Întreprinderea aceasta, condusă de un mare animator și iubitor de artă, Iosif Cuibus, are în palmares un număr impresionant de locuri întîi, așa încît amatorismul artiștilor ei a început să bată mai demult în profesionalism.

din Livada a venit grupul de teatru folcloric cu un mîunchi de „Colinzi păstorești”, lucru firesc, pentru că avem de-a face cu o zonă predispusă la această ocupație; din Turulung, s-a prezentat o formație din satul Drăgușeni, cu un „Dans cu strigături”, foarte în spiritul Oașului; din Viile Satu Mare — formația de dansuri și colindători cu „Dansul generațiilor”, iar din Arduș — un alt grup de colindători, cărora li s-au mai adăugat două grupuri similare din Horezu și Corund. Toate formațiile, toți interpreții au izbutit, printr-o inteligentă regie a spectacolului, să realizeze un caleidoscop cit mai fidel al folclorului din județul Satu Mare, în fizionomia lui cit mai reală, mai apropiată de chipul său străvechi.

Spectacolul propriu-zis a fost precedat de o expoziție etnografică, în holul teatrului, în care au fost oferite publicului costume și produse manufacturiere, nu fără un tilc însă: printre elementele adevărate, neabătute de la funcția și forma lor originare, organizatorii au strecurat și produse contrafăcute, bune de a ilustra kitsch-ul, desigur cu un scop pedagogic, pentru a lămuri adică pe viu diferențele dintre autenticitate și falsul artistic. Și, pentru ca acest spectacol să-și sporească efectul, să însemne ceva mai mult decît un divertisment superior, din inițiativa organizatorilor s-a constituit și un coloeviu pe tema autenticității în folclor, la care au participat, prin intervenții și lucrări scrise, profesori de literatură, specialiști în etnografie și coregrafie, organizatori de spectacole, responsabili cu activitatea culturală. Una din chestiunile cele mai viu discutate tocmai aceasta a fost, care constituie și punctul nevralgic în conservarea folclorului și pe care-l anticipăm în primele rînduri: în ce măsură trecerea de la produsul folcloric, manifestat în cadrul său original, la acela adaptat scenei nu reprezintă o perversiune, chiar subtilă, a autenticității, în ce măsură deci spectacolul nu afectează fondul ritualic al folclorului, substanța sa adînc implicată în ritmurile vieții. Conchizînd însă că mersul vieții nu poate face din conservare un act de anchilozare culturală, participanții la coloeviu au avut în instructivul spectacol prezentat la Teatrul de Nord argumentele unui folclor încă activ și nealterat, așa cum zona aceasta a țării s-a înfățișat întotdeauna: atență cu propriile valori populare.

Un cititor avizat

Din partea lui Șerban Gheorghiu din Constanța, autor al mai multor cărți despre navigație și marinari, primim următoarele:

Am citit în „Flacăra” nr. 51/19.12.1986, la pag. 19, un articol foarte, foarte interesant, dar cit se poate de nechibzuit intitulat? „Vint din pupa pentru un gînd frumos” (sic).

Pronunția literar-marinărească este, în toate cazurile: „VINT BUN DE PUPA”. Atît substantivul, cit și adjectivul sînt la modul singular, deci, în nici un caz, „VINTURI BUNE”.

Legat de „vint bun de pupa”, vă trimite și eu cîteva poeme marinărești. Dacă din cele patru poeme, doar unul va fi publicat în revista noastră, înseamnă că și eu, ca simplu abonat, am contribuit la „întreținerea” Flăcării noastre.

Vă adresez călduros Dumneavoastră, colectivului redacțional și colaboratorilor revistei „Flacăra”, multă sănătate, fericire și realizări depline însoțite de „tradiționalul”: „VINT BUN DE PUPA PENTRU TOATE GÎNDURILE FRUMOASE”.

Vint bun de pupa

Și m-a tot dus corabia în vint bun de pupa, ca soarele curgînd, ca vulturii în cer, din toate a rămas doar floarea zăpezii.

atelier literar

G. Dumitrescu

Gabriela Munteanu: Sint semne bune, promițătoare, în pagini încă inegale, sovăitoare. Printre cele mai reușite, se pot cita: „Sfârșit”, „O, Patrie”, „Pașnic poem”, „N-am mai trăit”, „Doar o frunză”, „Pod”, „Păienjenis”. Mai slabe sint cele cu rimă, în care obligația prozodică antrenează fel de fel de impurități și concesii, umpluturi convenționale, banalități, etc. Continuați și înțeți-ne la curent.

Em. Petrescu: Foarte bună, „Viitorul mic” (poate nițel cam prea brută, ceea ce ar putea sugera o anumită reciprocitate — Doamne fereste!). Interesante și celelalte („Viciu”, „Pe cont propriu”, „Mizeria”). Le așteptăm dactilografiate.

I. Cercel: În ciuda unor sintagme metaforice disparate, care adevăresc niște aptitudini, textele ne întîmpină cu niște ghețoașe, inerte, inexpugnabile fofificații hermetizante. Neputînd depăși baricadele acestei prime impresii, nu ne putem încumeta spre o

concluzie susținută defitivă.

Paul Ioan: E multă monotonie în structura metaforelor, repetări oboșitoare, enumerări prelungi, docte, retorice (nr. 6), minuție și insistență prea „materială”, netrănsfigurată (nr. 8), aglomerare și întemperanță, și lipsă de nuanță și măsură (și de gust, uneori: „marmeladă din simburii de glorie”!...), etc. Ceva mai degajate, oarecum, nr. 5, nr. 7, nr. 9 (mai ales pentru final, aceasta din urmă). Care mai au nevoie, însă, de o laborioasă „deparazitare”. Încercați să ieșiți din șarja facilă, iefină, palavragie.

S. Mureșan: Ceva, în „Stare de veghe”, „Eliberare”. În rest, regretabile dovezi de grabă și superficialitate, cu care nu puteți ajunge la adevărată poezie (ex. „cascada mea / își prăvale zborul / de albatros rănit”... — cum o fi o „cascadă” ca un „albatros”?!).

E. — G. Condei: Există o anume dispoziție și dexteritate de a minui cuvintele, uneori cu

acuratețe și abilitate, dar, de multe ori, fără vibrație, incandescență. Vom vedea ce mai urmează. Deocamdată, cele mai aproape de poezie ni s-au părut: „Meditație”, „Plimbare”, „Peisaj”, „Mărgelele”. (Cu viitoarele manuscrise ne veți comunica și semnătura dv. adevărată).

F. Zappa: Intenția e foarte nobilă (presupunind că ar exista și un spațiu adecvat, disponibil!), dar realizarea poetică mai lasă de dorit. **D. Roxin, Vlad Ionescu, Anfan, Ovidiu G., E. Mihiotis, Floare de tei, G. Nastii, L. Delcă** (corect: sculptor!), **I. Palincas, L. Milton, Titu Dor, V. Enculescu, M. Mitruțiu** (ceva, în „Ei, și?”), **G. M. Tăciu, P.K. Aleco, V. Blaga, V. Anghel, B. Rotaru, Mabi, Ella Dor, Dana Munteanu, P. Mănguță, Dorina Popa** (nu merită!), **Darie M., Oct. Cosmin, N. Henorel, N. Zărnescu, Anca Ioniță, Doru Pop, M. Magdalin, M. Herța, V. Dănescu:** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

Fotografie utopică

Vremea cînd bravam povești de dragoste aproape inexistente de parcă între un paradis și altul ar fi circulat podurile rulante ale infernului și lumea era o provincie a visului cu roți și hirtoașe și buletine de știri și ziduri ale aparenței în spatele cărora se difuza muzică rock singe rock iubire și singurătate cu Elvis și Ringo vremea cînd bolnavii de foșnetul de lenjerie intimă al poeziei printre cărți și iluzii și mahalale exersîndu-și viitorul la acordeon beam fericiți vinul negru ai nopții

LUCIAN CODRIN MĂNĂILESCU

Dansul lui Shiva

Apoi un vînt negru bătî peste lume, se răzleți întunericul, cuvîntă umbra umbrei — lumina... apoi un vînt cenușiu se stîrni, apele se odihni, desfăcîndu-se nisipos de pe imensele oase de piatră... apoi, ca o bătaie de aripi, un vînt se născu, moarte și cald, nedumeritele păsări, stoluri betege căzură ca o ploaie de vară. apoi o boare se stîrni pe deasupra, în urmă frunzele rămaseră albe și cîmpul întreg se albi, încît pășea de-a dreptul prin tăceri foșnoare. apoi plecă dintre noi o adiere albă, fulgii se subțiară pînă la sunet fulgii nîngind de peste tot miezuri străvezii și ușoare. apoi iarăși bătî un vînt negru pe lume...

VARUJAN VOSGANIAN

Devin ușoară

Fără poruncă, ci doar fiindcă așa vor ele, vîntul îmi lasă păsări pe umeri, noaptea îmi lasă stele în ochi, glasul se mlădie pe apă odată cu șerpuirea undei.

Încep să mă îmbrac în primăvară, să-mi scutur frigul de pe mine, să lepăd ca pe o zăpadă falsă, deasupra ierbii, cojocul.

Devin ușoară acum. Ușoară, ca o culoare ce se zbungule pe lucul ferestrei tale oprindu-se din cînd în cînd, să te privească.

OANA KADAR

După gînduri

Aseu după gînduri pîndesc poemele făcîndu-și cuibul în crengile tăcerilor înalte...

Adăpătoreă

Cînd sint sărac, precum un strigoi bat din nou cenușa drumului spre vechiul palat... Aștept pînă în zori la ușă (adăpătoreă visului nu poate fi de tot goală, căci totul reappare cum ai întoarce o clepsidră...) Apoi, umblu o vreme năuc și tinăr de parcă aș fi văzut ieiele... Pînă cînd mă izbesc, iarăși, cu capul de zare.

PAUL SÎRBU

Artele plastice și dansul

Colaborările, învecinările ideice între arte sint întotdeauna fructuoase: sint ales atunci cînd respectivele domenii artistice se revendică dintr-o matcă comună, împrumutînd mijloace de exprimare mai mult decît înrudite. Acesta este temelul pe care se sprijină complexa serie de manifestări organizate de Muzeul de Artă al R.S.R., în colaborare cu A.T.M., oferînd, pe rînd, primitoarea sală de artă medievală românească în chip de tribună de manifestare muzeală (tribună unde proiectia de diapozitive insoțită de pertinente comentarii de specialitate alternează cu momente dansate și cu recitări de poezii) unor coregrafi de renume ai țării; astfel, după manifestări semnate de **Raluca Ianegiu, Vera Proca Ciortea, Sergiu Anghel, Alexa Mezincescu și Rose-Marie Both Stocce** în dreptul partiturii coregrafice, **Ioan Tugearu** propune, într-o serie de manifestări de periodicitate, un program intitulat „Despre un alt Ev Mediu — Theatrum Mundi”, spectacol complex, axat pe ideile și reprezentările artistice ale perioadei istorice sus-amintite, spectacol unde partitura vocal-instrumentală a lui **Carl Orff**, „Carmina Burana”, ocupă un loc dominant, comentariul imaginilor plastice fiind semnat de **Suzana Heitel** iar regia artistică de **Musata Mucenic și Ioan Tugearu**.

Ideea principală a seriei constă în sublinierea aceluia aspect de „îngemănare” a artelor care au nevoie de scenă, stare generică în Evul Mediu, oferînd totodată multiplu interes căutărilor artistice ale contemporaneității. Dansul propriu-zis, pantomima, recitalul poetic, elementele de regie se asociază aici organic, astfel încît nu mai putem vorbi de o riguroasă compartimentare ci de o expresie globală, unde momentele separate se grupează în vederea alcătuirii unui interesant fapt cultural iar detaliile se estompează în favoarea unei viziuni al cărei caracter este clar enunțat în titlu. Mai mult, sint selectate din peisajul mundan momente caracte-

ristice desprinse parcă din Rabelais sau Boccaccio (scene de dragoste, de ospăt, de infidelitate conjugală, de teamă cvasi-religioasă în fața marilor determinări ale existenței umane) tratate în acea specifică manieră a vremii unde comicul sculent se învecinează cu grotescul, perenitatea cu vremelnicia, pasiunea cu murdăria grobiană a sentimentelor nobile. Mijloacele coregrafice sint de o deosebită plasticitate, sprijinindu-se însă pe o anume relevantă discursivă a gestului: nu întîlnim aici atitudini coregrafice epurate de motivația lor primară, ca în dansul clasic, ci momente pur dansante sau de directă exprimare a unor „atitudini trupesti” în fața clipelor existenței; se înțelege de la sine că un asemenea discurs se bucură de culoare, de varietate în exprimare, de folosirea pleneră a resurselor „ajutătoare” pentru în-scenare.

În privința interpretării, subliniem deosebitele momente coregrafic-actoricești realizate de **Claudiu Bleont**, în apariții de „jongleur”, de actor total, alături de care **Roxana Colceag, Mălina Andrei, Beatrice Bleont, Mihaela Babusca, Mirela Siminiceanu, Florentina Codreanu, Ioan Tugearu, Paul Dumitrescu și Nicolae Vieru** isi aduc o contribuție de experimentată balerini, servind pe de-a-ntregul interesante intenții coregrafice și regizorale.

VIORIEL CREȚU

(Urmare din pagina 1)

mare tiraj dedicate calculatoarelor), Weizenbaum consideră că înainte de vîrsta de 14 ani nu este oportun contactul cu calculatorul. Prin aceasta, el se plasează într-o poziție destul de singulară, deoarece cei mai mulți informaticieni, pedagogi și psihologi consideră că deprinderea de a lucra cu calculatorul poate și trebuie să fie realizată din cea mai fragedă vîrstă. Desigur, pentru copil aspectul ludic al calculatorului este singurul reținut, dar potențialul său formativ nu trebuie subestimat. A doua teză a lui Weizenbaum se referă la limbajele de programare folosite. El crede că limbajul BASIC este nu numai inadecvat, dar și profund dăunător în educația copiilor, deformîndu-le gîndirea. Recomandă în schimb adoptarea limbajelor PASCAL și LOGO în învățămîntul școlar. Sensul acestor idei ale lui Weizenbaum trebuie raportat la titlul unei cărți pe care el a publicat-o în 1977: „Puterea calculatorului și slăbiciunea rațiunii”. De acord cu folosirea calculatorului în numeroase activități auxiliare, Weizenbaum se desparte de calculator de îndată ce se încearcă utilizarea sa ca un substituent al gîndirii umane. Nu a prețuit să facă elogiul calculatorului într-o carte intitulată „A serie cu calculatorul”, unde arată avantajele utilizării calculatorului în elaborarea și redactarea unui articol sau a unei cărți. Dar aici este vorba de a recurge la o mașină de scris mai perfecționată decît cea tradițională și la un video; gîndirea propriuzisă a autorului este anterioară acestei utilizări și nu e contaminată de ea, crede Weizenbaum. Nu este deci vorba de o respingere a tehnicii noi. Calculatorul face parte organică din lumea acestui sfîrșit de secol, ca și aspiratorul de praf și automobilul. Pe toate trebuie să învățăm să le folosim, deci trebuie să cunoaștem funcționarea lor. Există însă o limită în această folosire.

Distorsiunile apar din momentul în care psihicul uman, în ceea ce are el mai specific, este supus unui tratament automat; o expresie tipică în acest sens este, pentru Weizenbaum, așa numita psihoterapie automată, în cadrul căreia dialogul medicului cu pacientul este... automatizat.

Există unele primejdii majore în folosirea calculatoarelor? Da, crede Weizenbaum, deoarece trăim într-o lume în care se acordă prioritate construirii unor arme tot mai sofisticate, în timp ce atîția oameni mor de foame. Nu e aceasta o adevărată nebulie? Mai e apoi mentalitatea tot mai răspîndită printre unii

Atenție la calculator

factori de decizie, care evită să-și asume răspunderile ce le revin, răspunzînd pe care le transferă... mașinii, posibilităților ei reduse; de vină, în anumite situații, n-ar mai fi oamenii, ci calculatoarele, care nu au atîns încă anumite performanțe și care mai și greșesc uneori. Nu citim uneori în presă despre astfel de înțimplări? În aceste condiții, nu ne-am putea trezi, într-o bună zi, că tot dintr-o eroare a calculatorului s-a declanșat al treilea război mondial?

Recunoscînd necesitatea introducerii în școală a calculatorului, Weizenbaum atrage atenția asupra unei probleme de prioritate. Înainte de a învăța limbajul calculatorului, elevul trebuie să învețe să

gîndească și să se exprime cu precizie în limba sa maternă, atît oral cît și în scris, să învețe, în această limbă, literatură și matematică, chimie și istorie. Weizenbaum se referă la experiența negativă a școlii americane care, introducînd prea devreme calculatoarele și îndreptînd asupra lor o atenție exagerată, a îndepărtat pe mulți elevi de la unele îndatoriri fundamentale, în primul rînd de a se exprima și de a scrie corect. Să fie aici un diu rădăcinile analfabetismului funcțional de care suferă o parte a societății americane? Copiii învață să scrie și să citească, dar, unii, într-un mod atît de superficial, încît nu sint în stare să consulte orarul autobuzelor sau să redacteze o cerere către o instituție.

Calculatorul nu rezolvă toate problemele. Weizenbaum propune următorul criteriu: Calculatoarele sint utile numai în acele școli care ar rămîne școli bune chiar dacă s-ar renunța la calculatoare. Cît despre tipul de calculator și limbajul de programare adecvat? Depinde de împrejurări. Automobilul cel mai bun pentru Alaska nu este optim și pentru Sahara.

Față de ansamblul concepției lui Weizenbaum, o atitudine critică este necesară. Pentru a fi cît mai simplu, limbajul BASIC sacrifică mult din complexitatea limbajului uman. Devine, prin aceasta, nociv? Dar logica lui **da** și **nu** nu este și ea o simplificare a infinit nuanțelor logicii umane? L-am considerat, pentru aceasta, nociv pe Aristot? Cît despre contaminarea gîndirii noastre de „spiritul” calculatorului, rămîne de văzut întrucît este ea o primejdie și întrucît poate fi evitată. Toate protezele de care omul s-a prevalat de-a lungul istoriei sale, de la uneltele omului primitiv pînă la mașinile complexe de azi, au acționat asupra gîndirii și comportamentului uman, influențîndu-le substanțial. A fost bine? A fost rău? A fost, în orice caz, inevitabil.

● Baletul **Precauțiuni inutile** (La fille mal gardee) de Herold — Lanchbery, cu Georgeta Giurgea, Mihai Tugearu, Adrian Gheorghiu și Cătălin Caracas (debut) în rolurile principale, este programat vineri 20 februarie, la ora 18. Conducerea muzicală: Carol Litvin.

● Din repertoriul mozartian, simbătă 21 februarie (ora 18) — **Flautul fermecat**. Iși dau concursul: Florin Diaconescu (Tamino), Eleonora Enăchescu (Regina nopții), Elena Simionescu (Pamina), Marina Mirea,

Cornelia Pop, Veronica Gărbu (Cele 3 doamne), Alexandru Moisiuc (Papageno), Cornelia Angelescu (Papagena). Conducerea muzicală: Lucian Anca.

● Duminică 22 februarie, în matineul pentru copii, opera **Motanul încălțat** de Cornel Trăilescu. În rolul titular va apărea soprana Daniela Vlădescu, alături de: Victoria Bezetti (Domnița), Cristian Mihăilescu (Împăratul), Gabriel Năstase (Ionică), Adrian Ștefănescu (Marele dregător), Dan Zancu (Uriașul), Marcel Angelescu,

Nicolae Andreescu, Nicolae Constantinescu, Ștefan Teodorescu (Cei 4 slujitori). La pupitrul: Lucian Anca.

La Opera Română

● Marți 24 februarie (ora 18), din repertoriul italian — **Cavalleria rusticana** și **Paiațe**. Opera lui Mascagni o vor in-

terpreta Lucia Țibuleac, Adriana Alexandru, Gabriel Năstase, Nicolae Urziceanu, Lucia Becar. Al doilea titlu, aparținînd lui Leoncavallo, va avea ca protagoniști pe Monica Teodorescu, Anatol Covall, Nicolae Urdăreanu, Nicolae Bratu și Emil Iurașcu. Dirijor Carol Litvin.

● **Povestirile lui Hoffmann**, de Jacques Offenbach, figurează pe așful zilei de miercuri 25 februarie, la ora 18. Din distribuție notăm: Eleonora Enăchescu, Elvira Cîrje, Felicia Filip (de la Teatrul Muzical

din Brașov), Mihaela Agachi, Ionel Voineag, Dan Zancu, Cristian Mihăilescu, Corneliu Fănățeanu. Dirijează Cornel Trăilescu.

● **Căsătoria secretă** de Domenico Cimarosa este programată joi 26 februarie (ora 18). În distribuție: Alexandru Moisiuc (debut în Geronimo), Cornelia Angelescu (Elisetta), Marina Mirea (Carolina), Lucia Becar (Fidalma), Nicolae Constantinescu (Robinson), Nicolae Bratu (Paolino). Dirijează Lucian Anca.

Natura — sursa și resursa noastră

Cătina albă, mai e mult pină departe!

— Profesoare Brad, n-ați mai trecut demult prin redacția noastră, ați renunțat la Cătina albă? Cum mai stau lucrurile?

— După 33 de ani de la abordarea Cătinei albe, ne apropiem de finalul acestei realizări concrete. Sperăm, ca la începutul acestui an să apară primele produse farmaceutice, realizate în colaborare cu „Biofarm”-ul și Institutul de cercetări chimico-farmacologice. Este vorba de perlele cu ulei de cătină pentru boli ale tractului gastro-intestinal, boli hepatice, spray-uri pentru arsuri, pentru intervenții chirurgicale, boli de piele, precum și fainuri pentru boli și intervenții chirurgicale oftalmice iar, într-un viitor nu prea îndepărtat, și pastile energizante pe bază de pulbere de cătină.

— Prin urmare, experimentările clinice despre care ne vorbeai cu doi ani în urmă v-au confirmat lungul și de cercetări biochimice și farmacologice...

— S-au efectuat toate treptele, firește într-un demers științific: deci inclusiv experimentările clinice, sub strictă supraveghere medicală, s-au dat toate avizele de rigoare. Pe baza observațiilor clinice am continuat și alte cercetări pentru obținerea unor combinații între preparatele de cătină albă și extracte din alte plante sau adjuvanți naturali, combinații cu rolul unor potențatori (naturali) cu aplicații în zootehnie, medicina veterinară, stimularea plantelor, stimularea creșterii microorganismelor, ca surse de enzime, precum și cercetări pentru extracția de substanțe noi, care nu au fost încă extrase și utilizate din acest rezervor extraordinar al farmaciei naturii numit Cătina albă. Mă refer, în primul rând, la serotonină din tulpini și frunze.

— După cite știu, izolarea acestui constituent vegetal din multimea de elemente conținute de către o plantă este un lucru foarte greu. La ce aplicații v-ați gândit?

— În toate cele trei sectoare despre care începusem să vă vorbesc — medicina umană și veterinară, ca stimulent în creșterea plantelor, deoarece serotonină are o structură foarte apropiată de a acidului indolilactecic. Au ca element comun nucleul indolic, diferența este doar că serotonină are un nucleu legat de 6 atomi de carbon și de heterociclicul cu azot al indolului — în loc de CH_2COH , are $\text{CH}_2\text{CH}_2\text{N}$, adică o analogie de structură remarcabilă care ne-a sugerat ideea probabilității unor efecte asupra plantelor și am verificat asta, atât prin cercetări tundamentale, care ne-au dus la concluzia efectului similar hormonilor —

lucrarea am publicat-o și am primit deja 25—30 de solicitări din străinătate, solicitări de a furniza extracte —, cit și prin cercetări aplicative. Este, în fond, un hormon vegetal. Am făcut un studiu comparativ cu acidul indolilactecic și, în paralel, și cu alte substanțe fiziologice active, și am dovedit influența particulară, de novo, a unor peroxidaze complet diferite de toate celelalte variante ale serotonină din cătină. Practic, la tomate, producția a crescut cu 15 tone la hectar față de lotul martor, ceea ce, credem, nu este puțin. Asemenea cercetări au constituit subiectul unei lucrări de doctorat și a trei lucrări de licență la Facultatea de horticultură din Craiova iar experimentările au avut loc la Ișalnița. În raport cu aceste cercetări au fost elaborate și 4 lucrări comunicate la Sesiunea de fiziologia și biochimia plantelor ținută anul trecut.

— Înțelegem că asemenea studii originale și rezultatele lor practice dau o nouă perspectivă în valorificarea acestei plante în horticultură, pentru evitarea stimulatoarelor chimice, de sinteză și folosirea celor naturali în favoarea sănătății omului. Dar, cum poate fi utilizată serotonină din cătină pentru medicina noastră?

— Sub aspectul studiilor de biochimie medicală, au fost întreprinse cercetări în colaborare cu Institutul „Victor Babes”, respectiv cu tovarășul dr. Corneliu Medeșan, pentru a verifica o ipoteză, și anume — existența unui factor imunoinductor. S-au făcut culturi de agenți patogeni pe medii cu ulei de cătină și s-a constatat că nu are — in vitro — nici un efect, în schimb, tratând infecțiuni — rani și infecții cu Pilococcus — cu același ulei, fără folosirea de antibiotice, provoacă vindecarea într-un timp record. Vreau să subliniez că experiența a fost făcută și acum 17 ani, dar nimeni n-a vrut să ia în seamă acest fapt; nu este decât o reverificare a ceea ce s-a întreprins pentru prima oară în 1970—1971. Nu mai pot fi contestate, sper, de orice om onest, rezultatele obținute asupra celor 1000—1500 de cazuri clinice tratate în Spitalul Militar Central, Institutul pentru protecția muncii, secția de recuperare, Spitalul de oftalmologie din Buzău, de către medicii foarte cunșcuți — și pe care i-ați citat anterior în „Flacăra” —, ca prof. dr. Mircea Olteanu, dr. H. Popescu, dr. Petre Vlad — de la Buzău și dr. Deca din Craiova, care au efectuat intervenții chirurgicale deosebite, după care au folosit

uleiul de Cătina cu vindecări spectaculare, într-un timp incredibil. Dr. Micu, de la Spitalul de urgență din Buzău, de pildă, a realizat citeva intervenții chirurgicale în niște arsuri extrem de grave, ajutându-se în vindecarea lor exclusiv de uleiul de Cătina albă și, spre surpriza generală, nu s-au constatat infecții. Ba, dimpotrivă. De exemplu, pentru cazuri foarte grave de ulcer varicos infectat cu agenți patogeni rezistenți la toate antibioticele folosite, după pulverizarea cu uleiul nostru, ulei optimizat cu citeva vitamine hiposolubile, rezultatele au fost spectaculoase. Nu spunem că nu poate fi asociat cu antibiotice, în acest caz, rezultatul poate fi cu atât mai bun, însă, efectiv, se poate folosi uleiul de Cătina fără nici un fel de alt antibiotic, ceea ce înseamnă un avantaj enorm pentru bolnav și pentru economia națională; antibioticele sînt foarte costisitoare. Or, dacă in vitro, nu dă rezultate iar in vivo determină vindecarea unor rani infectate cu agenți patogeni rezistenți la toate antibioticele existente la un moment dat într-un spital, concluzia este foarte simplă — este un factor imunoinductor extrem de interesant. Sperăm, să atragă mai intens atenția medicilor și a cercetătorilor din domeniul medicamentului.

— Tovarășe profesor, nu cumva lipsa de receptivitate se datorează și prudenței? Care este durata de vindecare cu uleiul de Cătina, față de antibioticele clasice?

— Ne-a preocupat și acest aspect, a fost primul la care ne-am gândit. Iată această lucrare „Variația duratei de vindecare a animalelor de laborator tratate cu Bioxiteracor și ulei de Cătina”. Bioxiteracor-ul este considerat drept cel mai eficient produs împotriva arsurilor, la ora actuală. Uitați, am micșorat la 2/3 timpul de vindecare. Este vorba de un studiu foarte serios pe care l-am efectuat în colaborare cu catedra de histologie a Facultății de medicină din Craiova, iar comunicarea a fost prezentată, în 1985, la un congres desfășurat la București. Conf. dr. Florin Bogdan, șeful disciplinei de histologie, poate să confirme.

— Vorbeați mai înainte de uleiul optimizat, ce ce și de ce?

— Da, între timp, am lucrat la aceste optimizări, din două motive — întâi, pentru a-i spori funcția terapeutică, doi, pentru a-i înlătura unele efecte neplăcute. De pildă din cauza conținutului în prostaglandine nesaturate, ulesu și atunci i-am adăugat vitamina A, ceea ce îl face să usture mai puțin fără a-și pierde efectul. De aseme-

nea, l-am condiționat, cu vitaminele E și K, sporind aria de utilizare. La fel, am asociat pulberea de Cătina cu o mulțime de alte substanțe naturale bogate în vitamine, ca de exemplu, măceșe, țărițe, colji de orz (binecîntele, măcinate), în diverse proporții, cu rezultate absolute remarcabile în ceea ce privește gustul și efectul. I se mai pot asocia, firește, și microelemente sintetizate, nu neapărat naturale, obținându-se, în funcție de nevoi, o gamă întreagă de produse ce pot fi introduse cu rol profilactic ori curativ în hrana (sau tratamentul unor afecțiuni, unor carențe) copiilor, adolescenților, bolnavilor, bătrînilor, femeilor însărcinate, oamenilor care depun eforturi fizice mari, care lucrează în medii toxice etc.

— Cînd și cum le-am putea găsi pe piață?

— Formulele există, nu rămîne decît să se aprobe furnizarea lor în unitățile „Plafar” sau farmacii. Nu rămîne decît ca o serie de pulberi din Cătina să fie finite și împachetate, ceea ce, după cite știu, trustul „Plafar” deține utilaje și tehnologii pentru așa ceva. Vă rog să rețineți, că aceste pulberi se pot obține și din materia prima ce rezultă după extracția uleiului, înseamnă o valorificare superioară, în trepte, a fructelor acestei plante uimitoare pentru sănătatea noastră. E adevărat, se ridică niște probleme de transport, dat fiind că uleiul se obține la „Biofarm”, iar materia rămasă ar trebui preluată de către „Plafar”. Noi încercăm acum, să punem la punct un extract hidrosolubil, pe care să-l concentrăm, să-l asigurăm conservarea și să-l îmbutelim în sticlele pentru a intra în nomenclatorul întreprinderii de medicamente, putîndu-se distribui astfel prin farmacii. Sub formă de pulbere, ar intra în Nomenclatorul „Plafar”. De altfel, ați sesizat, din ceea ce spuneam mai sus, că ne-am orientat în așa fel cercetările, încît să ajungă să fie folosită planta integrală și nu doar fructele. Tocmai pentru că frunzele și tulpinile sînt la fel de valoroase în conținuturi, le folosim și pe ele în extracția unor substanțe fiziologice active, pentru a nu mai vorbi de ceea ce rezultă din alte prelucrări ale fructelor. Cum, la ora actuală, fructele de Cătina sînt utilizate mai ales pentru obținerea de siropuri limpezi — deși noi am pregăzit siropurile nectarizate ce înglobează sucul integral din pulpa fructului, cu o tehnologie care să nu distrugă vitaminele și celelalte microelemente, păstrînd în plus, culoarea și mirosul, concurînd astfel produsul elvețian Hypophan, ce se vinde la preț de 12000 dolari tona, ieftinînd totodată produsul final — folosim și aceste resturi. Elc conțin încă 50 la sută suc integral de Cătina, iar odată cu suspensia și tot aportul de carotenoizi, proteine, grăsimi, etc. Adăugîndu-i 50 la sută zahăr și un conservant se obține un produs mai bun decît sucul limpede.

La fel cum pulberea degresată obținută după extracția uleiului, finisată și pusă ca atare pe piață, ar putea fi vîndută în locul actualilor fructe uscate, cu avantajul unui gust mai plăcut, uleiul fiind acela care îi conferă acea dezagreabilă caracteristică gustativă. Cătina este o plantă atât de valoroasă și de scumpă, încît trebuie să veghem să nu se piardă nimic, dar absolut nimic din ea.

— În acest sens, care sînt ultimele preocupări?

— Colaborarea cu Institutul de cercetări pentru ovine și caprine de la Palas, Constanța, în combaterea unei boli care face, de regulă, ravagii în acest sector de animale. E vorba de pododermatita. Cu rezultate, socotite de specialiștii de-acolo, extraordnare, reducînd de 5—6 ori timpul de vindecare, față de alte medicamente, și la un preț mult mai scăzut. Anul, se îmbolnăvesc de această boală milioane de oi, ceea ce înseamnă, lapte, carne, lînă, blană, miei mai puțin. Am început să trecem să folosim pulberea din fructe, frunze și tulpini și în creșterea păsărilor, mărește în mod absolut sigur rezistența la agenți patogeni și stimulează luarea în greutate.

— Deși nimeni nu mai contestă acum virtuțile și valoarea Cătinei albe, lucrurile merg tot încet în valorificarea ei superioară, în produse finite...

— Da, fiindcă un mînăr de ani, în loc să fim ajutați de către unii oameni care aveau responsabilitatea problemei, aceștia au tergiversat, au amînat, ba chiar ne-au izbit. Ceea ce putea să fie un câștig economic pentru țară și o reputație internațională, a zăcut prin dosare, așteptînd avize, făcîndu-ne să pierdem o serie de priorități. Interesant este că am fost ajutați de oameni în sfera cărora nu intra direct responsabilitatea problemei. Produsele despre care v-am vorbit aici puteau să fie pe piață de acum 10 ani. Un deceniu în care am fi putut să ne concentrăm energia și informația acumulată spre cercetări de înaltă și profunde în acest domeniu. Într-un timp au apărut cercetători în domeniul Cătinei ca ciupercele după ploaie, care-și arogă lucruri pe care le-au aflat cînd ei stăteau în bancă iar eu la catedră. Sau, își pun semnătură pe lucrări ale căror idei le-au cules din dosarele cu numele lui Ion Brad și care „tăceau” de ani și ani de zile prin unele birouri ale unor foruri de specialitate și la care au avut acces. Nu regret nimic, totul e ca acest inepuizabil rezervor de viață și de sănătate să fie pus la dispoziția oamenilor, să servească economia națională.

— Un incurabil generos, profesorul universitar Ion Brad, un bătaios în laborator, un timid, și, cînd e vorba, un invins, în viața personală, dincolo de catedră și de eprubetă. Și totuși, ideile mari, străpung, pină la urmă, zădirile.

CICI IORDACHE-ADAM ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Experiențe celebre [IV]

Daniel Danielopolu (1884—1955) „cel mai mare teoretician al medicinei românești”, cum îl numește acad. Ștefan M. Milcu, un adevărat maestru al studiului sistemului nervos vegetativ și creatorul uneia dintre primele scheme anatomo-fiziologice de reglare a organismului întreg a și teoretizat rolul experienței, în lecția de deschidere a cursului său de clinică medicală din 1927, scriînd că, pentru a stabili mecanismul de producere a fenomenelor patologice „trebuie să recurgem la experiența [...] prin reproducerea experimentală pe animale a diferitelor tulburări și prin întrebunțarea pe omul bolnav a diferitelor probe farmacologice”.

A aplicat consecvent acest principiu, introducînd, în urma unor experimentări riguroase, noi probe, tratamente, medicamente etc., descoperînd astfel acțiunea hipotensivă a digitalei, preconizînd și aplicînd o metodă originală de reanimare a inimii prin asocierea atropinei, adrenalinei și strofantinei, introducînd proba atropinei și

ortostatismului — astăzi clasică — în vederea determinării tonusului nervilor simpatici și parasimpatici. Chiar una dintre primele sale contribuții medicale a constat dintr-o experiență — de altfel destul de temerară. În vremea cînd era încă intern în clinica profesorului Christea Băcilui, se afla într-o noapte la căpătîiul unui bolnav care suferea de o formă gravă de miocardită. Intervenînd o criză acută, a aplicat suferindului, aflat în primejdie de a deceda, o metodă nouă de tratament a insuficienței miocardice, pentru a-l salva. Problema îl preocupa de mult: A. Fraenkel introdusese tratamentul cu strofantină în injecții intravenoase, în asistolie, dar acesta fusese abandonat deoarece ducea la accidente fatale; marele cardiolog, H.L. Vaquez încercase să obișnuiască organismul cu strofantina, indicînd injectarea ei în doze progresive, dar accidentele continuau să se producă. D. Danielopolu a înțeles cauza acestor eșecuri: strofantina are proprietăți cumulative, ca și

digitala, fiecare injecție devenind mai primejdieasă decît cea precedentă. Danielopolu aplică metoda sa, de injecție a strofantinei în doze fracționare, care înlătură neajunsurile metodelor anterior utilizate și se dovedește salutară, chiar și în cazuri foarte grave. După publicarea metodei în 1909 (cînd Danielopolu avea 25 de ani!), H.L. Vaquez i-a recunoscut superioritatea elogiînd pe tînărul român... care abia în anul următor avea să-și susțină doctoratul în medicină.

Academicianul **Grigore Benetato** (1905—1972), cu studii fundamentale de fiziologie a efortului și a muncii, a demonstrat experimental rolul hormonilor cortico-suprarenali în menținerea structurilor proteice tisulare, rolul insulinei în metabolismul lipidic, ca și influența vîrstei și a efortului fizic asupra stării coloidale a proteinelor organismului.

Pornind de la cercetările belgianului C. Heymans, Gr. Benetato și colaboratorii săi au dezvoltat o nouă tehnică experimentală, denumită a „capului izolat cu măduva spinării păstrată”; se folosea un cuplu de doi cîini, la care „capul izolat” al unuia păstra doar prin măduva spinării legătura cu propriul corp, fiind alimentat cu singe de la cel de al doilea cîine. Filmul experienței, prezentat la Congresul internațional de fiziologie de la Bruxelles din 1967, a trezit un mare interes printre specialiștii.

De altfel, intrucît ne-am referit la cei doi mari medici-fiziologi amînțiți pînă acum, să

nu uităm și pe cel care poate fi considerat întemeietorul fiziologiei experimentale în România, **Ioan Athanasiu** (1868—1926), un creator de o mare originalitate. „Eu nu fac fiziologie cu creta și buretele” spunea el adesea și tocmai de aceea a organizat primul laborator modern de fiziologie de la noi, pe care l-a dotat, cu prețuri unor mari sacrificii personale și pentru care a și inventat unele aparate, de pildă „dublul eogograf cu bilă”, destinat determinării experimentale a regimului fiziologic optim al muncii fizice. Experimentări de mare finețe i-au permis să explice mecanismul stării de hibernare, ceea ce l-a făcut pe marele fiziolog Charles Richet să-l solicite să elaboreze articolul cu această temă din cunoscutul *Dictionnaire de Physiologie* în zece volume. Preocupîndu-se de comportarea organelor izolate, a reușit să mențină în funcțiune un cord de animal timp de 33 de zile (un record pentru acea vreme), care ni-l arată pe savantul român și ca un precursor al transplantului de organe. Cele mai importante lucrări ale sale sînt din domeniul electrofiziologiei musculare și nervoase. Prin procedee biotehnice ingenioase, el izbuteste de pildă să demonstreze natura vibratorie a energiei nervoase și să releve deosebirile dintre curenții bioelectrici musculari și cei nervosi. Preocupat de combaterea alcoolismului, el dovedește experimental falsitatea afirmațiilor despre rolul „sti-

mulator” și „regenerator” al băuturilor alcoolice.

Vom încheia relatînd o experiență datorată lui **Victor Babeș** (1854—1926). După cum se știe, printre foarte numeroasele noutăți pe care le-a introdus în medicină s-a numărat și perfecționarea tratamentului pasteurian al turbării, prin elaborarea unei „metode românești de tratament antirabic” (prin adăugarea de ser antirabic cu virus fix) — singura eficientă în cazul unor mușcături grave și multiple, afectînd și capul, de pildă provocate de lupi. Or, în iarna anului 1899, la Institutul Antirabic din București au fost aduși 30 de țărani mușcați de un lup turbat. Tratamentul obișnuit nu i-ar fi putut salva, căci virusul ar fi ajuns prea repede la centrul nervos superior. Noua metodă nu era încă definitiv pusă la punct, dar viața oamenilor era în mare primejdie. „În interesul umanității, a declarat atunci Babeș ziaristilor adunați, trebuie de data aceasta să renunțăm la tratamentul tradițional și să încercăm o metodă personală.” Și în timp ce rudele țărănilor mușcați îi jeleau pe aceștia ca pe niște oameni pierduți, ilustrul medic-savant a întreprins tratamentul salvator, care un deceniu mai tîrziu a fost introdus și la Institutul Pasteur din Paris.

De alte experiențe celebre din știința românească ne propunem să ne mai ocupăm peste citeva numere ale revistei.

I.M. ȘTEFAN ■

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ Citeva soluționări privind integrarea socio-profesională a unora dintre aceia care în vremea din urmă ne-au solicitat sprijinul: **Consiliul popular județean Mehedinți** ne răspunde că, întrucât Nicolae Bohorascu din Drobeta Tr. Severin a mai lucrat în comerț, în cadrul unei unități a I.C.S.M. Mărfuri Industriale, conducerea acestei unități a acceptat să-l încadreze ca vânzător-remizier; **Consiliul popular al județului Botoșani** consemnează într-o scrisoare de răspuns: „Ținând cont de situația familială deosebită a Mariei Brinzei din satul Ghilea, comuna Sendriceni, am sprijinit-o efectiv pentru încadrarea la Întreprinderea de confecții Dorohoi; **Consiliul popular județean Vrancea** ne informează că Mihaela Georgeta Usturoi din Adjud a fost reparaționalizată la Liceul agroindustrial Adjud; **Regionala Căi Ferate Brașov** ne expediază un răspuns din care desprindem că Ioan Papalău a fost reprimat la o unitate C.F.R., precizând că a fost reincadrat în muncă în funcția de șef tren la stația Sibiu.

■ Un grup de tineri din municipiul Satu Mare — printre care Iosif China, Vasile Clomoș, Mihail Damian, Teodor Lupșan, Ionel Cădariu, etc. — ne scriu că este regretabil că în municipiul de pe Someș nu există o stradă care să poarte numele ilustrului tribun ardelen Dr. Vasile Lucaciu. Intrucit de acest oraș din nord-vestul țării și-a legat mulți ani de viață și de activitate, întrucit este născut chiar în județul Satu Mare (comuna Apa), tinerii sătmăreni revin și fac propunerea ca un bulevard sau un cartier sătmărean să poarte numele marelui și neînfricatului memorandist Dr. Vasile Lucaciu.

■ De la U.J.C.A.P. Olt primim răspuns pentru Niculina Gotoran din Craiova: Trustul horticol, Direcția agricolă județeană și U.J.C.A.P.-ul Olt nu au vizat contractul cu A.E.S.C.H. Drăgănești-Olt, prin care soțul dv. se obligase să cultive 0,80 ha pepeni verzi. În prezent, însă, statele de plată sînt întocmite și urmează să se achite retribuiția. Toți cei care au cultivat pepeni verzi în anul 1986 au primit și primesc în acest mod retribuiția, fără nici o abatere de la lege.

■ Conducerea **Întreprinderii de tricotație Miercurea Ciuc** (județul Harghita) ne înștiințează că, în anul trecut, sectorul de tricotație din cadrul unității a fost dotat cu 20 de mașini de tricotație. „În scopul depozitării materiei prime — se spune în scrisoare — am contractat cu furnizorul — Cooperativa „Prestarea” din Iași (str. Ștefan cel Mare nr. 12-18) — n.n. — o baracă metalică, în valoare de 221.250 lei. Furnizorul a onorat 50 la sută din comandă la termenul scadent, iar restul de 50 la sută din materiale au fost expediate cu scrisoarea de trăsură nr. 19.90.45/1986 în transcontainerul nr. 20180722000. Este de necrezut, dar acest transport pe linie C.F.R. nu a ajuns la destinație. Am făcut nenumărate intervenții la furnizorul din Iași, cit și la cele două stații C.F.R. din Miercurea Ciuc și, respectiv, Iași, dar fără vreun rezultat concret. Publicîndu-se scrisoarea noastră, poate vom găsi transcontainerul în cauză, răstăcit, probabil pe vreo linie moartă. Pentru că altfel, vă dați seama, valoarea penalizărilor și al locației cresc lună de lună.”

■ Alte vesti bune pentru cetățenii care ne-au solicitat sprijin în rezolvarea situațiilor lor locale. **Consiliul popular al municipiului Craiova** ne comunică vestea că lui Vasile Bene din Craiova i s-a reparat o garsonieră în cartierul Brazda lui Novac (garsoniera nr. 6 din blocul G-4); **Consiliul popular al Sectorului 2 București** ne informează că Vasile Găocanu, om al muncii la Întreprinderea de mecanică fină București, a primit apartamentul nr. 53 (cu 3 camere) în blocul 3 din strada Mașina de Piine, aflată în Sectorul 2 al Capitalei.

■ Primim de la **Consiliul popular județean Cluj**: În scrisoarea semnată de Ștefan Kalman din Cluj-Napoca sînt sesizate unele abuzuri și ilegalități săvîrșite de către Banciu Mirocea, șeful Autobazei de transport din subordinea Combinatului de utilaj greu din Cluj-Napoca. Aspectele reclamate au fost preluate de către

organele de miliție și procuratură, întocmindu-se dosarul penal nr. 2439/P/1986. Pînă la încheierea cercetărilor Banciu Mirocea a fost suspendat din funcție de către conducerea Combinatului de utilaj greu Cluj-Napoca.

N. N. Iată însă că o nouă scrisoare, semnată de data asta de 16 lucrători din cadrul Autobazei de transport din subordinea Combinatului de utilaj greu Cluj-Napoca, ne semnaleză că șeful respectivei autobaze nu numai că nu a fost schimbat din funcție, ba, dimpotrivă, continuă cu purtările sale abuzive, răzbindu-se pe aceia care pe drept i-au înfierat purtările colaterale unui climat de muncă cinstit și corect. Așteptăm noi vesti!

■ „Sînt paznic de vîntoare în cadrul Filialei Negrești-Oaș a A.J.V.P.S. Satu Mare — ne scrie Vasile Goja din Călinești — Oaș nr. 6. Revin cu o nouă scrisoare la dv. întrucit situația mea nu s-a rezolvat. Despre ce este vorba? În nenumărate rînduri secretarul asociației sătmărene, Iosif Paap, fără motive temeinice și fără a proceda în mod legal, avînd probabil ceva cu mine, m-a sancționat cu diminuarea retribuiției. Dacă am depus contestații în citeva cazuri, acestea nu mi s-au luat în seamă. De ce anume „are un dinte” împotriva mea acest secretar de asociație de vîntoare nu știu. Știu însă foarte exact că familia mea are mare trebuință de cei 500—1000 lei cu care mă amendează adesea. I. Paap, fără motiv. Este normal ca pe acest om să nu-l ia nimeni la rost pentru abuzurile sale? Este normal să nu mi se răspundă la contestațiile scrise, iar amenzi să curgă de-a valma, numai pentru că nu sînt pe plac unui om?! Nu mi se pare a fi un procedeu prea corect!”

■ **Consiliul popular al municipiului Tg. Jiu** răspunde scrisorii lui Costel Ioviță, om al muncii la Întreprinderea „Energomontaj” București, secția exploatare Rovinari, în sensul că i s-a rezolvat favorabil situația locativă, — acestuia și familiei sale atribuindu-li-se apartamentul nr. 81 din blocul 91, cu contract de închiriere în municipiul Tg. Jiu.

■ Victor Negulescu din București (Calea Șerban Vodă nr. 237), semnala cu citva timp în urmă, comportarea necorespunzătoare a casierului Sedi Costel de la unitatea alimentară din Calea Șerban Vodă, precizînd că acesta se poartă irreverențios cu publicul cumpărător. **Direcția comercială din cadrul Consiliului popular al Sectorului 4 București** ne precizează într-o scrisoare de răspuns că s-au confirmat aspectele sesizate, fapt pentru care S. Costel a fost sancționat prin diminuarea retribuiției și atenționat în sensul că la următoarea abatere i se va desface contractul de muncă.

■ Corespondentul nostru **Dumitru Păpușoiu din Tg. Frumos (Iași)** ne dezvăluie citeva aspecte inedite despre unele localități moldave situate în partea vestică a Podisului Central al Moldovei. Astfel, comuna Lungani este atestată scriptic între anii 1400—1432, în timpul domniei lui Alexandru cel Bun. La fel de vechi este și satul Goesti — aparținător comunei Lungani —, pe unde și-a perindat pașii cronicarul Grigore Ureche, fiul lui Nestor Ureche și unde și-a scris celebra trilogie „Apus de soare” Barbu Șt. Delavrancea. Aici se află un splendid exemplar de salcîm căruia sătenii îi spun „Salcîmul lui Delavrancea”, declarat monument al naturii.

■ La scrisoarea lui Borcea Cornel din Galați ne răspunde **Consiliul popular al municipiului Galați** că, într-adevăr, apartamentul Didinei Pohace din str. Arad, cartier Țiglina I (bloc PS-12, ap. 100), este într-o stare de depreciere, de nedescris. Susnumita figurează la Asociația de locatari cu o restanță de... 16.000 lei. Ea organizează deosebi chefuri, prin care tulbură liniștea locatarilor. Pentru cele precizate mai sus s-au luat următoarele măsuri: 300 lei amendă pentru degradarea apartamentului; 500 lei amendă pentru tulburarea liniștii publice. De asemenea, se va lua măsura evacuării susnumitei din apartament și atribuirea unui alt spațiu de locuit.

■ Primim de la **Consiliul popular al județului Vaslui**: Din verificările efectuate s-a constatat că Marin Mozdrag din Iuși este pensionat pe caz

de boală, gralu II și C.A.P. S-a recomandat conducerei C.A.P. Iuși, iar aceasta a acceptat, să-i atribuie anual lot în folosință, întrucit este pensionar C.A.P.

■ De la U.J.C.A.P. Teleorman primim răspuns la scrisoarea unui grup de cooperatori din comuna Nanov: „Se confirmă că C.A.P. Nanov a avut 4 ha de vie pe un teren foarte accidentat, vie defrișată pînă la urmă. Terenul nu a mai fost plantat, fiind degradat și depreciat, neproductiv. Se confirmă faptul că cele 10 tone de grâu, orz, porumb rezultate din măturături (!?) — au fost măcinate și s-au furajat ovine, cantitate care a fost scăzută din gestiune cu bonuri de consum legal.

În timpul verificărilor au fost luate măsuri pentru achitarea tuturor drepturilor legale cuvenite membrilor C.A.P., astfel că în prezent acestea sînt plătite la zi.”

Remus sau Romulus, unde te afli?

Mai mulți cititorii ne-au sesizat un fapt cu totul și cu totul incalificabil pe care, uitată-vă și dumneavoastră, fotografia reporterului nostru deplasat la fata locului îl confirmă în toată gravitatea lui. Un bine cunoscut monument al Capitalei, dar al Romei din 1906, cum scrie pe soclu, a fost deteriorat de inconștienta sau rea voință a unui ins sau insi care au răpit unul din cei doi eroi adoptați de legenda Lupoaică.

Sperăm ca aceste rînduri să trezească făptășului remușcarea și dramul de conștiință necesar pentru a-l determina să aducă la locul ei statueta componentă a monumentului atît de drag tuturor.

■ De la **Ministerul Sănătății**: „Adeverim prin prezenta că Maria Mitu în vîrstă de 82 de ani este în evidentă și tratamentul Institutului Național de Gerontologie și Geriatrie, secția clinică Otopeni. Pacienta a fost internată în repetațe rînduri în clinica amintită. Întrucit maladia pacientei necesită supravegherea medicală permanentă s-a recomandat întreprinderea respectivelor într-un cîmin spital.”

N. N. Printr-o adresă de ultimă oră aflăm că octogenara Maria Mitu a fost internată la Cîminul-spital nr. 1 din strada Radu Vodă din Capitală.

■ La observațiile citorva bucureșteni cu privire la funcționalitatea ghișeeleor de la parterul **Direcției de telecomunicații al municipiului București** ne răspunde chiar conducerea unității amintite: La sediul unității din Calea Victoriei nr. 37, în holul de la parter, pentru îmbunătățirea con-

dițiilor de muncă s-au montat geamuri mate la ghișee, întrucit geamurile transparente creau o stare de oboseală oamenilor muncii în timpul lucrului din cauza mișcării permanente a oamenilor din hol. Considerăm, de asemenea, că prin montarea geamurilor s-a dat un aspect corespunzător holului, fiecare ghișeu fiind numerotat cu indicator asupra serviciilor ce se prestează. Sigur că spațiul există pentru mai bună funcționalitate a ghișeeleor.”

■ U.N.C.A.P. Olt răspunde lui Mihai Dragu din Clinceni: „Se confirmă că unitatea agricolă din Clinceni a încheiat în anii anteriori contracte cu membrii cooperatori, prin care aceștia s-au angajat să producă tomate timpurii pe suprafețe cuprinse între 0,20—0,10 ha teren. Volumul de muncă calculat pentru aceste suprafețe a fost de 180 norme fizice.

Se confirmă faptul că nu toți cei 160 de contractanți și-au realizat planul. Acelora dintre producători care nu au realizat minimul de 50 la sută din planul de producție, nu li s-a aprobat de către adunarea generală dreptul la lot în folosință. Printre cei care nu și-au realizat obligațiile contractuale se află și petiționarul.”

■ **Cooperativa „Arta Populară” din București**: „Ținînd cont de situația familială deosebită a Călinei Aurica, acesteia i s-a prelungit proba de lucru necesară practicării meseriei de țesut covoare inovate manual. Colegele de muncă s-au hotărît de asemenea să o ajute, astfel că în final i s-au întocmit formele de angajare la unitatea noastră din strada Smirdan nr. 11.

■ Revista dv., a declanșat un adevărat serial cu apele minerale. Ar fi preferabil ca acest subiect generos să nu fie abandonat. Bine ar fi să cunoaștem și citeva dintre rezultatele celui serial. Ce s-a rezolvat și ce nu? Ce mai este de făcut pentru ca apa minerală să se găsească în magazinele de specialitate, în alimentare. În acest context vorbim — scrie maestrul Aurel Pop de la Întreprinderea de prelucrare lemnului Satu Mare — județul nostru deține cantități însemnate de ape minerale: ape carbogazoase, clorosodice, cu proprietăți alcaline (Turt, Negrești-Oaș, Orașul Nou), slab sulfuroase (Tarna Mare, Valea Măriei, Noroieni, Micula). În privința valorificării apelor minerale, cu sprijinul Centralei de resort, cred că trebuie făcut mai mult, pentru a nu risipi această comoară naturală de mare preț.

■ Pentru Stoica Laura Veronica, din str. Franklin nr. 16, ap. 3, Sectorul 1 București, care a primit apartamentul de la adresa susmenționată — primim un răspuns de la I.C.R.A.L. Herăstrău: Apartamentul, la preț (1983) îndeplinea condițiile prevăzute de lege, însă, datorită întreținerii defectuoase, apartamentul necesită unele reparații ca: repararea și raschetarea parchetului din camera principală, repararea sobei, precum și repararea timpliciei exterioare. Aceste lucrări au fost executate de secția a IV-a a unității noastre.”

■ Scrisorilor semnate de Constantin Călușeriu și Lizica Smeu din bd. T. Vladimirescu nr. 138, bl. 2—5 din Drobeta Tr. Severin, în care aceștia semnaleră că prin acoperișul blocului se infiltră apă în apartamentele situate la ultimul nivel, le răspunde **Întreprinderea Antrepriză Construcții și Montaj Mehedinți**: „Aspectele semnlate de către locatari s-au adevărit, dar terasa blocului a fost spartă și prin instalarea necorespunzătoare a antenelor de T.V. O echipă de izolatori a remediat însă lucrarea, iar locatarii au fost atenționați să nu deprecieze în viitor acoperișul blocului.”

■ „Datorită unor întimplări vitrege — mama a murit în anul 1977, iar tatăl meu s-a recăsătorit — eu și sora mea Mihaela Butnaru, am fost date la Casa Copilului din Birlad. În anul 1974, cînd sora, mea împlinise 7 ani, a fost înfiată de către familia Dănescu Marin

din București, str. Laptelui nr. 2, cartierul Titan. Deși prin hotărîre judecătorească am îngăduința legiferată să-mi văd periodic sora, actualii înfiatori ai Oanei Cecilia Dănescu mă împiedică să o fac. Revin la o mai veche scrisoare a mea pentru că vreau să-mi văd fie și trimestrial sora de singe, cum se spune. Stă în firea omenescă să-mi văd sora, iar cînd această îngăduință este legiferată și parafată, mă mir sincer de ce întîmpin atîtea greutăți”. (Dorina Olaru, com. Pulești, jud. Vaslui).

Pagină realizată de DORIN SALAJAN

Poșta redacției

Stoianovici George — Stoina (Gorj): Pentru a beneficia de indemnizația de transfer, potrivit art. 75 din Legea 57/1974, trebuie să faceți dovada, cu viza de schimbare a reședinței de pe buletinul de identitate, că locuiți efectiv în localitatea Stoina. ● Crețu Elisabeta — com. Domnești (Sectorul Agricol Ilfov): În conformitate cu prevederile Decretului 92/1976, persoane încadrate în muncă își pot reconstitui vechimea pentru o perioadă lucrată într-o unitate socialistă îndeplinind cerințele acestui decret: dovadă din care să rezulte că s-a aflat în raporturi de muncă cu unitatea la care pretinde că a lucrat, adevărul că este încadrată în muncă, dovadă cu privire la distrugerea arhivei, proba cu doi martori, cu care a lucrat în perioada pentru care solicită reconstituirea.

● Vornicov Victor — Craiova: Vă mulțumim pentru frumoasa scrisoare trimisă. Vom încerca să ținem seama de propunerile și observațiile dv. ● Turcu I. Nicolae — com. Corbeni (Argeș): Ajutorul este acordat numai mamei care au în îngrijire copiii. În situația descrisă, mama nu poate beneficia de aceste drepturi. ● Chiriac Cosmin — Sibiu: Citiți revista de specialitate „Cinema”.

● Romano Elena — Vaslui: Prezentăți-vă cu actele pe care le dețineți la Oficiul de pensii. ● Moise Florin — Reșița: Nu am prea înțeles despre ce e vorba, dar credem că soții trebuie să aibă același domiciliu stabil. ● Hus Teodor — Mihai Bravu (Bihor): Numai medicul specialist care v-a îngrijit vă poate răspunde la această întrebare. ● Babenco Olga — Satu Mare: Nu ne ocupăm cu astfel de probleme. ● Vlăduț D. Petre — com. Dragoslavele (Argeș): Alocație se acordă pentru copiii pînă la 16 ani, iar bursa este de merit.

● Grosu Lucica — Făgăraș: Trebuie să lucrați pînă la primirea deciziei de pensionare. ● Bunea Ilieana — Sebeș, Mărgărit I. Nicolae — Băicoi: Răspunsurile primite sînt legale, conform Statutului cooperativelor de credit, ale cărui prevederi vi s-au făcut cunoscute la semnarea cererii de înscriere. ● Iliescu Floarea — com. Ghiorac (Arad): La împlinirea vîrstei, faceți cerere către serviciul personal, învîțămînt, retribuție, care trebuie să vă întocmească dosarul conform Legii 3/1977 și să-l înainteze la D.P.M.O.S. ● Lazăr Constantin — satul Fintini, com. Nicorești (Galați): Potrivit prevederilor Decretului 245/1977, numai invalizii și accidentații de război încadrați în gradele I sau II de invaliditate pot primi, pe lângă pensia I.O.V.R., și pensia C.A.P. pentru munca depusă. În cazul dv., fiind pensionar I.O.V.R. gradul III, trebuie să alegeți pensia cea mai avantajoasă.

● Ungureanu Vasile — Galați: Sinteți programat cu copilul pentru consult medical de specialitate în ziua de 21 martie a.c. ora 10,30 la Clinica de oftalmologie a Spitalului Militar Central din București.

REGHINA VĂRVICI

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Oricine se poate convinge de-a lungul vieții că există pe pământ lucruri, ființe și fapte a căror valoare o poți calcula aproape cu exactitate matematică, tot așa cum sint și dintr-acelea fără preț. Inestimabile, cum s-ar zice. De exemplu, aerul, lumina dată de soare, apa riurilor și frunzele copacilor, partiturile muzicii lui Beethoven și schițele lui Brâncuși pentru Coloana infinitului, dar și fuga prin munți a cerbilor și cintecele păsărilor... În ceea ce privește faptele, concluzia este aceeași: poți să fii plătit pentru construirea unui bloc, dar nu se poate stabili un preț pentru ceea ce s-a întâmplat, de pildă, la etajul 6, deindată ce locatarii s-au instalat în el. Titularii apartamentului despre care-mi povestea administratorul blocului în care locuiesc Constantin Stoescu îl aveau cu ei și pe unul dintre părinți, un om nu prea sănătos și bătrîn, iar bătrîneta, cum se știe, este ea însăși o boală, și încă incurabilă, cu cit înaintea mai mult în ea, cu atît rămîne în urmă și viața. Te bucuri însă dacă ai lăsat după tine un lucru frumos, și oameni care să te păstreze în memorie. Bătrînul se poate mindri cu copiii și cu faptele bune făcute pe unde-a muncit.

Stimîndu-l și iubindu-l, băiatul și nora i-au spus să aibă în grijă casa, să nu închidă ușa uitînd cheia în yală, fiindcă, dacă i se face rău, vecinul care are de la ei o altă cheie îi poate veni repede în ajutor. Dar iată că s-a întâmplat ca bătrînul să uite poarta fiilor. Astfel că, în momentul în care nora dă un telefon acasă, socrul ei nu răspunde. Îi sună pe vecin și vecinul îi spune că nu poate deschide ușa, broasca e blocată. Intervine panica, dar vecinul o liniștește.

Legat cu o frînghie a trecut peste balcoane și a spart geamul. Bătrînul zăcea în hol. Auzind soneria a alergat, s-a sufoecat și a căzut fără să mai apuce să scoată cheia din yală. Întimplarea s-a petrecut în urmă cu trei ani, dar bătrînul nu uită s-o povestească ori de cite ori e întrebat cum o duce: „Mulțumesc, bine. Iar dacă trăiesc, vecinul m-a salvat. Îi datorez toată recunoștința mea, asemenea copiilor mei”.

Administratorul subliniază această idee: „Dar cit îi datorează? Poate cineva calcula prețul recunoștinței?” Îmi relatează apoi un caz petrecut mai demult cînd el a rupt o prietenie. Prietenul îi era coleg de muncă și se întîlneau adesea cînd la unul acasă, cînd la celălalt, astfel că nu s-a mirat cînd a primit o scrisoare de la tatăl lui. „Sînt în nevoie. Ești prietenul fiului meu. N-ai putea să mă ajuți?” Administratorul pune în partea opusă sentimentului de recunoștință, ingratitudinea. Indiferent față de cine — voia el să înțeleagă cit mai adinc revolța lui de-atunci — dar nicăieri ingratitudinea nu apare mai flagrantă ca în mentalitatea celor care

ignoră ceea ce au făcut pentru ei părinții. Tatăl prietenului era scos de fiul său, de noră și de nepoată din casa în care-l crescuse și în care fiecare lucru îi vorbea despre sacrificiile și bucuriile sale trăite de-a lungul atîtor ani ca tată și bunic. Era dus la azilul de bătrîni. Cînd l-a întrebat cum de se gîndise la așa ceva, prietenul s-a justificat. „Cit a trăit mama a fost altceva. Și apoi nu atît el cit ea ne-a crescut. L-aș ține, dar vezi și tu, casa e acum altfel, am renovat-o, am remobilat-o, dar nu știi cum sînt bătrînii? Am și eu lucruri. Îi spun să nu intre încălțat pe covor, dar a doua zi uită. Întrebați-o și pe soția mea. Iar Letiția, își spun drept, e mereu iritată... Are și ea colege, prietene...”

POMENIND DESPRE PRIETENIE, în discuție mi-am amintit definiția dată de Aristotel: „Prietenia este un suflet cu două trupuri”, iar unul dintre moralistii francezi, Montaigne, întrebat de ce și-a respectat prietenul spunea: „Pentru că era el, pentru că eram eu”. Prietenul se lasă pe el, își sacrifică propriile interese numai să-l ajute pe celălalt. Dar se poate ca, la un moment dat, celălalt, după ce și-a inde-

O ALTĂ FAȚETĂ a relației „de bine” dintre oameni este aceea a generozității interesate. Administratorul îmi povestește cazul unui fost vecin de-al său de pe vremea în care încă nu se mutase în cartierul nostru. Constantin Stoescu îmi spune că acel vecin era și el de părere că orice bine trebuie să fie recunoscut, ba chiar răsplătit, dar cum? Fiindcă există și oameni care privesc raporturile lor cu ceilalți numai în mod utilitarist. Eu te-am ajutat, dar ce folos? Arătîndu-se generos, ei nu o fac față de oricine, ci numai față de aceia de care, mai devreme sau mai tîrziu, s-ar putea servi într-un fel sau altul. E o generozitate care într-adevăr, se poate calcula, o investiție de bunătată care va da randament! O faptă bună devine, astfel, printr-o falsificare nu numai a noțiunii, ci chiar a sensului ei uman, izvor pentru un trafic sentimental. Fostul vecin al administratorului era lector universitar și în preajma examenelor de admitere în facultate veneau la el asemenea „generoși”, amintîndu-i cite un gest de-al lor într-o împrejurare cînd procedul era perfect etic. Fiindcă recunoștința trebuie să fie întotdeauna echivalentul unui gest prin el însuși ge-

torului fostul său vecin — dar eu am pierdut un prieten. Dacă îl „ajutam” pe băiat, pierdea băiatul. Acesta e mecanismul: cînd intervine nedreptatea cineva pierde. Băiatul pierdea, deoarece ar fi fost împins spre o profesie pentru care el n-avea vocație, n-avea calitățile cerute.”

CIT COSTĂ BINELE? ne-am întrebat. Are el preț? Sigur că da, am tras noi concluzia. Oriunde te-ai afla — acasă, în blocul în care locuiești, pe stradă, la serviciu, într-o călătorie — omul dă peste un bine sau face el însuși un bine semenului său. Fiindcă omul caută, prețuiește își leagă frumusețea morală a vieții de stima celorlalți; fără confirmarea valorii noastre prin acest respect existența ar deveni sterilă. „Omul nu poate suferi să nu fie în stîmă sufletului semenilor săi” — scria Pascal. Asta înseamnă că și recunoștința este un sentiment cu caracter social. Dar ca să fie un sentiment cu valoare socială, ea trebuie să germineze pe un fond moral luminos. Cum apare acest sentiment, din ce se naște? Bineînțeles că din fapte. Faptele sînt și declanșatorul și combustibilul care o întrețin. Sînt fapte pe care, cu cit trece timpul, cu atît le apreciezi mai mult. Un elev își dă seama, de obicei, mai tîrziu, abia cînd intră pe deplin în viață, de valoarea sfatului profesorului de altă dată. Sigur sînt și fâcîii care, încetul cu încetul, se sting: „Limba celor îndatorați este scurtă” sau „Rugămîntea-i caldă, mulțumirea-i rece” — sună niște proverbe. Dar în genere, oamenii sînt recunoscători unui fapt de alții. Recunoștința față de părinți, pentru că te-au crescut și ți-au fost prima școală, față de profesori, fiindcă ți-au deschis ferestrele spre învățatură, față de prieteni, fiindcă te-au ajutat, la nevoie, față de maistri și maeștri pentru că ți-au dat știința profesiei și lumina intelpeciuunii. Un asemenea sentiment de îndatorire are implicații profund sociale intrucît, la un loc, este vorba de recunoștință față de societate, fără de care n-ai putea exista ca om, față de generoasa experiență a celor din jur, a întregii umanități. Are astfel o deosebită valoare etică jurămîntul lui Hipocrat: „Voi socoti ca egalul părinților mei pe acela care m-a învățat această artă. Voi viețui în comun cu el și dacă va fi necesar voi împărți bunurile mele cu el. Voi considera copiii lui ca pe proprii mei frați”.

ESENȚIAL în manifestarea actuală de recunoștință — am căzut noi de acord — este spiritul de discernămint. Nu există nici o lege ca recunoștința să degeneze într-o sclavie, după cum ar fi profund imoral să întorci spatele celui care te-a ajutat.

Binele are astfel un preț social.

VASILE BĂRAN ■

Înimi împietrite

Nu demult, eram într-o vizită undeva, în apropiere de București. Gazda, om gospodăru, cu o curte de toată frumusețea, la un moment dat, se scuza și ieșe pentru o clipă. Cineva bătea la poartă.

Era o vecină, mătușa Ioana. Rămăasă văduvă încă de tînră, cu doi copii, a trebuit să înfrunte greutățile vieții cu bărbăție. A lucrat ca țesătoare peste 45 de ani. Singurul său vis a fost să-și vadă copiii mari și învățați. Și visul, hrînit cu sudoare și sacrificii, i s-a împlinit. Fata, geolog, s-a măritat tot cu un geolog și-i stabilită undeva prin Apuseni. N-a mai văzut-o de vreo cinci ani. Nici scrisori nu mai primește de la o vreme, dar bătrîna se amăgește cu gîndul că dacă nu-i scrie și nu se interesează de ea, înseamnă că totu-i bine. A iubit-o și o iubește pe copilă pentru că a fost cuminte, a învățat carte și a ajutat-o în ale gospodăriei pînă s-a măritat. Și feciorul chiar dacă a fost mai zburdalnic, cum se spune, pînă la urmă a ajuns și el inginer constructor, a obținut un post bun, s-a însurat. Unii spun că tînrul inginer a avut și noroc. Nici nu făcuse 34 de ani și un șef al lui l-a și trimis șef de colectiv pe un șantier național. A plecat împreună cu nevasta. Patru ani a stat acolo, cu casă, masă și un salariu ce nu visaseră ei niciodată. În tot acest timp, bătrîna s-a îngrijit de cei doi nepoți, muncind de dimineață pînă seara. Avînd ceva rezerve și ajutat, ce-i drept, și de fecior, în cei patru ani, mătușa Ioana a reconstruit casa din temelii pînă la acoperiș. În fiecare an cite o cameră. A aranjat curtea cu toate cele necesare: gard, cișmea. I-a făcut băiatului și garaj. Auzise că își cumpără mașină.

Nimeni nu știe exact cînd și de ce, dar, de cîteva ani, fiul și nora au început să se simtă incomodați de prezența bătrînei. Și au fost așa de tare de incomodați, încît au scos-o din casă. Undeva, în fundul curții, într-o fostă magazie, i-au amenajat o cămăruță și au mutat-o acolo. Nu-i mai interesează soarta ei. Dacă cineva încearcă s-o viziteze, nu poate, pentru că i se spune că bătrîna nu-i acasă.

În ziua cînd am cunoscut-o întîmplător, mătușa Ioana se lovide la cap, aunececase și bastonul n-a ajutat-o prea mult. Deși înspăimîntată, n-a avut totuși curajul de a cere ajutor celor care, în orice împrejurare, ar trebui să fie alături de ea. Multe trebuie să fi suferit această femeie, această mamă și bunică, dacă nici în asemenea momente pașii nu i s-au îndreptat către ușa copiilor și nepoților săi.

VASILE DUMITRU ■

Cît costă binele?

plinit dorințele, să se facă, dintr-odată, că nu-l mai cunoaște. „Cu un an în urmă — îmi povestea un muncitor, mi s-a întîmplat un lucru grav. Mi-a fost desfacut pe nedrept, contractul de muncă. Lămurirea situației depindea de un prieten al meu. Avusesem aceeași meserie, trecuserăm împreună prin multe împrejurări în care-i dovedisem sentimentele mele de prietenie; între timp el fusese promovat șef de sector și relațiile dintre noi nu mai erau atît de strînse. Eu nu vroiam să apchez la el, nu vroiam să creadă că încercam să profit de vechile relații, dar situația se cerea limpezită. Și cum acest lucru trebuia să-l facă șeful de sector, l-am rugat să analizeze în mod obiectiv împrejurările. Dar el m-a privit cu neîncredere, apoi a început, pur și simplu să mă ocolească. În cele din urmă, spre marea mea surprindere, mi-a spus că, intervenția comportînd riscuri”, ar fi mai nimerit să caut serviciu în altă parte. Bineînțeles că lucrurile au fost lămurite și ascultînd pînă la capăt povestirea mi-am dat seama că nu-i totdeauna adevărata zicală: „Bine faci, bine găsești!” În nici un caz însă — îmi spune administratorul — nu tragem de aici concluzia care ar fi cu totul falsă că „dacă faci rău, găsești bine!”.

neros, care să nu vină în contradicție cu etica socială ci, dimpotrivă, să confirme legile acesteia. Cînd însă acei „generoși” veneau la lectorul universitar, ei îi aminteau gestul de altădată cu un scop care nu viza numai încălcarea unor reguli de cînstă elementară, dar care amenința și statutul său de cadru universitar. Și, atunci unde mai erau sentimentul de prietenie, respectul și stima față de om și de funcția lui în societate? „Fă ceva pentru puștiul meu, a fost printre primii în liceu, n-o să ai nici o bătaie de cap!” „Dacă a fost printre primii, ce nevoie ai de intervenție?” se mira lectorul universitar și „prietenul, generosul său prieten” încerca să-l facă să-i înțeleagă sentimentele sale paterne: „Trebuie să m-asigur, ajută-mă, adu-ți aminte că și eu...Nu mai ții minte cînd erai să...” „Bine, bine — îi spunea lectorul universitar — ce-ai făcut tu atunci era altceva, de ce le amesteci? De ce îmi ceri să încalc legile?” Lectorul universitar a fost pus, așadar, în situația pierderii unei prietenii numai că n-a părăsit criteriile dreptății, ale obiectivității.

Băiatul a căzut. A dat însă examen la altă facultate și-a reușit. „Viața a selectat valorile — îi povestea administra-

O poveste cu bocanci, la propriu și la figurat, ne determină să aducem (iarăși) în discuție **Condica de sugestii și sesizări** din unele unități comerciale, unde au devenit, ori cea mai deplină formalitate, ori bumerang în pieptul cumpărătorului. Dar, iată exemplul, iată întimplarea. E joi, 5 februarie, orele 16.45, cînd intrăm în magazinul de articole sportive din Bd. 1 Mai 96 (de la parterul blocului 44B) din Capitală, să cumpărăm o pereche de bocanci bărbătești, nr. 28. La raion, nimeni. Cumpărătorii vin și pleacă în valuri, n-au răbdare, și, mai ales, timp, mai e puțin și se închid magazinele, n-au cînd să mai atîngă spre altele. Consecvenți, rămînem doi clienți — o familie formată din tată, mamă, copil, așteptînd bocanci pentru cel mic, și semnatura acestor rînduri. Din vreme în vreme, tragem cu ochii la ceas. Nu cu intenția vreunui reoros, firește, și vinzătorul e om, poate s-a dus să bea apă, să ia o aspirină, să-și rezolve o treabă omenească, dar ora de închidere presează. Trece un sfert de ceas, mai trec 5 minute, mai trec încă cinci și nimic. Și nimeni... Întrebăm dacă raionul e închis, întrebăm dacă mai vine cineva, apelul rămîne retoric, desigur, la celelalte raioane, vinzătorii își vîd de munca lor. În fine, după 25 de minute, apare, din stradă, pe ușa din față a magazinului, cu coloacul pe umeri și căciula pe cap, o tînră blondă ce se însinuează dincolo de teighea, începînd să întrebe, cam grăbită și cam de sus: „Ce doriți?” Dăm întîietate celui ce i se cuvenea, familiei

cu băiatul nerăbdător, ca orice copil, să se vadă cu încălțări noi. Între timp, în fața rafturilor au mai sosit și alți cumpărători. Vinzătoarea (Paulina Tudose, cum vom afla a doua zi) pleacă spre rafturile cu „adidas”, unde se aflau cîteva tinere abia intrate în magazin. „E rîndul nostru”, ne îngăduim s-o informăm. Iată culpa. Focul se aprinde. Întii cu vreascurile ironiei: „Uite, doamna!, ce pretentii are?! Să-i țin eu rîndul? Să știu eu cine este primul?” Chiar așa cum să știe?! Dacă ar fi fost dincoace de teighea, 25 de minute, alături de noi, nu numai

Șefu, așa e lucrătorul. „Vezi-ți cucoană de treabă, dacă n-are, n-are, de unde să-ți dea?!”. Parlamentează, ridică tonul, amenință. Nu se oferă condica pentru „hachitele” oricui. Își caută martori (și, spre mîhnirea noastră, ca un recurs la starea de opinie a cetățeanului cînstit, chiar găsește un vlăjgan, cu palton soios, să-i țină parte. Încearcă să ne apere o altă femeie, dar este repede intimidată și atunci renunță. Apelăm la tînră pereche dar, surprinzător pentru vîrsta ei, de parcă ar fi avut în față o viață întreagă plină de deziluzii, femcia ne re-

magazinului. (Nici acest lucru n-a fost ușor de aflat, deoarece nimic din unitate, nici pe firma, nici în afisul programului de lucru, nu se specifică, precum este, dealtfel, obligatoriu, în conformitate cu regulile de comert, cărei întreprinderii aparține). Ne întocmesc directoarea adjunctă Adriana Lesnic și inspectorul Anicuta Stoian, totodată președinta comitetului sindicatului. Insistăm mai departe să controlăm **Condica**, desi, sperăm, să nu mai fie nevoie de încă un apel. Se aduce greu, nu numai că este dosită pe undeva, în loc să se afle

muncă (o mare uzină de rulmenți din țară). Prin urmare „obiceul casei” și nu e de mirare, cu seful care dă exemplul. Întorcem foaia sesizării, la capitolul „Măsuri luate de seful de unitate” — nimic. Nici un cuvînt. Mai jos, la rubrica unei alte prevederi legale, și deci obligatorii, „S-a răspuns în scris cumpărătorului la data de...”, nici pomenirea de așa ceva. Pentru Adrian Dumitrescu dreptul cetățeanului și îndatoririle sale rămîn simple formalități. Condica i-a servit cumpărătorului doar ca pilula-placebo, să-i treacă durerea de cap cu pastila de bicarbonat. Ori ca paratrăsnit pentru nervi. Desi fiecare ne punem speranțe în foaia de hirtie, ne luăm o responsabilitate, cînd scriem acolo, sperăm în chiar luarea unor măsuri, pentru îndreptarea unor neajunsuri, în eradicarea unor lipsuri. Dar, pentru a-si atînge asemenea scopuri, condicile ar trebui chiar luate în serios, cu un același simț al răspunderii și de către toate cadrele de conducere ale întreprinderilor comerciale. De citi ani responsabilii „Maternei” n-au mai răsfoit Condica de la Magazinul din 1 Mai 96? Le-a trecut măcar vreodată prin mină? Nu prea se vede! Regulile și legile de comert nu sînt facultative pentru nimeni. Tovarăsa directoare adjunctă ne asigură că se vor lua măsuri. Întelegem că ele privesc disciplina lucrătorilor magazinului dar și comportarea huli-ganică a celui care stă pe post de responsabil. Așteptăm, conform legii, răspunsul în toate.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Huligan după teighea!

că ar fi aflat, dar aș fi vrut să văd dacă nu avea chiar aceeași pretentie! Oricum, bocanci nr. 28 n-am cumpărat, pe motivul că „nu există”, așa că am plătit răspunsul destul de scump. Să aștepti 25 de minute să ți se spună „N-avem!” și nici să nu poți ști dacă e adevărat, e o chestiune nu doar de etică. O întreb de ecuson, ceea ce o scoate total din fire. Atunci întreb de condica iar incendiul crește. „E la Șefu!”. „Șefu, vino că nu știu ce vrea dînsa!”. Condica de sugestii vreau, explic simplu. Ironia, că să nu spunem „băscălia”, luarea peste picior a clientului pare să fie „blazonul” magazinului. Cum e

placă proverbul cu primăvara și cu floarea. „Si totuși zic, chiar nu putem cu o floare să înăbușim un spin?!”. Se retrag. Rămînem mai departe în bătaia rîstii. Pentru ce se apără oare cu atîta strășnicie inaccesibilitatea Condicii de sugestii? Începe să ne intereseze profesional. Ne legitimăm. O „inabilitate” de neiertat. Șefu! Adrian Dumitrescu se face, pară. „Abuz de legitimitate! Acum chiar nu ți-o dau deloc! Asta nu-i valabilă la mine. Să vii cu legitimitate de control, dacă vrei condică!”

Si venim, a doua zi după ce am apelat la conducerea întreprinderii comerciale locale „Materna”, forul tutelar al

la casă, la indemnă cetățeanului, precum glăsuiește regulamentul, dar pentru ce, știa el Șefu? ce cuprînde, ce se află acolo. Pînă la nr. 14 — sesi-zări cu 3 ani în urmă (deși magazinul este destul de nou deschis după 1980, pare-ni-se), de la nr. 15 la 18, cam cite una pe an, în rest, tăcere. Și cam ce cuprînde ele? Cităm din cea cu nr. 16, din 26 iulie 1986, a inginerului Guță Ion: „vinzătoarea de la raion lipsea (e vorba despre o altă vinzătoare, decît cea din întimplarea noastră, n.r.). Cînd a apărut a început să ridice tonul și să ne insulte... Ne-a dat greu condica...” Figurează mai jos și martorul, cu nume și prenume, loc de

NIVEA • FARMEC • MIRAJ

Sau cum devenim și mai frumoase

Firmă care se respectă și ne respectă

Ceea ce pe plan mondial, în materie de cosmetică, se practică de puțină vreme, la „Nivea” există de câțiva ani buni. Este vorba de folosirea extractelor de plante, care, pentru industria cosmetică, seamănă cu un fel de revoluție. Nu numai pentru că „înțoarcerea” la natură este un curent ce câștigă teren pe multiple planuri ale vieții, dar și pentru că redescoperirea plantelor medicinale se arată și în acest domeniu mai mult decât benefică.

Așadar, întreprinderea brașoveană „Nivea”, care, în urmă de 65 de ani, însemna un laborator unde se fabricau o pastă de dinți și o cremă, e drept, foarte bune, are azi o bună parte din producția cosmetică bazată pe extractele de plante. Începuturile n-au fost deloc anonime, magazinele din țară sînt o mărturie în acest sens, însă unul dintre produsele deosebite, care se fabrică în continuare, deși se „vede” mai puțin, este vorba de Loțiunea după ras cu clorofilină Șah, a căștigat o medalie de aur la concursul internațional de produse cosmetice INCHEBA-Bratislava 1986. Am menționat că loțiunea respectivă se fabrică în continuare, pe de-o parte, pentru a-i informa pe cumpărătorii că ea se va mai găsi, nu peste multă vreme în magazine, iar pe de altă parte, pentru că un produs cosmetic are, totuși, o viață limitată. Cosmeticele tin și ele de modă iar schimbările, mai puțin frecvente ca în confecții, au darul să „păstreze” firma. Iar „Nivea” este o firmă. Înalta distincție, Ordinul Muncii, odată clasa a I-a și de două ori clasa a II-a, precum și exportul în 6 țări sînt edificatoare în acest sens.

Revin însă la genericul acestui grupaj: noutățile anului 1987. Ele pleacă, în bună măsură, așa cum arătam mai sus, de la extractele de plante. Întreprinderea brașoveană, care are propria fermă de plante medicinale — zona fiind favorizată de climă și sol, propice unor asemenea culturi, în special a mentei — anunță, astfel, o sumedenie de noutăți.

„Chiar din ianuarie, spune chimista Maria Bretoi, coordonatoarea compartimentului tehnic, am lansat câteva produse în premieră. Mă refer la crema Tonorelaxin, produs farmaceutic cu acțiune tonică, relaxantă, indicată pentru stările de oboseală, realizată pe bază de extract de plante, precum și două paste de dinți, Diadent, cu propolis, și Apidentă, cu apilarnil. Vor apărea, în curând, o cremă pentru copii cu extract de sulfină și ulei de cătină, și, tot în gama Șah, o cremă de ras, din extract de plante, cu o parfumată plăcută, un amestec de tabac și lavandă, Vrem, de asemenea, ca pînă la ziua femeii, să ieșim pe piață cu un deodorant și un lac fixativ Riposta, care, sintem siguri vor avea succes.”

Așa cum au succes produsele din gama Cordial (cremă, deodorant, pastă și cremă de ras, loțiune după ras) atât de căutate și atât de dificil de găsit, în ciuda faptului că fabrica se străduiește să nu aibă rezerve față de contracte, față de cumpărători. În acest sens, am fost asigurați că magazinele vor fi aprovizionate cu aceste produse, care, încă de la testare, au fost foarte bine primite.

Să continuăm însă cu noutățile, prezentate, în continuare

de biochimista Coliban Anca, din același compartiment. „În trimestrul doi, cumpărătorii vor găsi în magazine o trusă de voiaj **Ossidenta**, care va cuprinde, firește, o pastă de dinți și o apă de gură cu același nume, precum și o periuță de dinți. Pasta și apa de gură au fost bine primite, astfel că trusa este rezultatul acestei constatări. Fiind singura întreprindere de produse cosmetice din țară care fabricăm pastă de dinți, avem câteva noutăți și în această privință. Pe lângă cunoscuta pastă **Elmex**, vor mai exista **Elmex-fluid** și **Elmex-jelée**, și pasta de dinți **Aronal**. Tot în 1987, înainte de 1 iunie, copiii vor avea la dispoziție șamponul **ABC**, iar, în ceea ce privește produsele realizate în cooperare cu alte firme, vom oferi cumpărătoarelor crema **Han San**, două lacuri fixative și deodorant **Nivea**.”

Ușor de remarcat, renumita firmă brașoveană are din nou un an bun, bogat în noutăți, și, așa cum am fost asigurat de cele două interlocutoare, produsele apărind în condiții de calitate ireproșabilă, adică așa au fost prezentate spre testare. Ceea ce nu-i chiar un fapt de neglijat, gîndindu-ne că unele produse cosmetice, după cele dintii succese, au intrat în anonimat tocmai pentru că nu și-au păstrat calitățile. Este unul dintre lucrurile la care „Nivea” ține — calitatea permanentă a unui produs — motiv pentru care și-a asigurat o simpatie constantă în rîndul cumpărătorilor.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Primăvară continuă...

Încă din stația de metrou Mihai Bravu aerul e parfumat, ca și cum cîmpuri întregi de mișunele, crăițe, nalbă, inconjoară o clădire nouă, dintr-un nou cartier.

Nu am citit ce au scris colegii mei care au fost la Cluj-Napoca și Brașov, nu știu dacă și lor le-a fost ațîțat simțul olfactiv, încă cu mult înainte de a pătrunde la „Farmec” și „Nivea”. Eu însă am avut impresia că intru pe un teritoriu pregătit pentru o petrecere. Pereții, geamurile, halele, zecile de flori din ferestre, orice intilnesc la „Miraj” e „parfumat”. Mă apropii de o hartă, dintr-un laborator, și ea are miros pătrunzător de cîmp înflorit, ca-n miez de vară. O asemenea atmosferă de lucru este constant întreținută de eprubete, recipiente, retorte, în care se dozează pentru noi chimia... frumuseții.

Dintre sutele de produse care se nasc și mor (orice are o viață) 54 și-au câștigat dreptul la notorietate, prin medaliiile de aur câștigate, în concurs, la târguri internaționale. Am în vedere întreaga gamă Gerovital, Belatrix, Pell Amar, Miss Miraj... Nu este nici puțin, nici întimplător că Franța, Italia, Spania, Grecia — țări cu mare tradiție în arta cosmeticii, a parfumatelor, cumpără cu încredere de la firma „Miraj”. Valorificarea superioară a imenselor și diversificatele bogății naturale ale României asociată cu reala forță de creație a întreprinderii, cu prețioasa colaborare a prof. dr. Ana Aslan, dr. Ionescu-Călinești, dr. Boici, au condus la obținerea unor produse de prestigiu național și internațional.

Chimista Rozalia Speteanu, directoarea întreprinderii, cunoaște așezarea fiecărei cărămizi, de la temelie pînă la tavanul modernei construcții, dar și fiecare formulă nouă care se încearcă în eprubetă. Are o

atenție atît de specială, o preocupare dominantă pentru general și amănunt, încît, în timp ce stăteam de vorbă, a fugit îngrijorată la fereastra biroului său, a deschis-o, și a rugat pe o femeie cu un copil, care treceau pe stradă, să-l ajute pe bătrînul, de la blocul din față, care era gata să-și piardă echilibrul pe gheață. La fel de prezentă, cu mii de ochi, este la tot ce se întîmplă în întreprinderea „Miraj”. Revine acum de citeva ori asupra unui studiu cuprinzător care va consolida și mai mult poziția științifică a produselor Miraj. Prin girul unor înalte autorități, cum sînt profesorul Vasile Vasilescu și Catedra de biofizică a Institutului de medicină și Farmacie din București, se vor măsura cu precizie efectele binefăcătoare ale produselor Miraj asupra pielii.

În întreaga lume este o tendință de întoarcere la natură. Și „Mirajul” și-a însușit-o ca linie de conduită prin asimilarea în produsele cosmetice a esențelor de flori și plante, a apelor cu concentrații de săruri, a nămolului binefăcător, în doze cunoscute numai de artiștii chimiei frumuseții. Este o trudă continuă, care nici nu lasă această impresie. Tineretele în halate ca neaua, bineînțeles cu același miros îmbătător, cu pipeta pun cîte o picătură dintr-o eprubetă în alta, agită conținutul, și iar combină. Mirosul lor perfect este un „instrument”, sui-generis, de lucru. Uleiul de cătină, extractul de helleporus, găbenelele, nalba, mușețelul, nucul, castanul, crăițele, urzicile, pe lângă alte elemente, fac parte din „tesătura” celor 50 de creme, 100 de parfumi, patru game de colorat părul, 15 tipuri de șampoane, zeci de loțiuni pentru păr și ten, uleiuri și briliante. La acest prospect precursat al întreprinderii „Miraj”, se adaugă alte 100 de noutăți în acest an. Este o tradiție respectată înnoirea puternică a sortimentelor, care stimulează capacitatea chimiștilor, a biologiilor și în prima linie sint întodeauna Daniela Enescu, Ma-

ria Niculescu, Maria Lupuleț, Adriana Goleanu, alături de catalizatoarea energiei, directoarea Rozalia Speteanu.

Tot timpul am vrut să pun o întrebare și am aminat-o pînă acum: „Care este linia... la Miraj în anul 1987?” Pentru că și aici este o modă, mai puțin vizibilă decît într-o întreprindere de confecții care se caracterizează prin fusta lungă sau scurtă. Aici se „lansează” un... parfum, deci o floare, o cremă, deci o substanță activă. Gama de creme pentru zi și noapte „Rodica”, apa de colonie „Lied 33” și „Lied 55” vor fi primele mostre din acest an ale liniei... olfactive „Miraj”.

N-am crezut că o să-mi scape printre degete ce se petrece aici și încerc să-mi explic impresiile, care vin și pleacă, din cauza atmosferei învăluitoare. Totul este tăcut nu din lipsă de comunicare. Dar este o tăcere a lucrului discret, se vorbește în șoaptă, se circulează în virful picioarelor, cum ar trebui să se meargă în spitale, femeile sînt îmbrăcate albe, deși cu halate, dar au o floare, o mică broșă care le deosebesc, chiar în uniformitatea unei hale. Sînt grațioase, în laborator sau la mașini, încît le confund cu cîmpurile din care scot esențe minunate, nu pentru că este o formulă mult prea la îndemina oricui, dar este o comparație care mi se așează de la sine în pagină.

Nalbele înfloresc în iunie, dar și în februarie...

CARMEN DUMITRESCU ■

Bătălia pentru calitate

Cînd treburi profesionale v-au minat spre Cluj-Napoca e greu de crezut că nu ați fost rugat să treceți pe la magazinele „Farmec” pentru a procura parfumurile deodorante „Anotimpurile” sau pe cele din gama „Favorit”, sau pe cele din gama „Gerovital plant”. Iar dacă ați avut sansa de a găsi, de pildă „Anotimpurile”, v-ați aflat probabil în incurcătură: pentru care din cele patru parfumuri deodorante, cu nume și calități care de care mai îmbietoare să optați pînă la urmă? Decizia nu putea fi decît una: toate... Și „Primăvara verde” și „Vara aurie”, și „Toamna ruginie”, și „Iarna violetă”! „Anotimpurilor” le-a mers însă repede vestea și prin Europa, iar „Greenspring”, „Goldensummer”, „Rustyautum” și „Violetwinter” au cucerit

MUGUR BOCA ■

Sugestii pentru zilele vacanței

O adresă din Covasna

Se numește Balványos. Este o mică stațiune balneoclimaterică din județul Covasna. De fapt, întreg acest județ poate fi socotit o vastă stațiune balneoclimaterică, este adevărat, nefolosită încă la valoarea bogățiilor ei unice, cum susține directorul O.J.T. Covasna, tovarășul Sergiu Manolatos. Balványos este dominată, mai nou, de hotelul „Carpați” (164 de locuri, confort I, restaurant cu 200 de locuri și bar), dat în folosință în decembrie 1986. „În această stațiune — ne spune tovarășul director Sergiu Manolatos — izbucnesc pur și simplu ape sărate de tip Selters (natriu, magneziu ș.a., în amestec natural, realizat sub scoarta terestră) în jeturi care pot atinge la erupție, 40 de metri înălțime. Avem acolo un solfatar — vă rog să scrieți cu o, nu sulfatar! — care conține un unicat european, aș zice. Mă explic. Solfatarul este o emanație naturală (din pămînt) a unui amestec gazos în care domină bioxidul de sulf, deosebit de util în tratarea afecțiunilor reumatismale, a discopatiilor, a bolilor de ochi

și a deficiențelor în circulația sînguină periferică. Ei bine, în Europa mai există ceva similar doar în Insula Ciinelui din Italia — Monte Cannini —, numai că acolo puritatea bioxidului de sulf se ridică doar pînă la 68 la sută, pe cînd la noi, la Balványos în România, atinge aproape puritatea absolută: peste 99,5 la sută!! La ora actuală, emanația tămăduitoare se folosește în grotă, cum zic localnicii, adică într-o peșteră de circa 12 metri lungime, fermecătoare datorită pereților, parcă ireali, drapați în sulf pur. Și încă se mai cuvine să spunem ceva. Dacă, în general, un centimetru cub de aer are 850-900 de ioni negativi, la Balványos această concentrație atinge în unele zile 32-33 de mii.”

Acest lucru face din stațiunea respectivă un generos cadru natural de cruțare, cu deosebită importanță în traume legate de sistemul nervos. Noul hotel „Carpați” are deja, în fază incipientă, o bază de tratament. Ea va cuprinde, în final, o secție — specifică zonei — pentru tratarea afecțiunilor

deja piete pretentioase, ca, de altfel, și deodorantul „Ro”.

La Farmec bătălia pentru calitate continuă! S-a început cu ani în urmă, cînd strategia dezvoltării a tinut cont de avantajele integrării, de dezvoltarea cercetării, de problemele modernizării și perfecționării pregătirii profesionale. Aici e de fapt și secretul realizării întreprinderii operative în producție a celor 32 de produse noi realizate în anul trecut, urmînd ca în anul 1987 ponderea lor să depășească 40 la sută. Omul cifrelor, contabilul șef Rudolf Zirkuly ne-a mai oferit și alte citeva argumente ale strategiilor adoptate aici: azi nu se mai importă nici un spray și nici un ambalaj, iar într-un cincinal se înnoiesc cam trei sferturi din sortimentele aflate în fabricație. Și asta, în condițiile reducerii cu 55 de lei a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă și a depășirii substanțiale a energiei planificate.

Ce aduce nou Farmecul în anul 1987? Adresăm această întrebare chimistei Eugenia Coroian, coordonatoarea colectivului de cercetare, proiectare uzinal.

— Ce vom lansa anul acesta? În primul rînd vom completa gama **Gerovital plant** cu încă două produse, urmînd ca, în final, să contină cremă hidratantă, cremă nutritivă, lapte vitaminizant, deodorant, cremă grasă și cremă de mîini. La această oră, pregătirile sînt practic încheiate, atît pentru introducerea lor în fabricație pentru piața internă, cît și pentru variantele solicitate la export. Vom produce apoi o serie de 8 șampoane „Farmec” cu efect dermatoprotector: „Farmec” cu extract vegetal, cu extract de mușetel pentru copii, spumat de baie cu extract vegetal, șampon familial și altele. O plăcută surpriză o pregătim și pentru bărbați: trusa de voiaj „Farmec sport”, care va conține spray-uri pentru ras, după ras și deodorant, toate de dimensiuni reduse, livrate într-o trusă de voiaj realizată la întreprinderea Napochim.

— Pentru gospodine?
— Le-am pregătit un șampon concentrat de spălat vesela, pe care îl vom ambala în flacoane de o jumătate de litru...
— Cînd veți merge în magazin, în calitate de cumpărătoare, care este primul produs pe care îl veți cumpăra?
— Unul despre care nu v-am vorbit încă: lacul de păr „Eolan”. Mi-as dori, de asemenea, și noile produse care vor completa în acest an gama „Ro”: un șampon, o cremă și încă un deodorant. Dar pînă a ajunge pe liniile de fabricație, sînt încă multe de făcut, din partea noastră, dar și a designereilor...

DORIN GHERGHINESCU ■

Paula Ivan, pe cont propriu!

Marea performanță a recentelor campionate naționale de atletism pe teren acoperit este însăși organizarea lor. Nu este puțin lucru că am intrat în rândul țării care pot găzdui concursuri atletice „indoor”, la toate probele nominalizate de forum internațional de specialitate.

Privilegiul Bacăului, de a deveni un astfel de „pozi” al atletismului nostru, a fost considerat de organele locale drept o obligație de onoare, de a compete și perfecționa condițiile de desfășurare, față de ediția inaugurată de anul trecut. (Astfel, un lucru aparent minor, dar care a solicitat efort de gândire și creație tehnică din partea unor întreprinderi băcăuane îl constituie posibilitatea desfășurării în aceeași sală a probei de aruncare a greutății și, implicit, a probelor combinate — pentathlon, la feminin, și octathlon, la masculin).

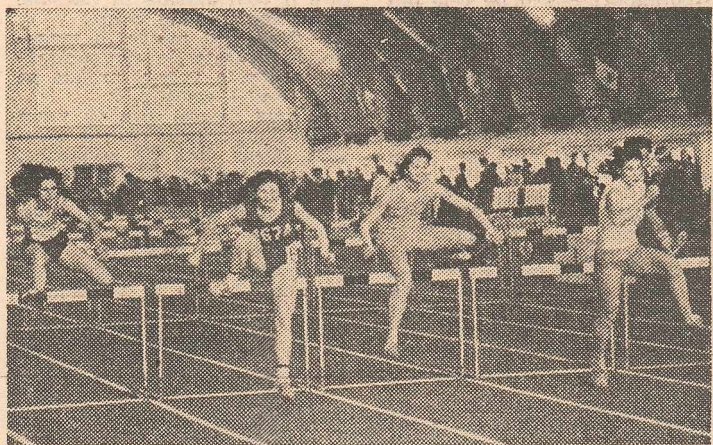
Meritul principal al unui astfel de concurs este că a prieluit „iesirea la rampă” a unor sportivi și antrenori ce se află, de regulă, în planul secund al atenției. Este, în primul rând, cazul Paulei Ivan, de la Olimpia București. Multă vreme considerată doar „iepure” al Maricicăi Puică, eleva aceluiași antrenor Ion Puică a „răbunat” la aceste naționale, câștigând de o manieră impresionantă probele de 1500

m și 3000 m. În prima, a realizat 4:06,20 — timp superior, de pildă, celui cu care Doina Melinte câștiga un recent concurs la Stuttgart; iar în a doua probă, cu 8:46,45, Paula Ivan realizează un nou record național, ce aparține coechipierei sale Maricică Puică (8:53,4, în 1985). În probele de sprint s-a impus un nume nou — Iolanda Oanță, de la Rapid. Eleva antrenorului Mihai Zaharia a realizat un nou record național la 200 m, un timp foarte bun la 400 m (52,47, față de 53,50, cit este standardul de participare la mondialele de la Indianapolis), o contribuție importantă la victoria echipei de stafetă a clubului său și un loc doi (la o sutime) în proba de 60 m. Proba de lungime (câștigată de Vali Ionescu, 6,89 m) a confirmat constanta hunedorencei Marieta Ilcu (acum, 6,80 — după un recent 6,88 la Sofia). Ilcu a obținut și un onorabil loc trei la 60 m, la două sutimi de învingătoare (Marinela Lazăr, Rapid, 7,47 sec).

Apariția unor nume noi în prim-planul performanțelor atletice nu poate fi decit benefică pentru atletismul nostru, aflat în fața unor multiple solicitări. La unele dintre ele s-a dat deja curs, prin participarea unor sportivi (Vali Ionescu, Violeta Beclea, Sorin Matei), alături de Maricică Puică, la o serie de concursuri pe continentul nord-american,

în perspectiva campionatelor mondiale pe teren acoperit de la Indianapolis (7-8 martie). Altele vor fi nu mai departe decit mâine cind la Lievin (Franța) încep europenele pe teren acoperit. Asemenea densitate a competițiilor atletice menține actuală problema ierarhizării lor corecte, după criteriile care să slujească interesele de fond ale atletismului nostru. Pentru că dificultățile nu lipsesc (dovadă fiind că lotul de sportivi pentru europene a fost stabilit abia miercuri!). De exemplu, Mitica Junghiatu, mult laudată de antrenorul ei după turneul din R.F.G., la Bacău a abandonat cursa, în prezența unei irezistibile Paula Ivan; Doina Melinte, deși acest concurs îi venea „peste mină”, a luat, totuși, startul la 300 m, onorându-și astfel condiția de concețeană cu gazdele campionatului național. Iar Maricică Puică nici n-a participat, lucru nu chiar atât de condamnabil pe cât se pare, întrucât obiectivele și valoarea acestei sportive îi îndreptătesc un program specific (asa cum și compionatele de tenis sau, mai nou, de sah s-au putut desfășura, la vremea respectivă, fără Ilie Năstase sau fără echipierele ce de-abia se-ntorseseră de la Olimpiadă). Deci problema participării se cere analizată de la caz la caz: al sportivilor în cauză și-al concursurilor în cauză.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

La 60 m două rezultate competitive: ale Mihaelei Pogăceanu și Liliane Năstase

Așezat pe fotoliul din spatele șoferului, Spiridon porni într-o nouă tentativă de a intra în vorbă cu acesta. Prima dată îi făcuse un fel de informare asupra vecinilor cei mai apropiați, amplasați în dreapta, în stînga și în spatele gospodăriei lui. Despre starea lor de sănătate, mersul treburilor acasă și la locurile de muncă ale soților, soților, fraților și a altor rude, rezultatele copiilor la învățătură, aspecte legate de creșterea animalelor domestice... Ar mai fi continuat, mai avea multe de spus, dar nea Petrache, cel ce conducea autobuzul, parcă era surd, nu dădea nici un semn că ar fi cituși de puțin atent la cele ce i se spuneau. Spiridon începu să-i istorisească comentariile unor consăteni cu privire la o nuntă care avusese loc simbătă. „Te asigur, așa ceva nu poți să vezi nici la cele mai luxoase restaurante... Dar ce-i cu matale, nea Petrache, ești bolnav, supărat? Mahmur în nici un caz cred că nu ești. Dacă ar bea toți ca dumneata, n-ar exista bețivi”. „Nea Spiridoane, nu ești șofer, deși ai mașină, dar nu cred că știi ce înseamnă poleiul. N-ai avut cum să-i simți efectele la volan, fiindcă numai așa îți poți da seama de ele, mergînd însă și pe jos, simț sigur că te-ai convins că trebuie luat în serios. Chiar dacă te țil bine pe picioare, această gheață perfidă tot te poate răsturna. Așa-i?” „Ai dreptate, nea Petrache, dar nu știu unde vrei să ajungi”. „De regulă,

așteptîndu-te oricînd la o căzătură și fiind îmbrăcat gros, te alegi, dacă nu ești preain vîrstă și ai oase fragile, cu citeva vîntăi. Pe cînd eu, dacă mă răstorn cu măgăoia asta încărcată cu 50 de pasageri, ce pășesc Spiridoane? Oamenii mi-au incredințat viețile lor, fiind convinși că vor ajunge cu bine la destinație. Mă pot eu, Spiridoane, juca cu ce au ei mai scump? În loc să fiu atent la drum, doar vezi, merg cu 20 la oră și la coborîri, mașina tot fuge de spate, tu ai vrea ca eu să-ți ascult

Cronica șoselei

poveștile. Acum ai înțeles de ce nu-ți răspund?” „Iartă-mă, Petrache, nu mi-am dat seama”. Și Spiridon, un bărbat înalt, de vreo 45 de ani, lîngă care stă fiul lui, elev în clasa a patra, se retrage spre spătarul banchetei cu o mină îngrijorată, aducînd ușor spre el trupul firav al copilului. Rar, din sens opus, vine cite un autocamion. Șoferii conduc cu grijă, contracarînd prin mișcări fine ale volanului, încercările asfaltului acoperit parcă cu sticlă de a le înșela vigilența. Urmează o curbă largă și apoi o porțiune unde drumul urcă ușor. Petrache se uită mirat la autocisterna în-

cărcată cu benzină care rulează din sens opus, nepermis de repede. Il știe pe șofer, un tînăr de vreo 30 de ani. Însurat, divorțat, apoi, după doi ani de burlăcie, iar însurat și numai după două luni din nou despărțit. Acum, cazul lui și al Răluicăi, cu care s-a căsătorit între timp, o tînără de la Fabrica de stoffe, este pe rol la tribunal. A treia femeie cu care Fircică „nu se potrivește la caracter”. „După ce se amestește, declară ea, vrea să rezolve totul cu bătaia, lucru pe care nu-l accept și nu-l voi

Spiridon, Petrache și Fircică

accepta nici în viitor. Ce folos că după aceea ce căiește? Traumele fizice și, mai ales, sufletești rămîn”. „Un asemenea zurbagiu mai lipsește pe șosea și încă la volanul unei mașini încărcate cu benzină”, reflectă șoferul autobuzului, tocmai cînd cisterna începe un slalom cu bucle din ce în ce mai pronunțate. Este clar că pentru a reduce viteza prea mare, pilotul a apăsât zdravăn pe frînă. Petrache observă chipul înspăimîntat al pilotului cisternei. „Acum e momentul să iau o hotărîre, își zice el. Are noroc, în zona respectivă drumul se află la aceeași înălțime cu solul înghețat al pă-

Civilizația sportului

Pentru cine bate gongul?

Un cititor din Orăștie care dorește să-și păstreze anonimatul (poate pentru a nu fi făcut... K.O.!) ne scrie: „Vreau să-mi spun părerea într-o problemă care ține, cred, de civilizația sportului. Este vorba de box. Consider că este absurd să-l considerăm un sport. Eu afirm că boxul contravine noțiunii de sport, chiar dacă bătaia pe care o presupune se desfășoară într-un cadru organizat și după anumite reguli. În box, adversarul este lovit (chiar și cu mănuși, gestul este la fel de inuman), loviturile întesc îndeosebi capul și ficatul pentru ca adversarul să fie cit mai repede scos din luptă. Cele mai dure lovituri sînt aplaudate (!), combatanții sînt încurajați să se cirpească și mai și, sînt cerute și așteptate cu sufletul la gură loviturile decisive. Cum putem accepta imaginea unui boxer desfigurat de pumni pe motiv că ar fi vorba de un sport, care nu e de fapt sport, ci mai degrabă o formă evoluată de manifestare a instinctului primar de agresivitate?! Presa sportivă (și nu numai ea) combate violența sub toate aspectele ei. Aceași presă îi elogiază pe boxerii cu pumnii mai tari sau pe cei cu mai multe victorii obținute înainte de limită. Uneori sînt criticați boxerii mai puțin combativi, adică cei care și-au cărat mai puțini pumni și mai puțin vătămători. Pe mine nu mă incîntă faptul că la noi lupta se desfășoară într-un număr mai mic de reprize, că boxerii poartă mănuși mai mari și căști de protecție, că se interzice celui învins prin K.O. să mai boxeze o perioadă de timp etc., pentru mine, doi boxerii, profesioniști sau amatori, sînt doi oameni care se LOVESC și acesta este aspectul esențial pentru care consider de neacceptat boxul”.

Stimate corespondent, lupta cu pumnii are blazon din antichitate. Exista și era agreată de pe vremea cînd se ridicau perelele monumentale ale culturii grecești și romane. Și acum două milenii și în vremea noastră s-au găsit și se găsesc amatori sufocați de spectacole pugilistice. Boxul a fost și este deseori proslăvit. Chiar de nume prestigioase. Scriitorii reputați i-au închinat rînduri mustind de har, de inteligență și de capacitate metaforică. George Călinescu și Ionel Teodoreanu au pătruns psihologia boxului și au scris inteligent despre el. Jack London și Hemingway au iubit boxul și au scris minunat despre înaltele lui virtuți, considerîndu-l o școală a voinței și a curajului, o școală a vieții. În Anglia e materie de învățămînt. E adevărat, nu totdeauna boxul este un spectacol plăcut. Dar nu este un masacru, așa cum îl descrieți dumneavoastră. Dezvoltă multe calități. El rămîne, în multe din aspectele sale, o reflectare a principiilor eterne ale sportului: a te feri să lovești sub limitele permise, a îmbrățișa pe cel învins, a-i stringe mina, a nu urî, a învinge numai. Un observator și comentator al fenomenului sportiv spunea: „Imi place boxul pentru că este singura dintre înfruntările umane unde loviturile nelociale, cunoscută sub numele de „sub centură”, sînt sancționate prin descalificarea vinovatului”. Slăvit sau hînit, aplaudat sau contestat, boxul a fost și rămîne un sport de mare popularitate care atrage și entuziasmează multimile.

Acesta-i boxul, chiar dacă uneori nu ne place. Nici loviturile vieții nu ne plac. Dar trebuie să le înfruntăm și să le parăm. Desigur, „discuția” rămîne deschisă. În ceea ce ne privește, credem că boxul este arta auto-apărării prin excelență. În țara noastră, boxul are o frumoasă tradiție, concretizată prin numeroase titluri de campioni europeni și olimpici, contribuind la formarea personalității tinerilor, stimulîndu-le curajul, combativitatea, țaria de caracter, dirzenia în fața greutăților, educîndu-i în spiritul unor înalte calități morale și de voință.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Fotbalistul argentinian Diego Armando Maradona a mai primit un premiu, „Camera de aur”, decernat de o revistă de televiziune vest-germană, pentru personalitățile care se remarcă în cursul unui an pe micul ecran. Intre două meciuri din dificilul campionat italian, Maradona trebuie să-și mai aranjeze o deplasare R.F. Germania pentru a primi trofeul, o cameră de luat vederi din argint aurit (600 grame). Și-a făcut-o cu mina lui, a comentat un malitios... ● Scăderea vîrstii performențelor în majoritatea disciplinelor începe să se manifeste în sporturile care nu păreau atinse de această, să-i zicem, modă. Într-o declarație recentă, fostul

Toată lumea face sport

important. Meciul pentru desemnarea șalangerului lui Kasparov (să nu uităm, cel mai tînăr campion mondial din istoria șahului!), va începe la 23 februarie, la Linares (Spania). ● Poșta din R.P.D. Coreeană a emis o serie de patru

mărci avînd drept subiect tenisul de cîmp, timbrele fiind ilustrate cu imagini înfățișîndu-i pe Kim Un Suk (campionul R.P.D.C.), Ivan Lendl, Steffi Graf și Boris Becker. Acesta din urmă, cel mai tînăr cîștigător al turneului de la Wimbledon, este și „vedeta” unei emisiuni de mărci poștale apărute recent în Paraguay. ● Scoțianul Steve Archibald — în trecut în formația de rezervă a lui F.C. Barcelona după venirea la clubul catalan a englezului Lineker, este inițiatorul unui interesant meci de fotbal ale cărei fonduri vor fi donate victimelor foametei din Africa.

LUCIAN OPREA ■

sunii ce se întinde pînă la pădure. Virează ușor la dreapta și se oprește. Coboară din mașină, își scoate batista și își șterge transpirația, nu cauzată de arșiță, ci de teribilele clipe prin care a trecut. Cisterna s-a oprit, după frinare, exact în locul pe care s-a aflat cu citeva momente mai înainte autobuzul. Fircică, congestionat la față, se apropie cu o figură vinovată de pilotul autobuzului. „Iartă-mă, nea Petrache, dacă nu te duceai pe cîmp, ne ciocneam în plin. Îți voi rămîne veșnic recunoscător”. „Dar oa-

tovehiculului în plin cîmp. „Îți mulțumim, nea Petrache, ne-ai salvat viața. Ce bine dacă toți șoferii își arca urma exemplul!” i se adresează Iancu, învîțătorul șoferului de pe autobuz. Înainte de a se urca în mașină, acesta se apropie de Fircică. Cu o mîtră spășită, pilotul autocisternei nu are curaj să se uite în ochii pasagerilor, privește undeva, spre pădure. „Cum se zice, nu vreau să mor prost, Fircică. Spune-mi și mie ce era în capul tău cînd fugeai pe șosea ca în plină vară?” „Nea Petrache, matale îți spun. Altuia nu i-ăș zice. Mă despart din nou de nevastă. N-am noroc de o fată bună și pace. Ea mi-a spus alaltăieri seară o vorbă urîtă, iar eu i-am dat ce merita”. „Ce ț-i-a zis?” „Că unul ca mine, cu antecedente, merită să fie înșelat. Adică, ce fel de antecedente? Știu că există numai penale. Iar eu de alea n-am și nici nu merit să fiu înșelat, așa că m-am simțit jignit. La asta mă gîndeam cînd m-am trezit că merg prea repede. De unde o fi scos ea că eu am antecedente penale?” „Ești incorrigibil, Fircică. Ea se referea la înșurătorile tale repetate. Nu te mai faci bine, îi zise autobuzistul rîzînd, în drumul spre pasagerii nerăbdători să-și reia călătoria. Apropo, în locul tău aș cere șefului să mă dea la un șantier pe o autobasculantă. În cel mai rău caz te tamponezi și îndoi niște tablă!”

VICTOR BEDA ■

Deși iarnă, la Praga am ajuns într-o zi de primăvară. Cind pasărea albastră a Companiei TAROM ne-a așezat în poarta ei, după două ceasuri de plutire prin oceane de sidex și mări de lapislazuri, o lumină de ambră învăluia zidurile-i semețe și sumbre, indulcind severe unghiuri gotice și trufase turnuri baroce, apropiindu-ți orașul, făcându-l mai familiar, mai deschis, mai sincer. Colegul din redacția Svět v Obrazech (Lumea în imagini), Jaroslav Major, care mă întâmpină, vesel și jovial, e parcă boțnat de aerul de-afară, ca adolescenții în luna mai. Are o poftă nebună, nebună să hoinărim, să ne pierdem prin mulțimea ce asaltează străzile, neobișnuită, iarna, cu astfel de zile calde și însoțite, profitând cu voluptate, ca de o fericire pe care știi că ai s-o pierzi. Revenind, după 15 ani, la Praga, ce șansă poate fi mai mare pentru un reporter decât această „viață în stradă”, această fereastră larg deschisă spre un oraș cu 1.200.000 de locuitori? Cind ți se destăinuie, dintr-o dată, fără să-l provoci, prin infinite gesturi, fizionomii, zeci de mici întâmplări și amănunte. Prin vitrina în care se uită, prin forfota din magazine și cumpărăturile din sacoași, prin melodiile ce inrump de după perdele, prin rindul nesfârșit din fața unei agenții de bilete pentru concertul simfonic de simfonia seara, prin grupurile de turiști, vorbind în rusă, engleză, germană, din Staré Město și Nové Město, din Malá Strana și Hrad, din Vyšehrad și de pe podurile Vltavei... Prin hiroana liceenilor în stațiile de metrou și în tramvaie, prin ochadele femeilor după mantourile și cismele „en vogue” ale celorlalte, prin bătrânele, două cite două, povestindu-și în șoaptă necazurile vieții, ori, singure și însingurate sorbind, cu ochii duși, o cafea în Kavarna, ajutându-se să mai traverseze o zi, prin pilcurile de băieți în ginsii, gălăgioși și năstrușnici, în goană după fete cochete, ori ascultând rock-uri la căștile atârând de urechi... Dar și prin străzile obturate pretutindeni de schele și de șantiere, prin clădirile înfășurate în imense prelate și poduri de scinduri, din spatele cărora se aud vocile constructorilor și restauratorilor. În fine, aud și simt vocile și ritmurile muncii, vocile și ritmurile celeilalte realități, de dincoala de stradă, pe care voi încerca să o percep mai exact în zilele ce vor urma.

Am fost la Jablonec

Cu precauții și timiditate, de teama a nu fi socotit un gest frivol feminin, am sugerat să merg la Jablonec, unul din locurile cu faimă de unde provin o parte dintre acele delicatese, fragile, imponderabile adaosuri la farmecul și inefabilul femeii — bijuteriile. A doua zi, la bordul unei Skoda 120 L, pilotată de un Svejek al redacției, un tânăr care a renunțat la mecanică, de dragul ziaristilor, însoțindu-i pretutindeni ca șofer și camarad descărcat, rezolvă totul cu istețime și humor, mă îndrept spre Bohemia de nord. După ce traversăm o câmpie monotonă, aproape fără localități, după ce trecem un pod peste râul Jizera și traversăm Turnov, un orașel confundat în patina barocului său ceh și a mindrii de a fi punctul de plecare în timp și în spațiu al acestui meșteșug artistic ridicat pe culmile celebrității (continuându-și tradiția, în cultivarea bijuteriei din aur și argint), pătrundem într-un peisaj fantastic, de coline molcome acoperite cu păduri, repetându-se ca într-un desen de copii, pierzind în zare panorama unei văi traversate de râul Nisa. (Nu știm, n-am aflat dacă ar exista vreo legătură cu strălucitorul oraș francez de pe malul Mediteranei). În acest cuib de natură — zona Harchov, cu nucleul la Jablonec — sălășuiește o puternică forță industrială a țării. Deși este cel mai mic raion al Cehoslovaciei, Jablonec (cu capitala în orașul a cărei faimă a făcut-o totuși, bijuteria), deține industria de automobile, de camioane, de mașini textile, de electrotehnică, de stofe, ca și pe cele tradiționale, cu bresle repute, încă din epoca medievală, din secolul al XIV-lea, cristalul și sticla de Bohemia. Oricât ar părea de antonime ca sens, manufactura delicată a podoabelor este astăzi o inimaginabilă industrie. Concernul „Jablonec”, cuprinde 3 orașe — Turnov, Jablonec, Liuberec —, fiecare specializat în alt tip de bijuterie, din aur și argint, din piatră, sticlă și cris-

tal, din gablont și tot felul de afaie metalice și nemetalice, 7 mari întreprinderi cu circa 40 de fabrici, unde lucrează 30.000 de oameni. Ei realizează, ni se spune, 18—20 la sută din producția mondială de bijuterii. Prin firma de comerț exterior „Jablonec”, cu reprezentanțe în 30 de centre, exportă în 106 țări de pe toate continentele, 90 la sută din producția întreprinderii-concern. Dacă înainte de război, era aproape exclusiv indelnicirea bărbăților și numai în atelierul la domiciliu, acum 80 la sută din personal o constituie forța de muncă feminină. De circa două decenii, bijuteria de Jablonec, a depășit stadiul micului atelier din casa meseriașului, ocupând etaje întregi de spații industriale, cu tehnologii, fluxuri de producție chiar dacă munca manuală nu s-a înlocuit cu totul, căci, numai ea, mina „slefuieste” ceea ce mașina nu va putea niciodată. Deprinderea meșteșugului inoblat de tehnică nu mai este nici el lăsat doar pe seama tradiției, pe moștenirea „din tată în fiu”. Se învață și se cultivă în 3 școli profesionale de arte și meserii, cu durata de 3 ani, o școală secundară cu bacalaureat, pentru tehnicieni și desenatori.

Ca pretutindeni în alchimia modei, creierul întregului concern se află în acele laboratoare secrete numite secția de creație. Aici 160 de oameni — artiști

cit hotelul Ritz”, secțiile de producție te readuc cu picioarele pe pământ, uimirea capătă consistența rațiunii și lucidității, urmărind minile celor ce produc fascinantă frumusețe. Ivana Starcova este desenatoare, absolventă a școlii secundare de arte și meserii. O surprind desenând cercei. Zeci de tipuri și modele de cercei la modă. Alături, are o imensă fototecă cu reproduceri după cataloagele internaționale de bijuterii. Jana Duchoňova, la 40 de ani, are 22 vechime în întreprindere. A fost mai întâi muncitoare, apoi, după ce a urmat cursurile serale ale școlii secundare și după severe testări de talent la desen, de imaginație și manualitate, a promovat ca designer. Ce face acum? Fluturi din filigran. Suavi, nimbați cu pulberi de aur și argint, sint gata să-și ia zborul pe reverul nostru ori în părul fetelor în floare. În atelierul de galvanizare al întreprinderii se consumă, ni se precizează, lunar, 60 kilograme de metale prețioase — aur, argint, platină —, inobilind, alături de formele, compozițiile mereu originale și insolite, bijuteria din gablont. În ateliercheie îl constituie, se înțelege, cel de matrice. Miile de modele, miile de tipuri, pentru numeroasele tehnologii pe genuri de podoabe — cu ștaturi, cu pietre, cu cristale, cu sticle — din tom-bac ori alte aliaje, cu pictură în

informații mai exacte, mai de actualitate, despre mișcarea orașului Praga și destinul lui către ziua de mâine. Schelele ce trebuia să le ocolesc la tot pasul, macaralele profilate pe cer, de undeva dinspre marginile metropolei sint imagini sesizabile oricui. M-am interesat despre rostul lor despre felul în care acest oraș din centrul Europei își conservă istoria, viața, viitorul. Redacția al cărui oaspete eram, mi-a înlesnit o convorbire la Direcția generală a construcției orașului Praga, cu ing. MILOŠ LINKA, șef secție concepție și Programul oraș Praga.

— Direcția generală — începe să mă pună în temă interlocutorul — subordonată direct Primăriei, coordonează 5 compartimente mari de proiectare și 3 organizații de investiții ce au în vedere proiectarea și organizarea investițiilor, până în cele mai mici detalii, de la planul de teren — plan asigurat de arhitectul șef al orașului, prof. univ. Borovička, doctor în științe, și până la începerea construcțiilor de către întreprinderile specializate. Volumul de lucru este extrem de mare iar sarcina deosebit de complexă, avem un Program pentru dezvoltarea orașului Praga până în anul 2010, program defalcat într-un plan de lungă durată, până în 1995, iar acesta pe fiecare cinci ani și pe fiecare an.

— Ceea ce, bănuim, trebuie să

improvizații; arhitectura existentă obligă foarte mult. Ceea ce s-a construit până acum, 240.000 apartamente, în două mari cartiere, asigură locuințe noi cam pentru două treimi din populație. Cifra nu va depăși 40.000—45.000 apartamente pe cincinal, deoarece Praga n-o să se mai extindă, nu mai sint terenuri. Se prevede să rămână și în viitor la cifra actuală de 1.200.000 locuitori. Spre ceea ce ne vom concentra mai mult atenția este modernizarea fondului existent, inclusiv a apartamentelor de confort III și IV, pe care le transformăm în confort I. În 1990, va trebui să avem 10.000 de apartamente modernizate.

— A rămâne, în general constantă, ca număr de locuitori, nu vor apare dificultăți în asigurarea forței de muncă?

— Totul este gândit în corelație cu toate fenomenele demografice. Tendința este de scoatere a industriei din Capitală. Pentru a nu dezechilibra structura socială, pentru a nu rămâne numai inteligentă, se vor păstra anumite industrii — construcții de mașini, electronică și electrotehnică ș.a. — nepoluante și în direcția legătură cu modernizarea bazei energetice. Există grijă și pentru atragerea de tineri, pentru migrația lor la Praga, pentru ei se construiesc noile cartiere.

— Interesant și aproape singular în Europa, un asemenea fenomen, ca tineretul să nu fie atras de capitală?

— Tinerii, în ultimii ani, nu prezintă un interes prea mare să lucreze în Praga, au destule locuri de muncă în zonele lor de origine, au acolo, părinții, locuințe, posibilitatea să-și construiască... În general, noi avem lipsă de forță de muncă. Este prezentă și tendința praghezilor de a pleca.

— Am vizitat unul dintre cartierele noi — cel de vest, paremi-se. Un mare conglomerat de blocuri, de volume severe, destul de „rupite”, ca arhitectura, de tradiția inegalabilă a Pragăi.

— Înțeleg, nu v-a plăcut prea mult. La noi — poate că și în România se manifestă — există o tensiune între cei ce proiectează și cei ce construiesc, mai corect, cei care produc panourile de prefabricate. Ei aleargă după valori mari, după productivitate și de aceea nu vor să construiască obiectivele social-culturale, de pildă, școli, grădinițe, policlinici, magazine, fapt pentru care, în cartierele noi sintem cu ele întotdeauna în urmă. Cind se dă în folosință un cartier abia este gata o școală, o grădiniță, iar magazinele sint improvizate. În ceea ce privește arhitectura fațadelor, sintem legați de costuri. Totuși, sub presiunea Comitetului orașenesc de partid, s-a instituit o comisie menită să se ocupe de rezolvarea tuturor acestor probleme, pentru colorarea respectivelor cartiere.

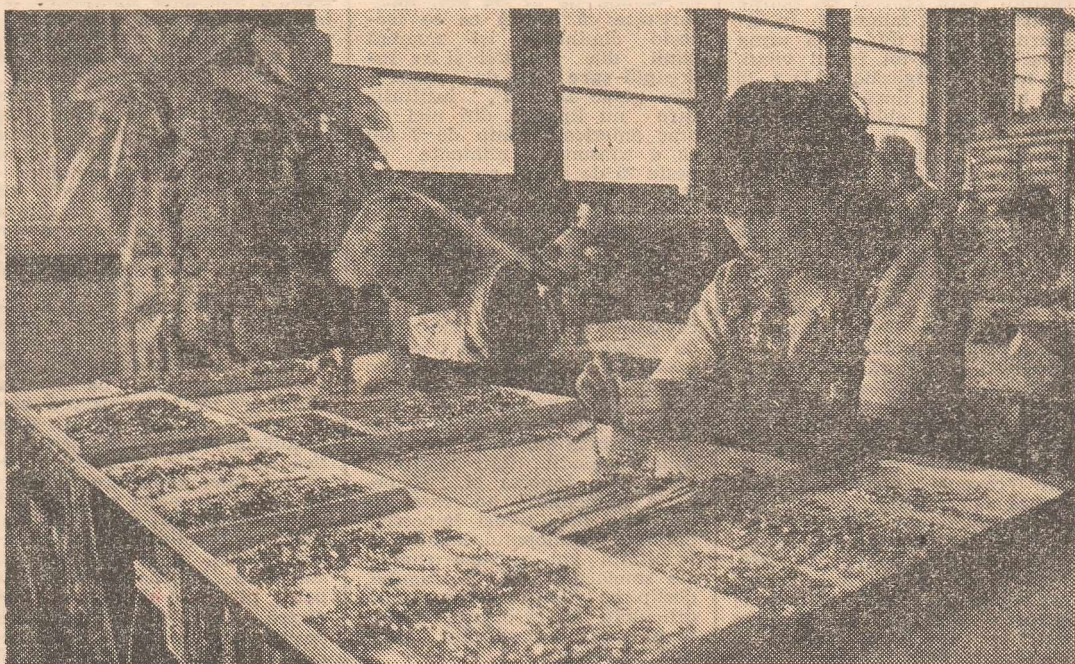
— Am înregistrat, totodată, și o vizibilă grijă pentru monumente. Am văzut că reconstruții aproape toată Praga istorică.

— Avem un Program pentru conservarea și restaurarea rezervației de monumente istorice precum și a întregului centru vechi. Cum să păstrăm valoarea lor istorică și culturală, farmecul și personalitatea originală fiecărei zone și chiar al fiecărui edificiu ne-a frământat și ne frământă foarte mult. În plus să găsim și să oferim soluții pentru modernizarea locuințelor în interior. Începe să plece multă lume din centru, unde și așa locuiesc mai mult bătrânii, pentru care vechile locuințe, din punct de vedere igienic, sint neconfortabile. În Programul de modernizare sint cuprinse două tendințe. Unele edificii vor fi transformate pentru turism — hoteluri, restaurante, servicii..., iar altele, vor rămâne tot locuințe, dar reamenajate. În cadrul acestui program de restaurări și modernizări a orașului istoric, sint cuprinse în acest cincinal cartierele Jansky vrsek, Smichov — nord și Vojtěchův čtvrt din centru. Se prevede și construcția unui tunel ce va lega centrul de cartierul de nord precum și alte 3 tunele cu profilul unei căi de metrou, dar pentru autobuze, ce va subtraversa colina, în scopul unei mai rapide și fluente comunicații între zonele orașului, dincoala de dincoace de malurile Vltavei. Totodată, se întreprind eforturi și acțiuni pentru trecerea sistemelor de încălzire de pe cărbuni pe gaze, în scopul protejării orașului de poluare.

...Văzută de pe planșeta proiectanților și arhitecților, Praga își continuă vocația, cultivând, cu un discret orgoliu, grandoarea ei dintotdeauna.

CICI IORDACHE-ADAM

O săptămână în R.S. Cehoslovacă

Podoabe pentru oameni, podoabe pentru oraș

plastici, designeri, ingineri, tehnicieni, muncitori fixează în numeroase și numeroase colecții, modele, unicate de bijuterii, de podoabe și accesorii pentru vestimentație, stilul Jablonec. Inconfundabil, chiar dacă, firește, se aliniază tendințelor internaționale ale modei. Amabila noastră gazdă în întreprinderea de gablonterie de la Jablonec este chiar șeful acestei secții de creație, Ladislav Subrt, de profesie designer, format în Școala superioară de arte și meserii. O treime a secției, ne spune, se ocupă de creația propriu-zisă, sint cei ce imaginează și lansează modelele noi. O altă treime se ocupă de multiplicarea acestora, de realizarea prototipurilor, iar următoarea — de tehnologii. Supusă capriciilor eterne ale modei și deci, schimbărilor ei, venind nu să completeze ci să sublinieze gustul, rafinamentul, personalitatea, la graniță mereu cu arta, bijuteria cere, pe lângă talent și experiență, o cunoaștere a domeniului fără scăpări și omisiuni. Concernul deține o mare bibliotecă unde se află „teaurizate” reviste de modă, cataloage și enciclopedii din toată lumea pe o distanță de peste 100 de ani, dar ca modele din preistorie și până azi. Colecțiile se lansează, ca și ale vestimentelor, pe două sezoane — toamnă iarnă și primăvară-vară. Pentru fiecare se pregătesc 2.000—2.500 modele, adică 5.000 pe an.

Dacă expoziția de la primul etaj al clădirii moderne cu multe nivele poate să-ți ia răsuflarea cu o istorie a bijuteriilor de la Jablonec, într-o desfășurare de amfiteatru basm oriental, lucitor și fantast, sau de iluzii și dorinți pentru „Un diamant

email ori cu injecții în mase plastice... toate, pentru a fi reproduse, au nevoie matrice. Muncitorul Weiss Siggfried este un maestru al celor mai delicate. Aici, precizia este ca în electronică; de altfel, nu bijuteria este măsura și termenul de comparație al tuturor lucrurilor de precizie, de finețe, de acuratețe?! Și în atelierul său, în vecinătatea mesei de lucru, se află un veritabil muzeu al matritelor, o bancă de date cu tot ce s-a creat vreme de un veac pe valea Nisei. În secția de montaj final am văzut zeci și zeci de tinere fete și femei, minuiind cu dexteritate și repeziune pensete, mai delicate decit cele chirurgicale, lupe și miniaturale aparate de sudură, fel și fel de simple ori sofisticate instrumente pentru a „ciuguli” și așeza în „faguri” complicați, în cele mai neașteptate forme — granate, safire, rubine, perle, o infinitate de pietre sintetice, perfect reproduse. Industria bijuteriei, ca orice industrie a frumosului este nepus de solicitantă, de obositoare, universul ei mirific se cucerește greu, ca un uriaș pe Everest iar un loc pe vîrf se menține și mai greu.

Praga în reconstrucție

Am respins, cu toată puterea voinței, tentația de a mă lăsa, în reportajul de față, pradă amintirii acelor stări de spirit trăite în fața semețelor palate gotice, baroce ori renaissance, a unor sculpturi și pinze celebre din galerii de artă, prea bine cunoscute, în definitiv — direct ori livresc — de cititorul român. Le-am respins, în favoarea unor

implică un mare volum de investiții?

— Pentru acest cincinal, al optulea și la noi, sint prevăzute 34 miliarde Kč, din care 15 pentru construcția de locuințe, 5,8 pentru continuarea construcției metroului, 4 — pentru programul de modernizare a liniilor și căilor de comunicații, a arterelor de circulație spre centru și mai ales de ieșire din oraș. De exemplu, se are în vedere o linie de centură cu 3 artere circulare, precum și căile de ieșire, în scopul dezaglomerării și protejării centrului, în scopul rezolvării transportului de tranzit. Alte 3 miliarde Kč, sint afectate dotărilor tehnico-edilitare — pentru rețele de alimentare cu apă, canalizare și epurare, de încălzire, telefonie etc. etc. Încă 6 miliarde sint prevăzute pentru noi construcții social-culturale și, restaurarea celor existente, precum și pentru mobiliari cu obiective ce tin de habitat în ansamblu, ce tin de modul de viață — parking, terenuri de joacă pentru copii, stadioane și terenuri sportive mai mari...

— Se construiesc anual multe locuințe în Praga?

— Planul este de 35.000 apartamente pe cincinal, asigurate prin Ministerul de construcții, la care se mai adaugă, circa 6.000 finanțate de ministere, intră în proprietatea lor și le repartizează salariaților acestora, cu scopul de a-și permanentiza forța de muncă, plus un număr de 3.500 locuințe-lip, prin cooperative de construcții. Direcția generală asigură proiectarea tuturor pentru a asigura unitatea și gândirea orașului, pentru a nu apărea tot soiul de

Importanța deosebită a continentului nostru și răspunderile lui în ceea ce privește pacea și securitatea pe glob rezultă și din faptul că Europa a fost și a rămas gazda principalelor forumuri de negocieri în domeniile păcii și dezarmării, al dezvoltării relațiilor de încredere și cooperare dintre state. În prezent chiar pe teritoriul european se desfășoară: negocierile sovieto-americane de la Geneva, tratativele de la Viena privind reducerea trupelor și armamentelor în Europa centrală, a treia reuniune general-europeană post-Helsinki pentru securitate și cooperare, care are loc în capitala Austriei — forumuri despre care i-am informat pe cititorii noștri în comentariile anterioare. Nu de mult și-a reluat lucrările și Conferința pentru dezarmare de la Geneva, organism de negocieri multilaterale al ONU, chemat, în esență, să asigure elaborarea unui program complex de dezarmare, de interdicere și eliminare a oricăror mijloace de distrugere în masă.

Fără discuție că și Conferința pentru dezarmare de la Geneva, la activitatea căreia participă 40 de state, printre care și România, demonstrează rolul și importanța dialogului politic, ale negocierilor și, totodată, ține în atenția opiniei publice preocupări și obiective de importanță vitală pentru cauza păcii și înțelegerii între popoare. Dar numai atâta lucru nu mai este de-ajuns. A sosit timpul, și mersul evenimentelor pre-sează în această direcție, să se treacă de la vorbe la fapte, de la discuții la acțiuni concrete de dezarmare, menite să ducă la izbăvirea omenirii de primejdia unui război nimicitor. În acest sens, atât pentru popoarele

europene, cât și pentru popoarele de pe celelalte continente, este stringent necesară și urgentă realizarea unor acorduri concrete în domeniile care alcătuiesc profilul conferinței, respectiv oprirea cursei înarmărilor — îndeosebi a celor nucleare — și trecerea la dezarmare, interdicerea totală a experiențelor cu arma ato-

Comentariul săptămânii

Conferința de la Geneva

mică, prevenirea războiului nuclear, a cursei înarmărilor în spațiul cosmic, acordarea de garanții de securitate statelor neposezoare de arme nucleare interzicerea armelor chimice și a altor mijloace de distrugere în masă. Necesitatea trecerii la acțiuni concrete de dezarmare constituie și firul roșu al poziției țării noastre, prezentate la sfârșitul săptămânii trecute de delegația română la Geneva, privind imperativul înlăturării

pericolului unui război nuclear, încetarea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare.

Cu prilejul prezentării poziției țării noastre, a fost subliniată cerința abordării complexe a problemelor dezarmării în cadrul unui program cuprinzător, care, o dată cu măsurile de dezarmare nucleară, să prevadă reducerea substanțială a armamentelor convenționale, a efectivelor și a bugetelor militare, astfel încât până în anul 2000 să se realizeze o reducere a acestora de cel puțin 50 la sută. În același context, au fost relevate sprijinul pe care țara noastră îl dă propunerilor sovietice privind lichidarea în etape, până la sfârșitul acestui secol, a armelor nucleare, nevoia de a se ajunge cât mai curând la acorduri concrete în acest domeniu, pornindu-se de la propunerile prezentate la întâlnirea la vîrf sovieto-americană din Islanda, România a propus, totodată, convocarea unei conferințe internaționale asupra interzicerii experiențelor cu arma nucleară și și-a exprimat sprijinul pentru elaborarea unei convenții internaționale asupra interzicerii și eliminării armelor chimice.

Va izbucni oare Conferința pentru dezarmare de la Geneva să realizeze în 1987 ceea ce omenirea așteaptă de la ea? În orice caz, finalizarea în acest an a programului global de dezarmare este recunoscută ca avînd caracter de urgență, întrucît acest document ar urma să constituie o contribuție concretă a conferinței la pregătirea și la succesul celei de-a treia sesiuni speciale a ONU, consacrate dezarmării, care va avea loc în 1988.

ION D. GOIA ■

Abatele din Chateau d'If

„Era un om de statură mică, cu părul albit nu de vîrstă, ci mai curînd de necazuri, cu ochii cenușii, ce priveau de sub niște sprincene dese, și cu o barbă încă neagră ce-i atîrna pe piept. Slăbiciunea figurii sale, brăzdată de riduri adînci și trăsăturile feței expresive și ferme lăsu să se recunoască un om obișnuit mai mult cu munca spirituală decît cu cea fizică. Imbrăcămintea îi atîrna în zdrențe pe corp, nemai-putîndu-se recunoaște aspectul ei inițial. Astfel a făcut cunoștință Edmond Dantès — eroul principal din cunoscutul roman al lui Alexandre Dumas „Contele de Monte Cristo” — cu misteriosul abate Faria. În continuare, autorul ne preciza că respectivul abate se afla în temnițat de 18 ani la Chateau d'If. După cum știe orice cititor al captivului roman, Faria i-a dezvăluit înainte de a muri, a lui Dantès, secretul unei comori ascunse. Aceasta este povestea. Însă, după cum ne dezvăluie revista sovietică „Sputnik”, Dumas nu a creat acest personaj din imaginație. Aceași publicație preciza că numele simpaticului abate poate fi întîlnit în orice manual mîi complet de psihoterapie. Pentru că acest om a existat cu adevărat. Numele său complet era José Custodio de Faria. Și nu mai puțin de trei țări îl revendică ca unul dintre oamenii ei iluștri: Franța — unde abatele și-a petrecut cea mai mare parte din viață și unde a ajuns faimos, India — unde s-a născut și unde i-a fost ridicat și un monument și Portugalia — al cărei cetățean a fost.

Deși nu se cunoșc prea multe despre el, iar cele știute sînt destul de contradictorii, se poate schița următorul curriculum vitae: S-a născut în anul 1756 în India, în fosta colonie portugheză Goa și a încetat din viață la vîrstă de 63 de ani. Tatăl său, descendent dintr-o familie de brahmani, s-a convertit la catolicism; mama era portugheză. La 15 ani, a fost adus în Europa. La Roma devine doctor în teologie, apoi obține probabil și un doctorat în medicină. Ulterior tinărul preot pleacă în Portugalia, unde se afirmă ca predicator. Nu peste multă vreme, împreună cu tatăl lui este nevoit să părăsească în grabă Lisabona. Nu se cunoaște motivul exact, dar se presupune că ei au fost implicați în luptă pentru desprinderea teritoriului Goa de Portugalia. Emigrați la Paris, tatăl și fiul au stîrnit curînd ostilitatea autorităților și Faria junior este închis la Bastilia. În închisoare, el născoceste un nou joc. Unul din supraveghetori era un pasionat jucător de dame și ținea adesea companie tinărului. Plictisit de monotonia partidelor, tinărul preot imaginează jocul de dame pe o sută de cîmpuri, care și azi este foarte răspîndit în întreaga lume.

Odată cu venirea burgheziei la putere, cînd începe o epocă de îmbogățire a unora și de

sărăcire a majorității celorlalți, la Paris ia ființă organizația secretă „Mișcarea pentru egalitate”. Faria devine unul din conducătorii organizației din sudul Franței a acestei mișcări. Sub un nume fals, el a activat ca profesor la un gimnaziu, dar curînd este reaperat de poliție și aruncat în faimoasa închisoare Chateau d'If. Aici urma să-și petreacă tot restul vieții, în totală singurătate. Dar 13 ani mai tîrziu, după căderea lui Napoleon, este eliberat. În anul 1816, reîntors la Paris, Faria deschide un salon în care organizează sedințe de terapie prin sugestie. Fenomenul demonstrat aici, denumit mai tîrziu hipnoză, atrage pe curioși, dar provoacă și minia bisericii. Renumitul doctor, al cărui nume ajunsese foarte cunoscut, își relase și titlul de abate și probabil și predicile religioase. La presiunile autorităților bisericesti, el abjură de la activitatea sa medicală și părăsește Parisul pentru a deveni preot într-o mică localitate de provincie. Aici, însă, scrie în secret o carte intitulată „Despre cauzele visului în stare trează sau cercetări asupra naturii omului, de abatele Faria, brahman și doctor în teologie”. Lucrarea va apărea în 1819, anul morții lui. O serie dintre metodele lui Faria psihoterapeutice mai sînt și astăzi în practica medicală, pîrînd în continuare numele său.

ROMEO NĂDAȘAN ■

Boală costisitoare

De Anul Nou singurii care nu-și făceau probleme că vor lua cîteva kilograme în plus sau că-i va supăra ficatul din cauza exceselor alimentare admise cu atari ocazii erau cei 7 milioane de bulimici americani, care suferă de o boală pe cît de invizibilă, pe atît de greu de depistat. Un fel de drog mai tare ca alcoolul, al cărui antidot îl constituie o spitalizare îndelungată și costisitoare. Cel mai adesea boala lovește femeile între 18 și 40 de ani. Ea debutează cu amețeli și o senzație de gol în stomac, careia nu i se poate rezista. Bolnavul simte pornirea de a-și părăsi și slujbă, și familie, de a abandona orice alte preocupări în afară de cele alimentare. Unii pacienți, spunea un psihiatru din Washington, nu-și pot domoli pofta și, consumă în mai puțin de o jumătate de oră un tort de ciocolată și două kilograme de înghețată!

Rușinați de abuzul alimentar la care se dedau, bulimicii — fie că sînt obezi sau nu — recurg constant la înșelătorie și clandestinitate, sperînd că boala lor va trece neobservată. Finanțele nu le sînt întodeauna la înălțimea nevoilor de a-și procura alimente și atunci abordează „buzunarele prietenilor. Alții, cu mai multe fonduri, își permit să cheltuiască pe mîncare 100 de dolari pe zi. O iau prin supermarketuri, mai ales spre seară pentru a nu avea surpriza unor întîlniri ne dorite cu cunoscuți, își umplu sacoșele cu pachete pe care se

grăbesc să le transporte acasă, unde în singurătate și întineric se doapă pină la sufocare. Apoi, cu mari remuscări, iau laxative sau vomitive pentru a-și pregăti stomacul pentru o nouă serie de hrană inutilă. Karen, o tinără și fermecătoare blondă de 27 de ani, mărturisește că îndată ce se trezește dimineața își numără banii din portofel și se îndreaptă spre linia de autoscrivere „Mac Donald”, instituție care nu lipsește din nici un oraș american. Timp de 7 ani ea a consumat alimente de peste 25 de dolari pe zi în restaurantele fast-food. Nu cum-păra mîncăruri scumpe. Se mulțumea cu sandvișuri, înghețată, biscuiți (10—15 cutii pe zi), pizza și cartofi prăjiți. Azi, în pragul vindecării, Karen nu poartă nici portofel, nici carnetul de securi, nici cărți de credit ci maximum 5 dolari pentru a face față tentațiilor. Ea urmează cu atenție programul împotriva dezordinilor alimentare ale spitalului Central din Washington, care tratează două maladii tipic feminine, bulimia și inversa ei, inapetența alimentară, anorexia. Ce se poate face totuși împotriva bulimiei? Îndopatul, laxativele, vomitul pot antrena rupturi ale stomacului și esofagului, dezlipirea dinților din gingii, dificultăți de respirație, carențe în potasiu, peritonite, tulburări cardiace.

Un danez a găsit o rezolvare personală foarte eficientă a bolii de care suferă. El a cerut unui stomatolog să-i coasă maxilarele cu fir metalic pentru a nu avea posibilitatea să deschidă gura și să mestece. Din 180 de kilograme cite avea înainte de începerea acestei insolite cure de slăbire, el a pierdut în opt luni 60. S-a hrănit în tot acest interval cu piure, hrană lichidă bogată în proteine și a continuat să lucreze.

IOAN ROȘCA ■

Orga de imagini

Cînd guvernul francez a convenit să renoveze muzeul Louvre, se știa deja despre ce este vorba, întrucît fusese posibilă cunoașterea la detaliu a lucrului finit, deși treaba nici nu începuse.

Proiectanții de automobile britanici reușeau să știe la amănunt comportarea viitorului model chiar înainte ca desenul acestuia să părăsească planșeta.

Explicația trebuie căutată în lumea computerelor. Minunea se datorește acestor complicate mașini special făcute pentru a fi în stare să traducă desenele inginerilor și proiectanților în modele tridimensionale. S-a ajuns pînă acolo încît produsul proiectat, care poate fi privit din toate unghiurile, lasă impresia că se deplasează prin încăperea și, în cazul că ar fi vorba de o mașinărie autoturism, elicopter, ascultă comenzi de pornire și oprire.

Tehnologia se cheamă: CAD — desigur ajutat de computer. În forme mai puțin complicate există de vreo 10 ani dar cu priceperea de acum numai de curînd. Sistemul de lucru circumscrie un computer puter-

nic, în măsură să depoziteze și să asigure accesul rapid la mii de milioane de informații. Pentru a-și duce la îndeplinire menirea, el are nevoie de sprijinul unor programe sofisticate, care transpun datele în modele tridimensionale. Mai trebuie adăugate monitoare de înaltă calitate și dispozitivele pentru a realiza imaginea grafică a obiectelor pe ecranul ce aminteste de al televizorului.

N-a trebuit mult ca o serie de companii să se dedulcească la noua tehnică. Între explicații trebuie luată în seamă aceea legată de ieftinirera computerelor pe măsură ce puterea lor a crescut. Adicional, presiunea pieții a determinat companiile să caute drumul cît mai scurt spre noile produse, adoptînd tehnologii mai rapide. Se spune că firma care proiectează noutățile de la Louvre a fost în stare să producă modelul pe computer al viitorului complex de lucrări prevăzut pe Sena în 24 de ore de la precizarea specificațiilor. Cele dintii date conturate prin transpunere grafică au scos în evidență necesitatea unei suprafețe subterană de 62.700 metri pătrați pentru parking, săli de teatru, întîlniri, laboratoare etc. Deasupra solului, după cum se știe, singurele amenajări sînt cele patru piramide din sticlă. Trei dintre ele servesc iluminării spațiilor nou create în subteran. Cea de a patra, cea mai spațioasă, va constitui noua intrare a vizitatorilor, scutiți de îngheșuiala de neevitat prin clasică ușă de acces de altădată. Ea a fost plasată în centrul geometric al întregului ansamblu subteran. Munca computerului a fost ajutată de simetria clădirii Louvrului. Mașina este în stare să facă, automat, duplicate la uși, ferestre, cornișe, poate răsuci totul dintr-o parte în alta, poate ajuta pe constructor în fasonarea fizică a componentelor aflate în lucru.

Cît de credibile sînt seducătoarele intervenții ale CAD? Drept răspuns, ni se servește argumentul că el, computerul, suprimă oboșitoarele teste pe modele în natură. O firmă de automobile, adeptă a sistemului, merge mai departe și arată pur și simplu spre diploma din perete: automobilul său, născut „in vitro”, adică pe computer, a cîștigat nabădăiosul raliu de la Indianapolis. Și ne putem aștepta la aventuri chiar mai piperate. De pildă, odată produsul proiectat și încercat, el începe pe mina robotului, sub haina datelor, firește — care va prelua sarcina debiterii materialului și ansamblării părților care alcătuiesc întregul.

NEAGU UDROIU ■

Lumea se amuză

După „Panorama” — Polonia

Se știe din totdeauna că sectele nu au avut, nu au și nu vor avea decît scopul ascuns de a submina unitatea masei, de a le îndepărta de la problemele vieții sociale. Emițînd pretenții că dețin adevărul asupra așa-zisei minții, făuritorii „căilor de pocăință” au profitat și profită încă de haotica noapte a ignoranței unora, a naivității și credulității lor, otrăvindu-le conștiințele, inimile și sufletele.

În realitate sectele propagă idei și doctrine, dogme și practici în interpretări fanteziste care îndepărtează pe adepții lor de la tradițiile naționale și de la viața socială în general. Și, din nefericire, așa-zisii pocăiți, de fel de fel de coloraturi și nuanțe mai bintuite și azi prin diferite zone. Li găsești prin trenuri, prin gări, uneori chiar prin spitale, îți sună sau îți bat la ușă, îți introduc în cutia poștală fițuici cu „indemnuri” biblice sau îi auzi folosind un debit uimitor de versete biblice încercînd să te convingă de „adeverata cale”. Și în prostia lor este interesant să constăți cum toți se pretind că sînt inspirați de „duhul sfînt” pentru a combate tradiții ce se pierd în negura istoriei. Iar unii din aceștia încearcă să-și expună teoriile lor infantile vrînd să-și lase impresia că sînt niște doctri în teologie. Dar, vai! în realitate îți dai ușor seama că, ai de-a face cu sârmani ignoranți, cu niște limitați intelectuali care, și-au însușit pe de rost anumite versete biblice interpretate simplist în încercarea lor de a-și face noi prozeliti. Fariseismul, impostura și fățarnicia îi determină să afirme

că nu știu ce apostol ar fi spus că, „cei ce propovăduiesc evanghelia, din evanghelia să trăiască”, dar, ei înșiși nu se dau înapoi de la a aduna sume de bani, și de cele mai multe ori sume frumoase de la cei care acceptă să audieze infanțiile dar veninoasele lor „predici”.

Imi spunea cineva, în trenul cu care mă întorceam acasă de la Timișoara că în cursul verii trecute venise un așa-zis predicător pocăit, un „ambulanz al evangheliei” care s-a oprit la

te, s-au mai strecurat în buzunarul „moralizatorului ambulanz” încă citeva mii de lei, tot ca „speze de călătorie”.

— Să tot fii „predicator pocăit”, spunea vecinul meu de compartiment, pentru că, se vede cum „ciștigă și trăiește el din evanghelia”, nu? Adică din banii muncii de alții sau, ca să spunem tot ca la biblie, de „dătători voioși care sînt iubii și plăcuți lui Dumnezeu”.

E uimitor să constăți însă cum pot exista oameni care par în toată firea, să accepte azi o

acest „Turn Babel”, acest val tulbure cu aparență de sublim al megalomaniei adepților sectelor, este primit de multe ori ca „far” al așa-zisei pocăințe, al așa-zisei minții.

Dar asta nu-i totul: ar fi necesar ca dincolo de ineptiile mistice ale acestor „predicatori ambulanz” să se descifreze pinza de păianjen țesută în întineric de niște miini nevăzute dar în mod sigur murdare care, ca și în trecut deși sînt la depărtare de mii de kilometri, continuă să uneltească împotriva neamului nostru.

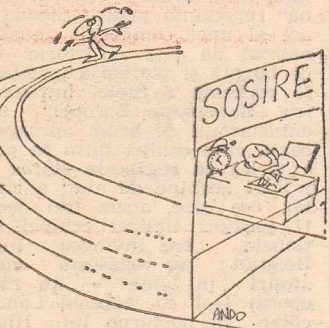
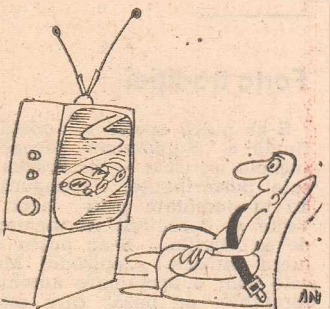
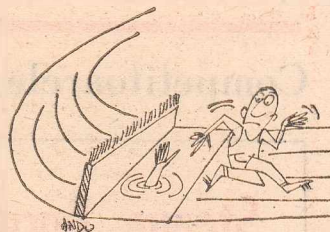
Cu ochii deschiși, ar trebui să vedem în prozelitismul acestor secte, săgețile veninoase aruncate nu doar pentru a orbi conștiințe individuale ci chiar pentru a leza neamul, ființa acestuia.

Ar fi necesar să se știe că, acești „neprihăniți predicatori” ajutați de multe ori de confrăți de-ai lor străini de moșii și strămoșii noștri, sînt cu inima și sufletul în țări dinspre soare-apune iar sub haînele lor ce vor să pară „cucerite și pocăite” ei pregătesc terenul pentru introducerea unui „Ca! Troian” în sufletul poporului nostru cu scopul de a-i distruge tradițiile și a-i submina unitatea.

Să meditam puțin asupra acestei probleme. Să luminăm și să înțelegem adevăratul scop, scopul nedecarat al așa-zisilor pocăiți care, de cele mai multe ori în ignoranța și în îngustimea lor nu sînt decît unelte în minile unor cercuri ostile propriului lor neam.

I.G. VULCĂNEANU ■

Racul

Vom dori odată și-odată să ne întorcem la natură, dar nu o vom mai găsi.

Eternitatea ar fi nimic în absența femerului.

Cînd toți obțin succese, prefer un eșec răsunător.

Și propria-ți victorie te poate strivi.

Între inimă și cap, adesea relațiile diplomatice sînt foarte încordate.

Mulțumește-i invinsului. Fără el n-ai fi reperat victoria.

Banii, aceste roți zimțate care macină lumea.

CONSTANTIN GAVRILĂ ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întineric

Comis-voiajorii minții

o „casă de rugăciuni” — de ce or mai fi avînd nevoie de astfel de case pentru că, din cite imi amintesc, tot ei susțin faptul că, „Hristos ar fi spus să nu se construiască altare”.

După ce a propovăduit „fraților” săi, „pocăitoarea lui predică” a făcut apel la ascultători să contribuie fiecare cu cit dorește la acoperirea „spezelor de călătorie”. Așa că, „frații” au colectat pentru „neprihănitul predicător ambulanz” citeva mii de lei. Și, pentru că într-o localitate învecinată din aceeași zonă îl mai așteptau și alți „frați” dornici să-i asculte copilăreștile „învățături” sectan-

vorbărie sterilă, o susținere a unor teorii absurde și caraghioase.

Pentru omul în toată firea, chiar neintrodus în domeniul teologiei, îngrămădirea de versete biblice folosite de sectanți îi creează ușor impresia — și să folosim tot o expresie biblică — unui „Turn Babel”, clădit din cărți de joc pe coama unui val care, la cea mai mică adiere a celei mai slabe brize, se prăbușește producînd, cel mult, un zimbet plin de compătimire.

Din păcate însă pentru o minte mai puțin luminată sau pentru omul mai puțin instruit,

Accente in lume

Fără electricitate

Colaborarea dintre lumea medicală și industrie s-a dovedit a fi mai întotdeauna fructuoasă. În Franța, rezultatul pozitiv al unei asemenea cooperări, îl reprezintă fotoliul rulant, pliabil, VD, care permite persoanelor condamnate la nemiscare, datorită paraliziei membrilor

inferioare, să se ridice în citeva secunde. Originalitatea sistemului de verticalizare constă în înlocuirea totală a aparatului electrice. Schimbările de poziție se fac cu ajutorul unui volan manual, integrat între roată și șasiul fotoliului.

Săgeți și meteoriți

Săpăturile arheologice efectuate la Garakepek, în Azerbaidjan, au dus la descoperirea unor săgeți ale căror virfuri din fier provin

dintr-un meteorit. Investițiile demonstrează că vechimea acestor săgeți este de 5000 de ani și că, probabil, virfurile reprezintă prima utilizare cunoscută a unui metal extraterestru.

„Mătura ideală”

Firmele Toshiba și Mitsui au creat un robot în întregime automatizat, destinat efectuării curățeniei în marile magazine, spații publice, imobile, școli. El este capabil să spele și să lus-

truiască o suprafață de 480 metri pătrați într-o oră. Viteza sa de lucru este de zece ori mai mare decît cea a unui om.

Această mătură îndeplinește cam 90% din sarcinile ce-i revin. Colțurile nemăturate rămîn în grija oamenilor. Deocamdată, căci există deja un succes în laboratoarele celor două firme, capabil să facă totul fără ajutorul unor colaboratori.

ELENA GRECESCU ■

Chinuți de foame, de sete, de frig

După prima noapte, Eva Heyman notează în jurnalul ei: „5 mai. Niciun n-am putut să număr cîți locuim în casă, căci oamenii erau întinși pe saltele și în hol și pe scări. Nici mișca nu te puteai căci mereu calcai pe picioarele cuiva. Mai tirziu a început să plouă. Frumoasa mobilă a lui tanti Nuși stătea afară în grădină (unde a fost scoasă să încapă saltelele — n.s.). Tanti Nuși spunea că nu-i pasă, barem de ar putezi bucată cu bucată! Și așa acum nu mai este a ei!... În camera noastră dorm: mama și nenea Béla, Maricica și părinții ei, bunicul și bunica Răcz, eu, nenea doctor Samu Meer, care este foarte bătrîn și e prieten bun cu bunicul, fiica lui nenea Meer Samu, tanti Lili și soțul ei Marton Pišta, care e și el ziarist. Apoi Ernest Markovits, care deasemenea este ziarist și nici el nu mai este tinăr. Sărmanul e singur în ghetou; soția i-a rămas acasă căci ea este ariană. Mai dorm aici nenea Lustig cu soția și o pereche mai în vîrstă; n-au copii. După regulament 16 persoane ar trebui să locuim într-o cameră. Dar încăperea e mică și așa abia ne putem mișca. Deși nu sîntem decît 14”.

Inghesuiala inimaginabilă din ghetou se îngemăna cu lipsa celor mai elementare condiții de igienă, cu foamea.

În ghetoul din Tirgu Mureș lipsa de mîncare s-a resimțit încă din primele zile, iar mai tirziu ea a devenit înspăimîntătoare. Alimentele trimise de primărie, deși plătite piperat din ultimele rămășițe de bani ale evreilor, erau nu numai insuficiente, ci și de calitate proastă. Tot ce nu se vindea pe piață era valorificat în ghetou. Legumele ajungeau nu doar veștejite, ci în mare parte putrede.

În prima săptămînă după internare nu s-a organizat nici măcar o singură bucatărie comună. Fiecare familie își pregătea masa cum putea, pe socoteală proprie. Cu greu, la insistențele Consiliului Evreiesc, autoritatea municipală a permis ca evreii să-și aducă în ghetou 8 vane de baie, în care să se poată pregăti mîncare caldă. Nu era însă cu ce să se facă foc. Nimănuși nu i s-a permis să aducă lemne de acasă. Nici în timpul ghetozării, nici ulterior.

Setea chinuia oamenii la fel ca foamea. În ghetou exista un mic izvor, unul singur. Apa ce se scurgea pe o conductă foarte subțire, nici pe departe nu ajungea. Abia după citeva zile, autoritatea comunală a permis evreilor să repare pompa de apă din curtea fabricii. Debitul de apă a rămas însă, în continuare, mult sub necesități. Oamenii au fost siliți să consume și apă nepotabilă dintr-un bazin murdar și dintr-un lac cu apă stătută. Doar spre sfîrșit, după multe și stăruitoare plîngerii s-a adus apă în ghetou cu o cisternă a pompierilor. Dar nici atunci în mod regulat și în cantitate suficientă.

În ghetoul din Reghin, inițial, apa a lipsit cu desăvîrșire și numai după citeva zile li s-a adus apă cu o cisternă, bineînțeles în cantitate insuficientă. Și aici oamenii au fost nevoiți să bea apă nepotabilă dintr-o baltă.

Aprovizionarea cu alimente, de asemenea, s-a făcut de către primărie într-un mod inuman și iresponsabil, distribuin-

mizile, oalele, cratițele. Pămîntul argilos absoarbe repede totul. Copiii, înțelegînd că au așteptat degeaba cuminți, așa cum le ceruse mamele lor, încep să plîngă în hohote și, ținîndu-se de haînele mamei lor părăsesc „locul făgăduinței”.

De la bucatăria comună, mîncarea se dădea doar o dată pe zi. Lapte nu se distribuia nici măcar pentru copii.

O situație insuportabilă s-a creat în Șimleul Silvaniei. În ce privește alimentarea ghetoului este greu de găsit cuvinte pentru a o caracteriza. Primăria orașului s-a dezinteresat complet de această problemă, iar comandantul ghetoului, dr. Krasznay László a vrut în mod deliberat să infometeze ghetoul. A dispus să se dea mîncare a singură dată pe zi și anume o ciorbă necomestibilă de cartofi sau de fasole și 80 gr piine. Seara și dimineața puteai vedea copii culegînd coji de piine aruncate la gunoi de către jandarmi.

Nici în privința apei potabile, situația nu era mai bună. Existau două fîntîni din care una era rezervată pentru jan-

W.C.-urilor. Autoritățile au declanșat ghetozarea în mare grabă, uitînd de cele mai elementare măsuri pentru viața unei colectivități.

Și în ghetoul din Cluj, abia după primele zile s-a trecut la amenajarea unui loc pentru necesitățile fiziologice. Ne adunaserăm de-acum primele mii de oameni și nimeni nu se gîndise la o asemenea necesitate elementară. Prin prezentare voluntară s-au alcătuit citeva grupe — m-am prezentat și eu — și am început lucrul. S-au săpat patru șanțuri, două pentru bărbați; două pentru femei. La marginea șanțurilor s-a bătut din doi în doi metri, cite un stîlp, peste care s-au fixat niște scinduri. Oamenii se așezau unul lingă altul, pentru a-și face nevoile. Pe un rînd încăpeau 20—30. Șanțurile erau descoperite, dar împrejmuite cu un gard de scindură. În zilele călduroase, mai ales pe timp de ploaie, aerul din incinta fabricii de cărămizi era îmbibat de o insuportabilă duhoare ce emana din cele patru șanțuri.

La Bistrița, drept latrine, s-au săpat citeva gropi în centrul ghetoului, fără să fie îngrădite ori camuflate într-un fel sau altul.

La Tirgu Mureș, la fel ca la Cluj, abia după înghesuirea a mii de oameni în ghetou, au constituit echipe care au săpat în fundul curții șanțuri, pe care le-au împrejmuit cu bucăți de scinduri putrede și hirtie gudronată, găsite în curtea fabricii. Martorii relatează că în primele zile, pînă cînd s-au putut prelungi aceste șanțuri-closete, au avut loc scene terribile. Oamenii, bărbați și femei deopotrivă, stăteau ore întregi la rînd, așteptînd să-și facă nevoile.

Situația celor din Reghin a fost similară, cu momente de umilire chiar mai grave, datorită comandantului ghetoului lipsit de cele mai elementare scrupule.

În 1946, Tribunalul Poporului din Cluj, va conchiziunea: La Reghin ca și la Tirgu Mureș au lipsit, la început, cu desăvîrșire closetele și numai mai tirziu au fost săpate citeva șanțuri în acest scop. La Șimleu, de asemenea, în loc de latrine, au fost săpate două șanțuri paralele, fără pereți despărțitori, unde oamenii, fără deosebire de sex și vîrstă erau nevoiți să-și facă necesitățile în cea mai mare promiscuitate. Comandantul ghetoului, dr. Krasznay László și șzaloștul Lázár József se distrau de minune urmărind aceste scene înjositoare. Au făcut pînă și fotografii pe care Lázár József le-a expus în vitrina librăriei sale cu mențiunea: „Acesta este morala evreilor în ghetou”.

OLIVER LUSTIG ■

(Va urma)

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal insingeral

du-se pe cap de om doar 100 grame de piine pe zi și o ciorbă de cartofi.

Este de la sine înțeles că în această stare de cazare și alimentare, oamenii sînd în ploaie și în vremea răcoasă a începutului de mai, foarte mulți din ei, în special copiii s-au îmbolnăvit, iar medicii evrei nu puteau să le vie în ajutor din pricina lipsei de medicamente. Iată cum va descrie la proces medicul creștin Dr. Béteki Sándor starea sanitară a ghetoului din Reghin:

„După primirea ordinului scris am vizitat ghetoul și am văzut pe evrei cum stăteau în condițiuni foarte rele, parte în clădiri, parte afară, pe timp ploios și rece; nu aveau apă suficientă potabilă, nici closete, nici bucătării, nici alimente, nici lapte pentru copii, nici săpun pentru spălat și nici lucrurile cele mai necesare”.

O duceam greu cu mîncarea și în ghetoul din Cluj. Dora Ferencz își va aminti: „Într-un colț al ghetoului, din citeva cărămizi, se încropesc focuri. Se procură crengi, așchii și într-un fum ce înecă mamele fac de-ale mîncării. Cîte un polițist, ce tocmai trece pe acolo, cu o singură lovitură de bocanc răstoarnă căr-

darmii din pază, iar cealaltă pentru întreg ghetoul. Apa din cea de a doua fîntînă fiind infectată cu colibacii, aproximativ 80% din oameni s-au îmbolnăvit de enterocolită și de diaree.

Cererea medicilor evrei adresată primăriei Șimleu, prin intermediul medicului ghetoului dr. Francisc Molnár de a se lua măsuri de ameliorare a dramaticei situații create a rămas fără rezultat.

În ghetoul din Bistrița cazarea s-a făcut în barăci și cotețe de porci, dar multă lume a rămas sub cerul liber. Nu existau bucătării, fîntîni și nici infirmerii. Pentru fierul mîncării s-au adus citeva căzi de baie din casele evreiești. Apa — în cantități cu totul insuficiente — era transportată cu o cisternă a primăriei. Sufărînzii erau lăsați pradă bolilor. Gravidele gata să nască n-aveau unde să fie internate. Ele și-au adus pe lume copiii sub cerul liber, în barăci fără podeai pe pămînt rece și umed, fără nici o asistență medicală. Și în aceste condiții, fiecare naștere constituia o bucurie. Era singurul semn că viața nu poate fi oprită.

Punctul cel mai rușinos, cel mai degradant al ghetourilor l-a constituit lipsa

Monte Carlo, un nou prilej de confirmare a valorii fotbalului românesc:

SUPERCUPA EUROPEI!

Competitoarele ediției 1987: două reprezentante ale fotbalului modern, spectaculos și eficient

Steaua București

Forța tradiției

S-ar putea spune că, odată cu această finală a „Supercupeii Europei”, Steaua încheie un ciclu — un traseu al propriei sale performanțe, inaugurat acum un an și jumătate prin acel 1-1 de la Vejle și desăvârșit în memorabila seară de la Sevilla. S-ar putea spune acest lucru intrucit „episodul Monte Carlo” este doar o prelungire automată a „performanței de bază” care este câștigarea Cupei Campionilor Europeni. În realitate, însă, această „supercupă europeană” reprezintă pentru Steaua nu ultimul act al unei competiții anuale, ci momentul de vîrf al istoriei unei echipe cu bogată și glorioasă tradiție. În această prezență a Stelei într-un meci pentru „Supercupa Europei” se regăsește entuziasmul de acum aproape patru decenii, cînd echipa intra în prima divizie a țării; se regăsește starea de spirit a primei „echipe de aur” a clubului militar, cea care, acum trei decenii, dădea 11 jucători titulari echipei noastre naționale, care învingea Iugoslavia la Belgrad; se regăsește emoția primei „ieșiri în lume” — un răsător (în epocă) 1-1 cu Arsenal Londra, obținut chiar în noaptea lui Highbury Stadium; se regăsește prestanța celor 11 titluri naționale și 14 Cupe ale României câștigate de fotbalisti în roșu-albastru; se regăsește maturitatea dobîndită în cele 55 de partide susținute de Steaua, de-a lungul timpului, în cupele europene. Deci performanța de astăzi a Stelei n-a apărut pe un teren gol. Nivelul de competitivitate la care a ajuns, respectul de care se bucură în fotbalul european, titlul mult invidiat care-i aureolează pentru todeauna emblema își extrag seva din această impresionantă tradiție, din eforturile altor generații de sportivi, care au pus fiecare cîte ceva la temelie pe care se înalță performanțele de azi ale Stelei. Trofeul continental, prezența în „Supercupa Europei” sînt doar încununarea acestor eforturi, momentul lor apoteotic. Și mai sînt rezultatul uriașei investiții de muncă și inteligență făcute de cei care se ocupă astăzi de destinul echipei. Asemenea „marilor coincidențe” care înfrumusețează viața unei colectivități, și la clubul Steaua s-a lîvit acea comuniune — de jucători, antrenori, conducători — aptă să urce mai sus ștacheta performanțelor anterioare, să dea o nouă strălucire tradiției, să îmbogățească prestigiul clubului și al sportului românesc. Așa se face că experiența Stelei a devenit pilduitoare pentru întregul nostru fotbal. La această echipă se muncește enorm. Calitățile innăscute și recunoscute ale fotbalistilor români — elanul, viteza, o inteligență aparte a jocului, spiritul de sacrificiu, de dăruire — sînt șlefuite pentru a da strălucire unui joc spectaculos și competitiv. Printr-o muncă fără răgaz, rațională, talentului și valorii li se adaugă în permanență capacitatea de a fi exprimate în fața oricărui adversar. S-a creat astfel o veritabilă mentalitate de învingător, indispensabilă în lupta pentru marea performanță.

La meciul de marți, Steaua se prezintă cu toate aceste argumente, veritabile interioare de conștiință care-i legitimează dreptul de a aspira mai sus și mai departe.

Un precedent favorabil

„Calculule” apriorice anunță o dispută echilibrată. Se întîlnesc două echipe cu stiluri asemănătoare de joc — viteza, spirit ofensiv, dăruire. Ambele echipe au cîte șapte titulari în reprezentativele țării lor. Chiar echipele naționale respective sînt antrenate de tehnicienii care au adus cele două combatante în pragul „supercupeii europene”. La o echipă joacă cel care este cel mai bun fotbalist al Europei — Belanov, iar la cealaltă — cel care ar putea fi, Hagi; în teren vor fi și cei mai buni fotbaliști ai anului trecut din țările respective — Bölöni și Zavarov. Și despre Bölöni se poate spune ceea ce un ziarist italian spunea despre Blohin: „lasă impresia că pentru el timpul s-a oprit, dese ruperi de ritm, inepuizabil, vîrsta la un jucător ca el este doar un detaliu”. Comparațiile pot merge mai departe — și nu este sigur că nu vor ieși în avantajul jucătorilor noștri. Dar avantajul care contează este cel de pe tabela de marcaj. Or, acesta ține de joc, nu de calculele anterioare. Alonso, fost adversar al steliștilor, opina că „va câștiga echipa care-și va impune mai mult stilul de joc”. Da Silva, fost adversar al kieveniilor, aprecia că „jucătorii ambelor echipe sînt disciplinați, echilibrați nervos, ceea ce contribuie la aplicarea tacticii pe care o impun antrenorii”. Lobanovski este considerat (de italieni) „un Euclid ucrainian care predică o nouă geometrie. Dar spațiul său are o dimensiune în plus: viteza”. De viteza kieveniilor se știe, dar se mai știe și că această „geometrie” poate avea postulate nedemonstrabile (în toate cazurile). S-a spus despre el că, în finala Cupei Cupelor, „i-a obligat pe spanioli să joace prost” și că „au speculat fiecare moment de respiro al acestora” — lucruri care pot să nu se mai repete și de-astă dată. După cum, observatorii avizați au constatat destule zone vulnerabile în alcătuirea și jocul echipei din Kiev. În această privință, nu este deloc lipsită de semnificație victoria — un precedent favorabil — pe care echipa noastră națională a reușit-o în primăvara anului trecut, la Timișoara, asupra reprezentativei U.R.S.S., chiar dacă în acel meci evoluau numai doi jucători de la Steaua, față de șapte de la Dinamo Kiev în cealaltă selecționată!

Deci, se poate.

Argumentele stării de spirit

Steaua se prezintă la această „supercupă europeană” mai puternică și mai motivată decît oricînd. Imobilitată de înaltele onoruri ce i-au fost acordate în primăvara trecută, sprijinită la nivel de detaliu în realizarea unui program adecvat de pregătire, echipa campioană a României și a Europei trăiește starea de spirit propice dificilei confruntări care o așteaptă. Fotbalul pe care-l practică a stîrnit elogiile tuturor celor care au privit răsăritul acestei noi stele a fotbalului european. Știm că marea experiență internațională pe care au acumulat-o în atîtea aspre dispute îi face pe jucătorii steliști să se aprecieze lucid și realist, să nu fie nici „amețiți” de o încredere nejustificată, nici subminați de o timorare nepermisă la valoarea lor. Jucînd la nivelul lor real, dinamizat de plusul de dirigenție și dăruire pe care-l cer ocaziile unice, jucătorii steliști pot încheia triumfal unul dintre cele mai palpabile episoade ale fotbalului nostru, ale însăși carierei lor de sportivi. Un curaj dirz și prudent, o forță interioară autentică, așa cum au dovedit-o în atîtea împrejurări, le pot aduce și de-astă dată satisfacția de a-și vedea răsplătite munca, pregătirea, încrederea de care se bucură și marile speranțe care se pun în ei.

Dinamo Kiev

O echipă la modă

Fără îndoială, Dinamo Kiev este una dintre cele mai bine cotate echipe europene ale momentului. Popularitatea sa a crescut vertiginos în cursul anului trecut, fiind nemijlocit legată și de evoluțiile echipei naționale sovietice, antrenată tot de Valeri Lobanovski și care include, de regulă, șapte-opt titulari kieveni. Victoria categorică din finala Cupei Cupelor (3-0 cu Atletico Madrid), frumoasa evoluție a echipei U.R.S.S. la campionatul mondial din Mexic și victoria aceleiași reprezentative asupra Franței, cu 2-0, chiar la Paris, în actualele preliminarii ale campionatului european au atras atenția specialiștilor și comentatorilor asupra fotbalului practicat de echipa kieveană, de jucătorii ei care compun nucleul naționalei sovietice. Simbolizînd, parcă, aceste aprecieri, Belanov, atacantul lui Dinamo Kiev, a fost desemnat cel mai bun fotbalist european al anului trecut și, deci, a primit „Balonul de aur”, în timp ce coechipierul său Zavarov („un Maradona blond, cu ochi albaștri, steaua polară a fotbalului sovietic”, cum îl alinta recent presa italiană) a fost considerat cel mai bun fotbalist al țării sale.

Stilul de joc al lui Dinamo Kiev este asemănător de majoritatea comentatorilor cu cel al lui Ajax Amsterdam, din anii '72-'74. Criteriul alcătuirii acestei echipe a fost viteza, multiplicată de înalta pregătire tehnică, funcțională, care le permite jucătorilor să ajungă în timp extrem de scurt la poartă, să atace din toate părțile, să acopere cu abilitate întregul teren. După recentul amical (27 ianuarie) al naționalei sovietice cu A.S. Roma (1-0, pe terenul acesteia), antrenorul echipei Italiei, Azeglio Vicini sintetiza: „Fotbalul sovietic a ales calea vitezei, demonstrînd, în același timp, ordine și siguranță, precum și un excelent joc fără minge”. Pe lîngă disponibilitățile tehnice și fizice (majoritatea aleargă 70 m în 10 secunde), jucătorii kieveni s-au făcut remarcăți și prin calitățile lor moral-volitve. Iată cum îi prezintă din acest punct de vedere publicația sovietică „Fotbal-Hochei”: „Principiul lui Dinamo este să câștige orice meci (acesta e principiul oricărui competitor, nu? — n.n.) și la un scor cît mai mare fiindcă aceasta înseamnă dezarmarea psihică a celui din fața ta și a celor cu care vei juca după. Marele lor merit (în partidele din Cupa Cupelor — n.n.) a fost acela că au jucat ca niște adevărați profesioniști. Adică se dăruiesc total. Nu se enervează la o pasă greșită a colegului, la o decizie aiurea a arbitrilor. Au învățat să nu joace teatru, adică atunci cînd sînt faultați nu se lamentează ci se ridică rapid și aleargă din nou”.

Spre un fotbal obiectiv ?

Virful de performanță atins de Dinamo Kiev este asociat cu munca, principiile și sistemul de pregătire promovate de antrenorul Valeri Lobanovski (47 de ani, din 1974 la această echipă, cu o întrerupere de un an — 1983). Este tipul de antrenor care nu lasă nimic la voia întâmplării. Lobanovski susține că a te baza pe inspirația jucătorilor înseamnă să te bazezi pe ocazie, însă jocul modern de fotbal este caracterizat, înainte de toate, printr-un înalt grad de organizare, de logică, de spirit colectiv, fără a ne-

glijă capacitatea de improvizație a jucătorilor. Pregătirea jucătorilor kieveni se face pe baza unor minuțioase și multiple date științifice, prin care, spune Lobanovski, „fotbalul nu mai este subiectiv, ci obiectiv”.

Pentru noul sezon, Dinamo Kiev a început pregătirile mai devreme ca de obicei, cu următorul lot de jucători (cei tipariți cu litere mai groase aveau să joace în naționala U.R.S.S., în amintitul joc cu A.S. Roma): Belanov, Vic, Ciannov, Mihailov, Demianenko, Bessonov, Baltacea, Bal, Kuznetov, Gorilli, Carataev, Iacovenko, Raț, Zavarov, Mihailenco, Evsaev, Evtusenko, Blohin și recent „invitatul” pentru acest sezon, Morozov (de la Cernomoreț Odessa). Iarenciuk, unul din jucătorii de bază ai formației, nu a putut reîlua pregătirile din cauza unei accidentări mai vechi ce a necesitat o intervenție chirurgicală la genunchi. Pregătirile s-au desfășurat o bună perioadă împreună cu T.S.K.A. Moscova, în baza sportivă a acesteia. Ulterior, Dinamo Kiev a participat la un turneu de fotbal în sală, organizat la München, pe care l-a și câștigat, de altfel. Dar aceste lucruri au valoare pur informativă, intrucit se pare că peste tot în lume pregătirile dinaintea sezonului sînt apreciate la superlativ, pentru ca apoi rezultatele să nu fie totdeauna pe măsura previziunilor. De altfel, fostul căpitan al naționalei italiene, Facchetti, observa că „forța unei echipe moderne ca Dinamo Kiev constă în posibilitatea de a schimba ritmul jocului, iar Lobanovski știe să schimbe și ritmul pregătirii în funcție de importanța jocurilor”. Lucruri pe care le știm — și le aplicăm — și noi foarte bine, modelul în această privință fiind chiar echipa Steaua.

Nimeni nu este invincibil

Deci sînt suficiente argumente să vedem în Dinamo Kiev un adversar redutabil pentru echipa Steaua în această finală a „Supercupeii Europei”. Un adversar redutabil dar nu de neînving. O spune nu numai rațiunea de a fi a oricărui competiții, dar și realitatea jocurilor în care formația kieveană a avut dificultăți sau chiar a fost învinsă de echipe (inclusiv din campionatul sovietic) situate sub cota popularității ei de acum. Nici un meci nu seamănă cu altul. Totul se decide în teren, în timpul jocului. Acolo unde se vădesc virtuți și slăbiciuni.

Sîntem convinși că echipierii Stelei, antrenorii lor au luat act și de unele, și de altele în ceea ce privește jocul adversarilor lor. Pentru că, la fel ca în cazul oricărui echipe, specialiștii și comentatorii avizați au putut identifica și la Dinamo Kiev virtuți (care pot fi contracarate) și slăbiciuni (care pot fi valorificate). În rîndurile de mai sus am insistat mai ales asupra primelor tocmai pentru a sublinia că Steaua va întîlni o echipă pe măsura propriei ei valori, un adversar cu care se poate juca (fotbal) și, ca atare, se poate realiza un frumos spectacol sportiv (lucruri pe care, din păcate, cealaltă protagonistă a finalei intercontinentale de la Tokyo nu le-a putut etala sau nu le-a dorit). Cu Dinamo Kiev situația este alta, adversara Stelei îndreptînd, prin evoluțiile sale de pînă acum, speranța unanimă că această a 11-a ediție a „Supercupeii Europei”, opunînd două echipe care au aceeași atitudine față de jocul de fotbal, va constitui un argument de referință al frumuseții acestui sport. În astfel de condiții, victoria pe deplin posibilă a Stelei — câștigătoare „cupei mamă” a acestei „supercupe europene” — va fi cu atît mai strălucitoare.

Pagină realizată de OCTAVIAN ȘTIREANU și CRISTIAN ȚOPESCU ■

Și urarea inimilor noastre

SUCCES, MULT SUCCES STEAUA!

Milioanele de iubitori ai fotbalului din țara noastră sînt și de-astă dată alături de voi, pentru că în prestigioasă finală a „Supercupeii Europei” reprezentanți nu numai propriile noastre performanțe de pînă acum, ci și dorința de afirmare a întregului fotbal românesc. Asemenea și celorlalte partide de vîrf în care ați fost prezenți prin meritele voastre incontestabile, și meciul de la Monte Carlo nu este numai al vostru, ci și al nostru, al tuturor: trăirile și emoțiile noastre sînt la fel de intense, după cum la fel de fermă ne este convingerea că dîrzenia și dăruirea în teren sînt cele care vă vor apropia victoria. Așteptăm cu emoție, dar și cu încredere acest joc, știindu-vă dornici să confirmați din n_pu valoarea celei care este campioana României și a Europei. Gîndurile noastre de încurajare, îndemnurile și speranțele noastre vă vor însoți în fiecare minut, în fiecare clipă ale acestei finale. Pentru că, la ora meciului, inimile tuturor microbiștilor vor avea același puls, dorindu-vă la unison succesul pe care-l așteptăm cu toții.

Iar dacă mînea „se va învîrta altfel”, puteți conta în recunoștința noastră, intrucit oricum Steaua a intrat definitiv în galeria marilor echipe europene de fotbal. Sîntem convinși că generația lui Belodedici, Balint și Lăcătuș va cuceri, cu Steaua, sau cu echipa României, noi victorii, cu același talent, cu aceeași dorință de a învinge, cu același temperament de luptători. În sport, oricînd există o cale de apel, o nouă competiție, o altă cale de afirmare.

Scriem de pe acum „Curaj, Steaua!” pentru a putea scrie data viitoare „Bravo, Steaua!”. Dintr-o neuitată noapte de mai poate „răsări” o neuitată noapte de februarie, adică o nouă pagină de glorie pentru voi, pentru clubul pe care-l reprezentați, pentru întregul nostru fotbal.

SUCCES!

Flocăra, Redacția: București, Piața Școlii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: Actualitatea politică: 25 64; Publiciști-comentatori: 14 53; Reportaj economie: 26 00; Știință: 21 28; Cultură-invățămînt: 14 57; Probleme moral-cetățenești: 17 00; Sport: 25 66; Scrisori-audiențe: 25 42; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsrfr București, Calea Griviței nr. 64-66.

Prețul revistei 3 lei

41 505